

AKTUALIZACJA

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2007 - 2015

Urząd Miasta

ul. P.O.W 10/16

97-200 TOMASZÓW MAZOWIECKI

OPRACOWANIE:

Grupa Ergo Sp. z o.o.

ul. Św. Mikołaja 56/57 50-127 Wrocław

tel.: 071 77 30 702 ;

tel./fax: 071 77 30 701

e-mail: biuro@grupaergo.pl;

www.grupaergo.pl

Spis treści

Wstęp	5
Podstawa opracowania	7
Rozdział I. Charakterystyka sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze miasta Tomaszów Mazowiecki	9
1.1 . Informacje ogólne	9
1.2. Zagospodarowanie przestrzenne.....	14
1.2.1. Infrastruktura techniczna.....	14
1.2.2. Ład urbanistyczny oraz własność gruntów i budynków	17
1.2.3. Granice stref ochrony konserwatorskiej	20
1.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska.....	22
1.3. Gospodarka	23
1.3.1. Podmioty gospodarcze.....	23
1.3.2. Rynek pracy i zatrudnienie	29
I.4. Sfera społeczna.....	33
1.4.1. Struktura demograficzna i społeczna.....	33
1.4.2. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji	36
1.4.3. Struktura organizacji pozarządowych.....	38
I.5. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na obszarze rewitalizowanym	40
1.5.1. Problemy wyjściowe.....	41
1.5.2. Problemy pochodne	48
I.6. Dane statystyczne dotyczące rewitalizowanego obszaru.....	50
I.7. Analiza SWOT.....	51
I.8. Nawiązanie do strategicznych dokumentów.....	57
Rozdział II Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji	68
II.1. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru.....	68

II.2. Cele LPR.....	75
II.3. Czas realizacji LPR.....	80
II.4. Podział na projekty i zadania inwestycyjne	80
II.5. Oczekiwane wskaźniki efektów realizacji LPR.....	103
Rozdział III Planowane działania w latach 2007-2013 i w latach następnych na obszarze rewitalizowanym.....	108
III.1. Planowane działania przestrzenne (techniczno-materialne) w latach 2007-2013 i w latach następnych na obszarze rewitalizowanym	108
III.2. Planowane działania gospodarcze w latach 2007 – 2013 i w latach następnych na obszarze rewitalizowanym.....	117
III.3. Planowane działania społeczne w latach 2007-2013 i w latach następnych na obszarze rewitalizowanym.....	121
III.4. Inne planowane działania.....	134
Rozdział IV Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2007-2013 i na następne lata	135
Rozdział V System wdrażania.....	144
V.1. Uwarunkowania prawne.....	144
V.2. Uwarunkowania instytucjonalno – organizacyjne.....	144
V.3. Realizacja rzeczowa i finansowa	145
Rozdział VI Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	148
Rozdział VII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko – streszczenie w języku niespecjalistycznym	152
Spis rysunków.....	155
Spis tabel.....	155
Spis wykresów.....	156
Załącznik 1 Raport z konsultacji społecznych.....	157

Załącznik 2 Zadania przewidziane do realizacji w ramach VI osi priorytetowej „Odnowa obszarów miejskich” RPO WŁ	172
---	-----

Niniejszy dokument stanowi Lokalny Program Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2015. Lokalny Program Rewitalizacji jest wielokierunkowym dokumentem operacyjnym opracowanym i przyjętym przez samorząd lokalny, przedstawiającym wieloletni program działań w sferze przestrzeni, społeczeństwa i gospodarki, zmierzającym do wyprowadzenia śródmieścia Tomaszowa Mazowieckiego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków dla jego dalszego rozwoju, a także rozwoju całego miasta. LPR został przygotowany przy współudziale partnerów społecznych i gospodarczych. Dokument ten jest podstawą udzielania wsparcia w ramach VI osi priorytetowej „Odnowa obszarów miejskich” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 (RPO WŁ), jak również realizacji innych inwestycji w ramach budżetu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Odnowa zdegradowanych przestrzeni jest procesem złożonym i wieloaspektowym, wymagającym koordynacji na poziomie lokalnym. Podstawowym narzędziem tej koordynacji jest LPR przyjmowany przez władze poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego najniższego szczebla. Zgodnie z zapisami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 oraz Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 w zakresie działania VI.1 „Rewitalizacja obszarów problemowych” wsparcie uzyskają jedynie takie projekty, które zostaną wymienione w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Lokalny Program Rewitalizacji przygotowano na lata 2007 – 2015. W celu wypełniania wymogów Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2015 w II i III kwartale 2010 roku dokonano aktualizacji niniejszego dokumentu. Przed przystąpieniem do zapoznania się założeniami Lokalnego Programu Rewitalizacji należy przyswoić podstawowe pojęcia, jakimi operuje dokument:

Rewitalizacja – działania prowadzone w ramach zarządzanych przez sektor publiczny programów i projektów na przestrzeniach zurbanizowanych, terenach przemysłowych i powojkowych, prowadzące do poprawy warunków życia, ochrony i zachowania zasobów oraz nadania im nowych funkcji ekonomicznych i społecznych.

Obszar zdegradowany – należy przez to rozumieć obszar spełniający co najmniej trzy kryteria określone w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006, a także obszar przemysłowy, powojenny, popegeerowski objęty programem rewitalizacji.

Program rewitalizacji – wieloletni program przyjęty i koordynowany przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, mający na celu rewitalizację określonego obszaru zdegradowanego/obszarów zdegradowanych realizowany zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z określonych źródeł.

Projekt – projekt, o którym mowa w art. 5 ust. 9 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w tym projekt zintegrowany.

Zintegrowany Program Rozwoju Lokalnego (ZPRL) – kompleksowy program rozwoju danego obszaru będący rozszerzoną wersją Planu Rozwoju Lokalnego uwzględniającą zagadnienia rewitalizacji obszarów problemowych w zakresie przewidzianym dla Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) – wieloletni dokument zatwierdzony uchwałą organu stanowiącego jednostkę samorządu terytorialnego zmierzający do przeciwdziałania degradacji niektórych obszarów miejskich oraz trwałej marginalizacji określonych grup społecznych, zawierający opis niezbędnych działań potrzebnych dla rozwoju gospodarczego rewitalizowanych terenów, sposób rozwiązywania problemów społecznych, a także kilkuletnie plany finansowe gminy dotyczące rewitalizacji obszarów miejskich.

PODSTAWA OPRACOWANIA

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Tomaszów Mazowiecki został opracowany w oparciu o następujące akty prawne i dokumenty:

- Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz. Urz. UE. L. z 2006 r., nr 210, poz. 1).
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006 r.), zwane dalej Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1828/2006.
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006 r.).
- Ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r., Nr 227, poz. 1658, z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych (projekt).
- Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa (MRR/H/18(2)/08/08, obowiązujące od dnia 9.09.2008 r.).

Diagnoza stanu aktualnego miasta Tomaszowa Mazowieckiego została opracowana na podstawie dostępnych informacji, dokumentów i opracowań o charakterze diagnostycznym i strategicznym oraz na podstawie zebranych danych statystycznych na

potrzeby niniejszego dokumentu. Szczegółowy wykaz wykorzystanych źródeł przedstawia poniższe zestawienie:

1) Dokumenty i opracowania:

- a) Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta Tomaszów Mazowiecki 2008-2022
- b) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tomaszowa Mazowieckiego
- c) Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2008 - 2015
- d) Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi na 2010 rok
- e) Raport o stanie miasta 2007,

2) Strony internetowe

- a) Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Regionalnych) - www.stat.gov.pl,
- b) Strona internetowa Miasta Tomaszowa Mazowieckiego: www.tomaszow-maz.eu/

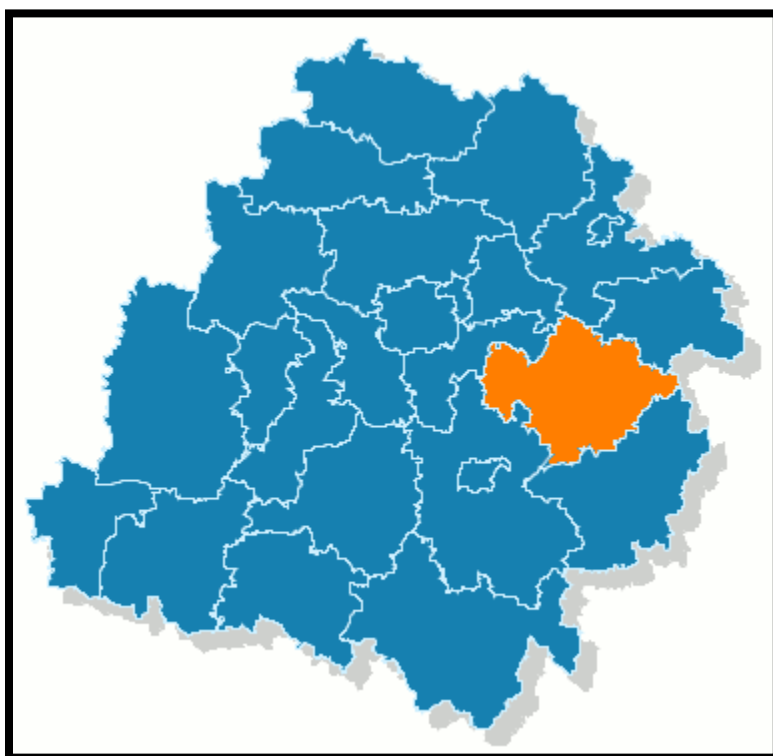
ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ NA OBSZARZE MIASTA TOMASZÓW MAZOWIECKI

1.1 . INFORMACJE OGÓLNE

Położenie geograficzne

Tomaszów Mazowiecki jest gminą miejską położoną w województwie łódzkim w powiecie tomaszowskim. Powierzchnia miasta wynosi 4170 ha. Położenie geograficzne Tomaszowa wyznaczają współrzędne 20°01' długości geograficznej wschodniej i 51°03' szerokości geograficznej północnej. Miasto usytuowane jest w odległości 110 km od Warszawy i 55 km od Łodzi.

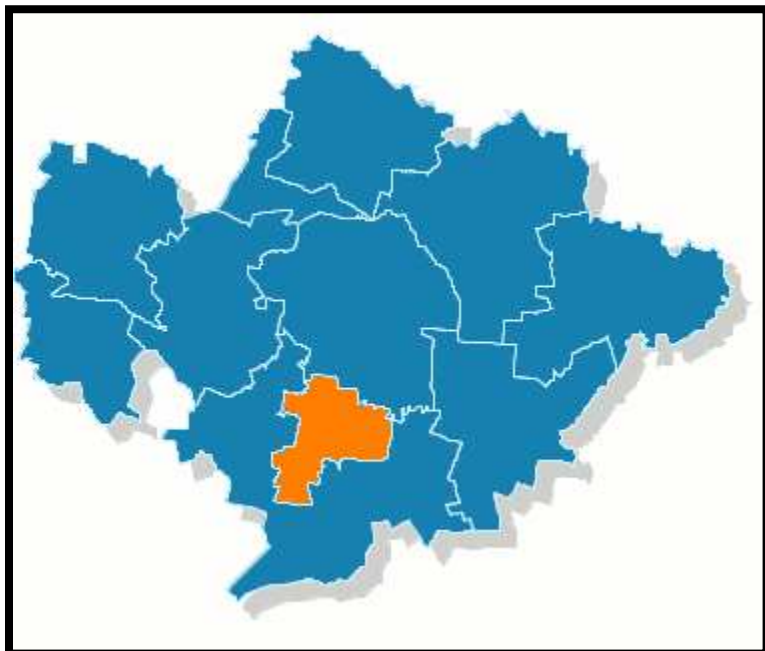
Ważnym atutem miasta Tomaszowa jest fakt, iż leży ono na skrzyżowaniu ważnych

szlaków komunikacyjnych: Warszawa – Katowice, Łódź – Opoczno i Tomaszów – Radom. Przebiega tędy międzynarodowa droga E-67 łącząca Białystok – Warszawę – Wrocław z Pragą oraz drogi 713 Łódź – Opoczno i droga krajowa nr 48 Tomaszów – Białobrzegi. Miasto pełni zatem rolę ważnego węzła komunikacyjnego. Tomaszów Mazowiecki jest miastem położonym w centrum Polski,

co ma strategiczne znaczenie dla firm chcących prowadzić interesy w centralnej Polsce.

O atrakcyjności położenia geograficznego miasta świadczy jego usytuowanie w widłach rzeki Wolbórki i Pilicy, na Równinie Piotrkowskiej, sąsiadującej ze Wzgórzami Opoczyńskimi, a wchodzącej w skład Wzniesień Południowomazowieckich.

Atrakcyjność turystyczną miasta wyznacza pięć przepływających przezeń rzek: Pilica, Wolbórka, Czarna, Piasecznica oraz Lubochenka, jak również Puszcza Spalska, na pograniczu której położone jest miasto, a także znajdujący się w pobliżu Zalew Sulejowski stanowiący wielką atrakcję turystyczną regionu. Ciekawym obiektem hydrograficznym są również

krasowe wywierzyska zwane Niebieskimi Źródłami, objęte od roku 1961 ochroną rezerwatową. Niezwykle ciekawa jest również przeszłość paleograficzna Tomaszowa i okolic. W dolinie rzeki Pilicy występują odsłonięte skały jurajskie i kredowe, które stanowią rzadkie zjawisko na Nizinie Polskiej. Centralna część miasta leży na wysokości 179 m n.p.m., natomiast najniższej położona jest Brzostówka – Nowy Port znajdująca się na wysokości 153 m n.p.m.

Środowisko przyrodnicze

Na atrakcyjność walorów przyrodniczych miasta i jego okolic składają się duże kompleksy leśne, parki krajobrazowe, zbiorniki wodne oraz rezerваты. Ważnym elementem krajobrazu Tomaszowa Mazowieckiego jest rzeka Pilica. Jej silnie meandrujące koryto tworzy wiele malowniczych wysp, rozlewisk i zakoli. Jest ona jedną z najszybszych nizinnych rzek Europy, co sprzyja organizowaniu na niej spływów kajakowych. Ważnymi elementami krajobrazu są również znajdujące się na terenie powiatu tomaszowskiego: Zalew Sulejowski, Ośrodek Hodowli Żubrów, Rezerwat Niebieskie Źródła, Sulejowski i Spalski Park Krajobrazowy. Zalew Sulejowski jest

zbiornikiem powstałym w latach 1969 – 1973 przez spiętrzenie Pilicy zaporą zlokalizowaną w 137,1 km rzeki. Zbiornik swoim zasięgiem obejmuje tereny gmin: Tomaszów Mazowiecki, Wolbórz, Sulejów i Mniszków. Ogólna powierzchnia akwenu wynosi 19,8 km², co plasuje go na jednym z czołowych miejsc wśród sztucznych zbiorników w Polsce. Zalew Sulejowski jest siedliskiem wielu gatunków ptaków oraz ryb, a od strony wschodniej i północno – zachodniej otaczają go zwarte kompleksy borów sosnowych. W odległości 12 km od miasta znajduje się również Ośrodek Hodowli Żubrów. Ma on dużą wartość przyrodniczą, gdyż położony jest w starodrzewiu (powyżej 120 lat) sosnowo-dębowym z domieszką brzozy, grabu i olszy. Teren ośrodka zajmuje 56 ha powierzchni leśnej na której aktualnie przebywa 19 żubrów. W południowo – wschodniej części miasta znajduje się rezerwat przyrody nieożywionej „Niebieskie Źródła”, o wybitnych walorach krajobrazowych. Położony jest on w dolinie Pilicy, na prawym jej brzegu. Rezerwat zajmuje powierzchnię 29 ha, a utworzony został w 1961 roku. Źródła stanowią dwa wywierzyska oddzielone od siebie wyspą. W każdym pulsuje po kilkanaście minigejzerów. Wytryskająca z nich woda przybiera niebiesko – błękitno – zieloną barwę. Rezerwat jest również ostoją 75 gatunków ptaków. W bezpośrednim sąsiedztwie Rezerwatu Niebieskie Źródła, znajduje się utworzony w 1999 roku z inicjatywy władz samorządowych miasta Tomaszowa Mazowieckiego i Stowarzyszenia Przyjaciół Pilicy „Skansen Rzeki Pilicy”. Ma on na celu dokumentowanie i popularyzowanie bogatego dziedzictwa przyrodniczego, historycznego oraz kulturowego Pilicy i jej dopływów. Najcenniejsze zjawiska i obiekty przyrodnicze chronione są na terenie dwóch największych parków krajobrazowych: sulejowskiego i spalskiego. Sulejowski Park Krajobrazowy został utworzony w 1994 roku. Swoim zasięgiem obejmuje dolinę rzeki Pilicy wraz z terenami przyległymi. Zajmuje on powierzchnię 17 444 ha. Na terenie Parku znajduje się 9 rezerwatów przyrody i 4 rezerваты projektowane. Spalski Park Krajobrazowy utworzony został w 1995 roku, zajmuje on powierzchnię 12 875 ha. Przeważają tu tereny leśne, ale znaczny udział mają również użytki rolne. Na terenie Parku istnieje 5 rezerwatów przyrody.

Warunki kulturowe

O atrakcyjności Tomaszowa Mazowieckiego świadczą nie tylko liczne walory przyrodnicze miasta i jego okolic. Ważnymi elementami są tu także liczne zabytki i

atrakcje techniczne. Na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego znajdują się następujące zabytki:

- Pałac Ostrowskich – wybudowany w 1812 roku jako letnia rezydencja założycieli miasta Tomaszowa Mazowieckiego, dziś funkcjonuje jako Muzeum prowadzące działalność naukowo – badawczą – wydawniczą oraz wystawienniczą i oświatową. Zbiory Muzeum liczą 25 tys. eksponatów zgrupowanych w działach: archeologicznym, etnograficznym, historycznym, numizmatycznym, przyrodniczym i sztuki. Muzeum organizuje również liczne wykłady i prelekcje, odczyty, sesje i seminaria oraz lekcje muzealne. Jest także organizatorem koncertów, kiermaszów i aukcji.
- Ratusz Miejski – zaprojektowany przez A. Ranieckiego, wybudowany w latach 1923 – 1927.
- Pałacyk dr. Rodego przy ul. Św. Antoniego – zbudowany został w 1903 roku. Obecnie budynek jest siedzibą Urzędu Stanu Cywilnego.
- Fabrykancka willa eklektyczna – budowana około 1900 roku. Obecnie znajduje się tam siedziba Powiatowego Urzędu Pracy.
- Fabryczna portiernia zakładów Piescha – zbudowana w latach 90 XIX wieku.
- Dawna siedziba fabrykanckiej rodziny Knothe – zbudowana w latach dwudziestych XIX wieku.
- Eklektyczna willa Jakuba Halperna z 1888 roku.
- Budynek produkcyjno – administracyjny. Jeden z pierwszych obiektów fabryki włókienniczej Moritza Piescha, uruchomionej w 1874 roku.
- Eklektyczny pałacyk Pieschów – zbudowany w 1895 roku, obecnie stanowi własność prywatną.
- Ewangelicki Kościół św. Trójcy – jest to klasycystyczny, najstarszy murowany kościół Tomaszowa. Wzniesiony został w latach 1824 – 1839.
- Kościół katolicki p.w. św. Antoniego. Jest to najstarszy (oprócz drewnianego kościółka św. Marcina z 1746 r.), murowany kościół katolicki w Tomaszowie. Zbudowany został w stylu neorenesansowym w latach 1862 – 1864. W ołtarzu głównym znajduje się krucyfiks z białego marmuru a także dwa obrazy Wojciecha Gersona.

- Ewangelicki Kościół Zbawiciela. Neogotycka budowla wzniesiona w latach 1897 – 1902. Jest to trójnawowy kościół z transeptem i trzema wieżami frontowymi. W ołtarzu znajduje się obraz Wojciecha Gersona z 1900 roku.
- Dawne jatki miejskie. Budowla wzniesiona w latach 1830 – 1837. Był to jeden z pierwszych obiektów użyteczności publicznej Tomaszowa po nadaniu mu praw miejskich. Obecnie funkcjonuje tam „Galeria Arkady”.
- Młyn wodny z początku XX wieku, z elementami pochodzącymi z XIX wieku.

O bogactwie oferty Tomaszowa Mazowieckiego świadczą również liczne atrakcje techniczne, które zachowuje Skansen Rzeki Pilicy. W skansenie organizowane są ekspozycje stałe i czasowe. Obrazują one bogactwo dziedzictwa przyrodniczego, historycznego i kulturowego Pilicy. Pierwszym obiektem skansenu był zabytkowy młyn wodny u podnóża którego eksponowana jest obecnie największa w kraju kolekcja kamieni młyńskich. W skansenie znajdują się również wydobywane z Pilicy od 1988 roku pojazdy pancerne z czasów II wojny światowej i inne zabytki militarne. Skansen gromadzi także okazy dawnego szkutnictwa i rybołówstwa ludowego. Działalność skansenu została w 2005 roku doceniona przez Polską Organizację Turystyczną i nagrodzona certyfikatem na produkt turystyczny pn. „Muzeum bez kapci”.

Sport i rekreacja

Położenie miasta Tomaszów Mazowiecki w dolinie Pilicy stwarza dogodne warunki do rozwoju turystyki oraz uprawiania wszelkiego rodzaju sportów, zwłaszcza wodnych. Rzeka Pilica idealnie nadaje się do organizowania spływów kajakowych, zaś na wodach Zalewu Sulejowskiego uprawiać można żeglarstwo i kajakarstwo. Organizowane są tu regaty oraz kursy żeglarstwa. Zalew tworzy również korzystne warunki dla różnych form rekreacji nadbrzeżnej. Cały powiat tomaszowski stwarza również korzystne warunki dla takich form wypoczynku, jak wędkarstwo. Na terenach Parków Krajobrazowych uprawiać można turystykę krajoznawczą i przyrodniczą, jak również prowadzić zajęcia dydaktyczne. Na terenie miasta znajduje się Ośrodek Sportu i Rekreacji. Zajmuje on obszar 12 ha terenów zielonych. Mieszkańcy miasta, jak również turyści korzystać mogą z kompleksu przy ul. Nowowiejskiej w skład którego wchodzi: stadion lekkoatletyczny z trybunami, boiska piłkarskie trawiaste, boisko piłkarskie

treningowe, trzy korty tenisowe ziemne ze ścianą treningową, hala sportowa do koszykówki i siatkówki z zapleczem socjalnym. Kompleks posiada również bazę noclegową z zapleczem gastronomicznym. Drugi kompleks należący do OSiR znajduje się przy ulicy Strzeleckiej. W swojej ofercie posiada on 400 – metrowy, sztucznie mrożony tor łyżwiarski wraz z zapleczem socjalnym, automatyczną, sześciotorową kręgielnię z widownią, tor do łyżworolek, skytepark i bazę noclegową. Trzeci kompleks OSiR – u znajduje się przy ulicy PCK. Składają się na niego tereny spacerowo – rekreacyjne, plac zabaw dla dzieci, boiska do piłki koszykowej i siatkowej, plaża z boiskami do siatkówki plażowej, dwa wyznaczone miejsca do organizacji ognisk, baza gastronomiczna i sezonowe kąpielisko strzeżone. Istnieją tu również liczne ścieżki rowerowe. Jedną z nich im. Zygmunta Goliata przebiega wokół Zbiornika Sulejowskiego i ma długość 68,5 km.

1.2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

1.2.1. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura wodociągowa

W Tomaszowie Mazowieckim głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę jest publiczny wodociąg, którego długość jest równa 150,2 km. Jest to sieć wodociągowa rozdzielcza z której korzysta obecnie 99% mieszkańców miasta. Teren miasta praktycznie w całości został zwodociągowany. Średnie, roczne zużycie wody wynosi ok. 37,7 m³ na 1 mieszkańca. Zanotowano spadek zapotrzebowania na wodę ludności miejskiej i przemysłu, a także zmniejszenie ilości odprowadzanych ścieków. Przyczyną tego jest spadek produkcji w dawnych dużych zakładach państwowych.

Infrastruktura kanalizacyjna i oczyszczania ścieków

Teren miasta Tomaszów Mazowiecki jest częściowo skanalizowany. W roku 2007 miasto w 68% uzbrojone było w kanalizację sanitarną, zaś w 46% w kanalizację deszczową. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie miasta wynosi 81,7 km. Jest to w całości sieć rozdzielcza. Łączna liczba połączeń prowadzących do budynków

mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosi 2 543 szt. Oczyszczalnia ścieków znajduje się przy ul. Henrykowskiej 2/4. Wybudowano ją na licencji niemieckiej firmy LURGI na przełomie lat 70 – 80 – tych. Do użytku oddana została w 1983 roku. Projektowa przepustowość oczyszczalni wynosiła 88 000 m³/dobę. Przyjmowała ona ścieki chemiczne z ZWCH „Wistom” oraz ścieki komunalne w ilościach 10 000 – 15 000 m³/dobę. Obecnie do oczyszczalni ścieków znajdującej się w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. Henrykowskiej 2/4 dopływają ścieki z terenu całego miasta w ilości od 8,5 do 11,5 tys. m³/dobę. Osady ściekowe pochodzące z oczyszczalni ścieków przy ul. Henrykowskiej ulegają unieszkodliwieniu i umieszczane są na lagunach osadowych. Stanowią one integralną część oczyszczalni ścieków. Odpady pochodzące z uzdatniania wody z tomaszowskiego oddziału Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Łodzi magazynowane są w osadnikach ściekowych znajdujących się na terenie miasta. Osobnym kolektorem dopływają ścieki z zakładów drobiarskich w ilości od 600 do 1000 m³/dobę oraz ścieki dowożone taborem asenizacyjnym w ilości 300 – 500 m³/dobę.

Składowisko odpadów

Na terenie miasta Tomaszów Mazowiecki niesegregowane odpady komunalne wywożone są za pomocą specjalistycznych samochodów wyposażonych w urządzenia do zagęszczania odpadów i hydraulicznym systemem załadunku odpadów. Systematycznie likwidowany jest problem „dzikich wysypisk”. Odpady zwykłe oraz niebezpieczne w całości kierowane są do *unieszkodliwiania*. *Proces ten prowadzony jest* w zakładach znajdujących się poza Tomaszowem Mazowieckim. Odpady wywożone są na *składowiska* komercyjne. Najbliższe takie *składowisko* poza miastem znajduje się w miejscowości Lubochnia Górki.

Sieć energetyczna

W mieście nie występują problemy, które związane są z siecią energetyczną. Zużycie energii elektrycznej w mieście wynosi 617 KWh na jednego mieszkańca.

Sieć gazowa

Stan sieci gazowej na terenie Tomaszowa Mazowieckiego jest zadowalający. Długość sieci gazowej wynosi 122,8 km, w tym 40,3 km stanowią przyłącza. Miasto uzbrojone jest w gaz w 40%. Korzysta niego 15 731 gospodarstw domowych i 40 249 mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. Zużycie gazu na terenie miasta wynosi 6 407,10 tys. m³.

Infrastruktura drogowa

Drogi w Tomaszowie Mazowieckim charakteryzują się niską jakością. Dotyczy to zarówno dróg wojewódzkich i powiatowych przebiegających przez miasto, jak i dróg miejskich. Jednocześnie miasto nie posiada obwodnicy zewnętrznej, a tak zwana „obwodnica wewnętrzna” przebiega po drogach powiatowych i miejskich, co powoduje ich ciągłą degradację.

Rysunek 1 Układ komunikacyjny w mieście Tomaszów Mazowiecki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://maps.google.pl/>

Istotnie wpływa to również na wzrost zanieczyszczenia powietrza oraz spadek bezpieczeństwa mieszkańców. Jednak aby wykorzystać potencjalne warunki do rozwoju współpracy na szczeblu zarówno międzynarodowym, jak i międzyregionalnym, niezbędna jest odpowiednia infrastruktura drogowa oraz dobrze rozwinięta sieć

połączeń komunikacyjnych. Ważnymi czynnikami rozwoju regionu są duże węzły kolejowe (Łódź, Kutno i Koluszki), a także znajdujący się 6 km od centrum miasta Łodzi, port lotniczy „Lublinek”. Również duże znaczenie mają przebiegające przez miasto linie kolejowe Koluszki – Skarżysko Kamienna i Tomaszów Mazowiecki – Radom.

Komunikacja miejska

Komunikacja miejska to przede wszystkim komunikacja autobusowa. Z usług MZK korzystało w 2006 roku 5 447 000 mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego i okolic. Przewoźnik świadczy swoje usługi w oparciu o 14 linii, z których 8 to linie miejskie. Łączna długość wszystkich linii to 204 km, z czego 131 km znajduje się w granicach administracyjnych miasta. Na tabor składa się 41 pojazdów, których średni wiek wynosi 12 lat. Dysponują one średnio 88 miejscami.

Łączność

Dostawcą usług telefonii stacjonarnej na terenie miasta Tomaszów Mazowiecki jest TP SA oraz operator telewizji kablowej „Multimedia”, świadczy on jednak usługi wyłącznie dla abonentów TV na osiedlach domów wielorodzinnych. Dostęp do Internetu na terenie całego miasta możliwy jest poprzez sieć TP SA, telewizję kablową „Multimedia”, a także operatorów sieci telefonii komórkowej.

1.2.2. ŁAD URBANISTYCZNY ORAZ WŁASNOŚĆ GRUNTÓW I BUDYNKÓW

Miasto Tomaszów Mazowiecki posiada stan zagospodarowania terenów zbliżony do stanu zagospodarowania miast średniej wielkości w województwie łódzkim. Ogólna powierzchnia Tomaszowa Mazowieckiego wynosi nieco ponad 4,1 tyś. ha, w tym 542 ha stanowią lasy, 540 ha trwałe użytki zielone, 62 ha nieużytki różnego typu oraz 63 ha parki i tereny zielone przeznaczonych na parki. Osobną kategorią gruntów są użytki rolne, których ogólna powierzchnia w mieście wynosi 1660 ha, w tym 1220 ha stanowią grunty orne, 19 ha sady, 269 ha łąki oraz 261 ha pastwiska. Powyższa struktura użytkowania terenu pozwala zaliczyć Tomaszów Mazowiecki do miast o znacznym potencjale turystycznym.

Struktura własności gruntów miasta wskazuje na dominację własności prywatnej (2065 ha) i państwowej (867 ha) nad własnością komunalną miasta (536 ha). Na uwagę zasługuje fakt, że aż 662 ha stanowią grunty komunalne nie będące w gestii miasta.

Strefę funkcjonalno – przestrzenną miasta tworzą:

- obszary mieszkaniowo-usługowe:
 - „Osiedle Śródmieście” – najstarsza, historyczna część Tomaszowa Mazowieckiego – o zabudowie stosunkowo niskiej intensywności,
 - „Osiedle Zielone” – z zabudową jednorodziną, pozostałe zgrupowania zabudowy również mieszanej, tj. jednorodzinnej i zagrodowej: Ludwików, Brzustówka, Kępa, Niwka, Białobrzegi, Podoba, Kępa.
- obszary produkcyjno – przemysłowe:
 - północna część miasta o funkcji przemysłowej, którą w przeważającej części zajmuje teren Specjalnej Strefy Ekonomicznej – „Łódzka specjalna strefa ekonomiczna”, jest to rejon ulic Ujezdzkiej, Milenijnej, Wysokiej, i Północnej,
 - Ceramika „Paradyż” w części północno-zachodniej,
 - obszar poprzemysłowy dawnych Zakładów „Wistom”, część północno-wschodnia miasta,
 - zgrupowanie terenów obsługi infrastrukturalnej miasta w części południowo – zachodniej i północno-wschodniej.
- tereny centrum usługowego miasta:
 - na obszarze Śródmieścia w bezpośrednim sąsiedztwie ulic św. Antoniego i I. Mościckiego,
 - na Osiedlu Hubala,
 - uzupełnieniem terenu Śródmieścia jest tworzący się ośrodek usługowy w obrębie osiedli Hubala i Zapiecek,
- tereny zieleni miejskiej i ogrodów działkowych: (stanowią w części uzupełnienie terenów o innych funkcjach, głównie mieszkaniowych, a w części występują w wyodrębnionych kompleksach), najważniejsze z nich to:
 - roślinność ogólnodostępna, parki zabytkowe i niezabytkowe, skwery, ogródki działkowe:
 - park zabytkowy im. dr Jana Rodego, przy ulicy św. Antoniego, o pow. ok. 2 ha – kompozycja parku dobrze zachowana i czytelna, park pochodzi z lat 1916 – 1923, obecnie starannie utrzymany,

- zabytkowy Park Miejski „Solidarność”, usytuowany wzdłuż rzeki Wolbórki, pow. 7 ha. jest to dawny park dworski przekształcony w park miejski, roślinność parku jest w stanie dobrym,
 - niezabytkowy park Michałówek, położony między ulicami Nadrzeczną, Sosnową i Zgodną, powierzchnia parku 3,5 ha, układ kompozycyjny niezbyt czytelny, stan roślinności dobry,
 - zabytkowy zespół parkowo-pałacowy przy ul. P.O.W. 11,
 - niezabytkowy Park Bulwary w sąsiedztwie Parku Miejskiego „Solidarność”, pow. Parku 2,8 ha, stan roślinności dobry,
 - skwery przy ulicach: Piekarskiej – Krzyżowej – Wschodniej i Grunwaldzkiej, Browarnej – Mościckiego, Barlickiego – Warszawskiej.
- roślinność towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, wielorodzinnej i jednorodzinnej, terenom usług.
 - roślinność o przeznaczeniu specjalnym:
 - roślinność ogródków działkowych,
 - roślinność cmentarzy.
 - na południu, w pobliżu granic administracyjnych miasta rezerwat „Niebieskie Źródła”, utworzony w 1961r, o pow. 28,77 ha, unikatowe źródła krasowe z otoczeniem drzewostanu na siedlisku lasu wilgotnego i lasu okalającego wody głównego kanału odpływowego.

Powyższe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej uzupełniają obszary rolne, urządzenia infrastruktury technicznej oraz urządzenia i ciągi głównych i zbiorczych ulic miejskich łącząc poszczególne obszary w jeden organizm miasta. Na stan ładu przestrzennego miasta negatywny wpływ posiada zdegradowana historyczna tkanka urbanistyczna, a także zdegradowane przestrzenie wspólne w nowszych dzielnicach miasta. W celu poprawy tego stanu niezbędne jest podjęcie szeregu działań, m.in. obejmujących właściwe kształtowanie przestrzeni publicznych oraz rewaloryzację i rewitalizację historycznego układu urbanistycznego miasta, zgodnie z wojewódzkim programem opieki nad zabytkami.

Ogólny ład przestrzenny zaburzają znajdujące się obszary zdegradowane. Na 4 200 ha wyłączone z użytkowania są 44,95 ha. Do terenów szczególnie dotkniętych zjawiskiem dekapitalizacji zalicza się:

- centrum Miasta (powinno być: miasta) – XIX – wieczne, przemysłowe centrum Miasta (powinno być: miasta) z zabytkami architektury, robotniczymi kamienicami i halami fabrycznymi, usytuowane nad rz. Wolbórką, wymaga odnowy architektonicznej, przebudowy układu komunikacyjnego, aktywizacji społecznej,
- tereny dawnego ZWCh Wistom – część sprzedana prywatnym inwestorom (produkcja przemysłowa), część przejęta przez Miasto, część włączona do Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej; problem wyburzenia starej infrastruktury (głównie kominy) lub zaadaptowania istniejącej.

ZJAWISKO WYŁĄCZENIA Z UŻYTKOWANIA ORAZ ZNA CZNEGO STOPNIA ZDEGRADOWANIA STANOWI JEDNO Z KRYTERIÓW WYZNACZENIA OBSZARU WSPARCIA OBJĘTEGO REWITALIZACJĄ. WYZNACZONY OBSZAR WSPARCIA JEST W ZNA CZNYM STOPNIU DOTKNIĘTY ZJAWISKIEM DEGRADACJI PRZESTRZENI ZAKŁÓCAJĄCEJ ŁAD URBANISTYCZNY: NA 171,00 HA PRAWIE 8% TJ. 13,54 HA JEST WYŁĄCZONYCH Z UŻYTKOWANIA. STOSUNEK DLA CAŁEGO MIASTA WYNO SI ZALEDWIE 1%.

1.2.3. GRANICE STREF OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Na terenie miasta istnieją strefy ochrony konserwatorskiej:

- „A” – ścisłej ochrony konserwatorskiej,
- „B” – układu rozplanowania,
- „W” – obejmująca tereny występowania stanowisk archeologicznych,
- strefa obserwacji archeologicznej „OW”, obejmująca znaczne skupisko stanowisk archeologicznych.

Do najważniejszych obiektów zabytkowych na terenie miasta zaliczane są:

➤ Obiekty sakralne:

- modrzewiowy kościół z 1746 – dzielnica Biało brzegi, wymaga pilnej konserwacji, najstarszy obiekt w Mieście
- kościół klasycystyczny murowany z lat 1823-29 w samym centrum Miasta, wymaga pilnej konserwacji
- kościół rzymskokatolicki klasycystyczny z lat 1862-64,

- kościół ewangelicki z lat 1897-1902.

➤ Pałace, kamienice, domy:

- pałac Ostrowskich z 1812 r. – obecne Muzeum
- pałacyk Pieschów z 1895 r.
- pałacyk dr J.S. Rodego z 1903 r. – obecnie USC
- dwór z połowy XIX w. w dzielnicy Białostrzegi
- pałac rodziny Halpernów z 1888 r.
- willa fabrykancka z przełomu XIX – XX w. – wymaga pilnego remontu
- pałacyk Landsbergów z przełomu XIX – XX w.
- kamienica rodziny Knothe z 1896 r. (budynek byłego sądu, wymaga konserwacji i zagospodarowania na cele kulturalno-oświatowe)
- willa Borensteinów z 1905 r. – obecne przedszkole, wymaga remontu;
- kamienica rodziny Bartke z połowy XIX w.
- Ratusz miejski z 1927 r. – obecnie UM
- liczne domy tkacza z XIX i XX w.

➤ Pozostałe obiekty:

- dawny browar rodziny Knothe z II połowy XIX w.
- dawna przędzalnia „Batavia” z lat 1824-26 – obecnie Tomaszowska Fabryka Filców Technicznych
- pofabryczny budynek – dawne więzienie niemieckie z czasu II Wojny Światowej)
- fabryka Piescha z XIX w. - kompleks budynków (dawne zakłady Mazowia)
- dawna łaźnia żydowska – obecnie hala targowa
- dawne jatki z lat 1837-38 – obecnie galera „Pod Arkadami”
- pomnik T. Kościuszki z 1918 r.
- pomnik dr J.S. Rodego – cokół 1930 r.

NA TERENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO ZNAJDUJĄ SIĘ STREFY: „A” – ŚCISLEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ:

→ W OBRĘBIE ULIC: MOŚCICKIEGO, ŚW. ANTONIEGO, WARSZAWSKIEJ, KONSTYTUCJI 3-MAJA – OBSZAR TEN OBEJMUJE PRZEDE WSZYSTKIM TEREN PARKU MIEJSKIEGO,

→ W OBRĘBIE ULIC: ŚW. ANTONIEGO, PLACU KOŚCIUSZKI I TKACKIEJ.

1.2.4. UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA

Parki krajobrazowe wraz ze strefami ochronnymi znajdujące się na terenie miasta lub do niego przyległym wchodzi w skład Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych. Zespół został utworzony zarządzeniem nr 80/95 wojewody piotrkowskiego z 20 grudnia 1995 roku. Powierzchnia Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych wraz z otulinami wynosi 114 373 ha, z czego na powierzchnię parków przypada 40 822 ha, a na powierzchnię otulin 73 551 ha. Znajduje się tu: 21 rezerwatów przyrody, 410 pomników przyrody i 20 parków podworskich, w tym 11 uznanych za zabytkowe. Obszar Nadpilicznych Parków Krajobrazowych obejmuje najbardziej cenne przyrodniczo tereny Pasma Przedborsko – Małogoskiego oraz doliny rzeki Pilicy w województwie łódzkim. Charakteryzuje się on dobrze zachowaną przyrodą, zwłaszcza leśną, mało zmienionym krajobrazem, z malowniczymi, naturalnymi meandrami i przełomowymi odcinkami rzeki, obecnością zbiornika retencyjnego (Zalew Sulejowski), a ponadto licznymi zabytkami architektury. Wszystkie trzy parki krajobrazowe mają leśny charakter, o czym świadczy lesistość tych obszarów wynosząca od 46,2% (Park Przedborski) do 57,4% (Park Spalski). Mało zróżnicowana konfiguracja terenu oraz przewaga roślinności drzewiastej powodują, że na obszarze parków występują zespoły leśne charakterystyczne dla terenów nizinnych. Najczęściej występują tu drzewostany sosnowe z zachowanymi resztkami lasów liściastych, o bogatej florze naczyniowej liczącej blisko 900 gatunków. Najcenniejsze fragmenty lasów, mające walory naukowe i dydaktyczne, objęto ochroną rezerwatową w rezerwatach leśnych. Zespoły roślinne torfowisk niskich, przejściowych i wysokich, a także reliktową florę i faunę objęto ochroną w rezerwatach torfowiskowych. Rezerwatem położonym w obrębie Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych jest rezerwat wodno-krajobrazowy Niebieskie Źródła, utworzony w celu ochrony krasowego wywierzyska i jego naturalnego otoczenia. Duże, zwarte kompleksy leśne parków krajobrazowych stwarzają dogodne warunki do bytowania różnych gatunków ssaków, w tym także rzadkich i chronionych. Faunę ptaków reprezentuje około 200 gatunków, w większości lęgowych. Fauna płazów i gadów jest stosunkowo uboga.

Podsumowując do obszarów prawnie chronionych znajdujących się na terenie miasta zalicza się:

- 4 pomniki przyrody (uwaga - pomników przyrody jest więcej, patrz uwagi do tabeli 13 lit .c),
- rezerwat „Niebieskie Źródła”,
- Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Ciełowickie Łąki”
- Park Krajobrazowy „Spalski”, (powinno być: Spalski Park Krajobrazowy),
- Park Krajobrazowy „Sulejowski” (powinno być: Sulejowski Park Krajobrazowy),,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Piliczańsko – Radomszczańskie” (powinno być: Spalsko-Sulejowski Obszar Chronionego Krajobrazu),
- tereny stref ochronnych ujęcia wód podziemnych
- tereny lasów ochronnych (lasy stanowiące drzewostany uszkodzone na skutek działalności przemysłu, oraz lasy wodochronne) zgodnie z zarządzeniem nr 100 MOŚ z dn. 23.07.1996 r. w sprawie uznania za lasy ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwa Smardzewice, Nadleśnictwa Spały (powinno być: Spała), Nadleśnictwa Piotrków.
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Doliny Wolbórki
- stanowisko dokumentacyjne – Groty Nagórzyckie

NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM ZLOKALIZOWANY JEST POMNIK PRZYRODY WPISANY DO REJESTRU POD NUMEREM 68 – DWA DĘBY SZYPUŁKOWE O OBWODZIE PNI 318, 356 CM. DĘBY TE ZNAJDUJĄ SIĘ NA TERENIE PARKU SOLIDARNOŚCI. NA OBSZARZE REWITALIZACJI NIE WYSTĘPUJĄ TERENY OBJĘTE REŻIMEM NATURA 2000. GRANICA NAJBLIŻSZEGO OBSZARU NATURA 2000 ZNAJDUJE SIĘ W ODLEGŁOŚCI PRZESZŁO 2 KM OD GRANIC OBSZARU REWITALIZACJI.

1.3. GOSPODARKA

1.3.1. PODMIOTY GOSPODARCZE

Na koniec 2009 roku na terenie miasta Tomaszów Mazowiecki funkcjonowało 5 309 podmiotów gospodarczych, w tym 157 w sektorze publicznym oraz 5152 w sektorze

prywatnym. Poniżej zaprezentowano strukturę podmiotów gospodarczych według formy prawnej.

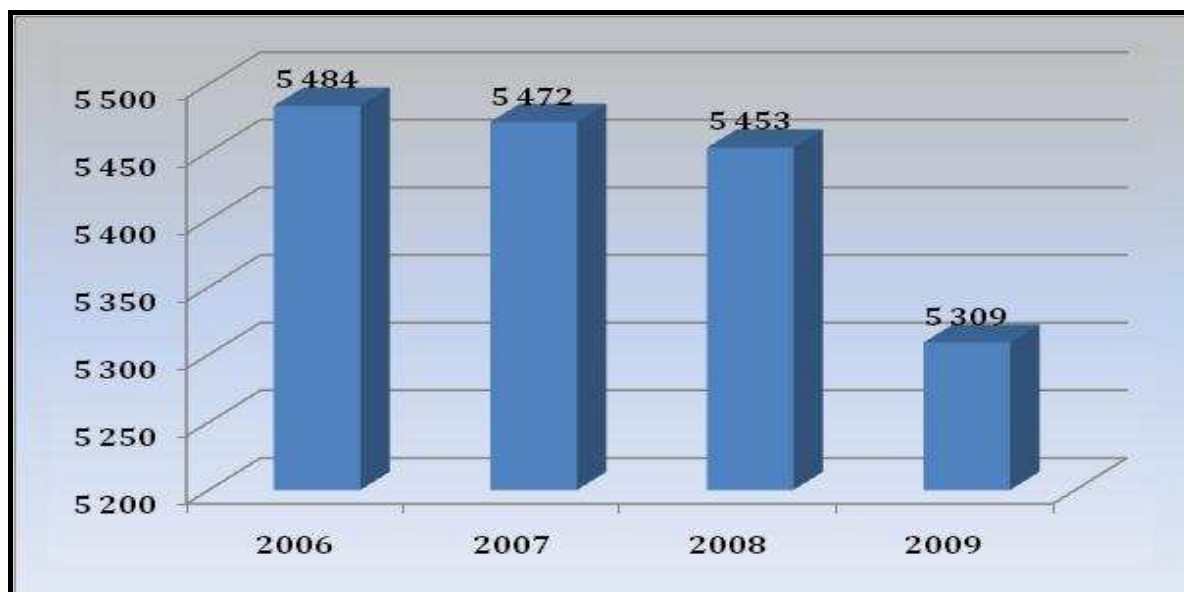
Tabela 1 Podmioty gospodarcze w mieście Tomaszów Mazowiecki (stan na 31.12.2009)

Kategoria	J. m.	2009
Ogółem	jedn. gosp.	5 309
Sektor publiczny		
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jedn. gosp.	157
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jedn. gosp.	105
spółki handlowe	jedn. gosp.	7
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jedn. gosp.	3
Sektor prywatny		
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jedn. gosp.	5 152
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jedn. gosp.	4 208
spółki handlowe	jedn. gosp.	236
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jedn. gosp.	66
Spółdzielnie	jedn. gosp.	15
Fundacje	jedn. gosp.	9
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jedn. gosp.	115

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Powyższe statystyki potwierdzają, że dominującym sektorem podmiotów gospodarczych jest sektor prywatny, toteż możliwość stymulacji rozwoju przedsiębiorczości musi odbywać na warunkach rynkowych i zgodnie z zasadami konkurencji.

Wykres 1 Fluktuacja liczby podmiotów gospodarczych w latach 2006 – 2009

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Powyższy wykres jednoznacznie wskazuje, że liczba przedsiębiorstw działających na terenie Tomaszowa Mazowieckiego znajduje się w trendzie malejącym.

Analiza struktury przedsiębiorstw w kontekście wielkości zatrudnienia wykazała, że na rynku lokalnym dominują mikroprzedsiębiorstwa – 95,27% ogółu podmiotów gospodarczych. Poniższa tabela wskazuje dane liczbowe za ostatni zamknięty rok kalendarzowy.

Tabela 2 Podmioty według klas wielkości na koniec 2009 r.

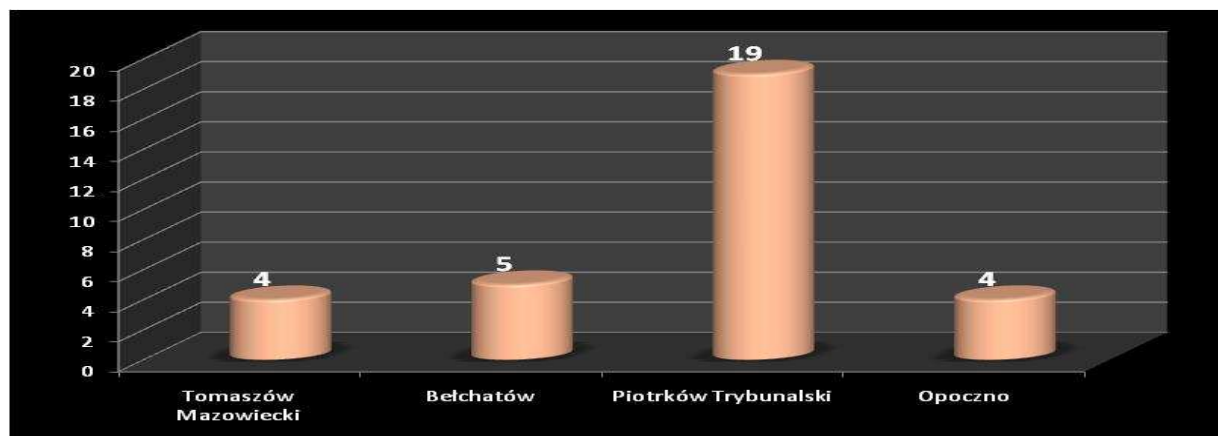
Kategoria	Jednostka	Wartość
Ogółem	jedn. gosp.	5 309
0 - 9	jedn. gosp.	4 963
10 - 49	jedn. gosp.	285
50 - 249	jedn. gosp.	57
250 - 999	jedn. gosp.	4

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Dane statystyczne wskazują na stosunkowo niewielką liczbę dużych podmiotów gospodarczych. Na uwagę zasługuje również fakt, iż spośród czterech dużych przedsiębiorstw dwa zaliczane są do sektora publicznego, co może wskazywać na niskie zainteresowanie inwestowaniem w Tomaszowie Mazowieckim dużych, zagranicznych graczy definiowanych najczęściej jako korporacje transnarodowe. Fakt ten ma istotne znaczenie zwłaszcza w zestawieniu z danymi dla gmin miejskich województwa

łódzkiego, na terenie którego zlokalizowanych jest 209 dużych przedsiębiorstw. Poniższy wykres prezentuje strukturę wielkości przedsiębiorstw w układzie porównawczym.

Wykres 2 Struktura wielkości przedsiębiorstw w układzie porównawczym - wybrane miasta podregionu piotrkowskiego

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Analiza struktury przedsiębiorstw w kontekście przedmiotu działalności mierzonego dominującą kategorią PKD wykazała, że na rynku lokalnym przeważają podmioty działające zgodnie z sekcją G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Poniższa tabela wskazuje dane liczbowe przedsiębiorstw w poszczególnych sekcjach PKD za ostatni zamknięty rok kalendarzowy.

Tabela 3 Jednostki zarejestrowane wg PKD 2007 (stan na 31.12.2009)

Ogółem	jedn. gosp.	5 309
sektor publiczny	jedn. gosp.	157
sektor prywatny	jedn. gosp.	5 152
SEKCJA A ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO		
Ogółem	jedn. gosp.	56
sektor prywatny	jedn. gosp.	56
SEKCJA B GÓRNICZYSTWO I WYDOBYWANIE		
Ogółem	jedn. gosp.	3
sektor prywatny	jedn. gosp.	3
SEKCJA C PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE		
Ogółem	jedn. gosp.	568

sektor prywatny	jedn. gosp.	568
SEKCJA D WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH		
Ogółem	jedn. gosp.	2
sektor publiczny	jedn. gosp.	1
sektor prywatny	jedn. gosp.	1
SEKCJA E DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ		
Ogółem	jedn. gosp.	24
sektor publiczny	jedn. gosp.	2
sektor prywatny	jedn. gosp.	22
SEKCJA F BUDOWNICTWO		
Ogółem	jedn. gosp.	615
sektor publiczny	jedn. gosp.	1
sektor prywatny	jedn. gosp.	614
SEKCJA G HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE,		
Ogółem	jedn. gosp.	1 773
sektor publiczny	jedn. gosp.	1
sektor prywatny	jedn. gosp.	1 772
SEKCJA H TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA,		
Ogółem	jedn. gosp.	352
sektor publiczny	jedn. gosp.	1
sektor prywatny	jedn. gosp.	351
SEKCJA I DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI,		
Ogółem	jedn. gosp.	160
sektor publiczny	jedn. gosp.	3
sektor prywatny	jedn. gosp.	157
SEKCJA J INFORMACJA I KOMUNIKACJA,		
Ogółem	jedn. gosp.	101
sektor publiczny	jedn. gosp.	1
sektor prywatny	jedn. gosp.	100
SEKCJA K DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA,		
Ogółem	jedn. gosp.	176
sektor prywatny	jedn. gosp.	176
SEKCJA L DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU		

NIERUCHOMOŚCI,		
Ogółem	jedn. gosp.	170
sektor publiczny	jedn. gosp.	35
sektor prywatny	jedn. gosp.	135
SEKCJA M DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA,		
Ogółem	jedn. gosp.	322
sektor prywatny	jedn. gosp.	322
SEKCJA N DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA,		
Ogółem	jedn. gosp.	107
sektor publiczny	jedn. gosp.	2
sektor prywatny	jedn. gosp.	105
SEKCJA O ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE,		
Ogółem	jedn. gosp.	19
sektor publiczny	jedn. gosp.	15
sektor prywatny	jedn. gosp.	4
SEKCJA P EDUKACJA,		
Ogółem	jedn. gosp.	172
sektor publiczny	jedn. gosp.	73
sektor prywatny	jedn. gosp.	99
SEKCJA Q OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA,		
Ogółem	jedn. gosp.	226
sektor publiczny	jedn. gosp.	13
sektor prywatny	jedn. gosp.	213
SEKCJA R DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ,		
Ogółem	jedn. gosp.	117
sektor publiczny	jedn. gosp.	9
sektor prywatny	jedn. gosp.	108
SEKCJA S POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA,		
Ogółem	jedn. gosp.	346
sektor prywatny	jedn. gosp.	346

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeprowadzona analiza rynku podmiotów gospodarczych działających na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego wskazuje na zasadność poniższej rekomendacji, co

do działań stymulujących działalność gospodarczą oraz przedsiębiorczość na terenie miasta.

ZA ROZWINIĘTĄ NOWOCZESNĄ GOSPODARKE UWAŻA SIĘ TAKĄ, W KTÓREJ W SEKTORZE USŁUG ZATRUDNIONYCH JEST NIE MNIJ NIŻ 60% OSÓB PRACUJĄCYCH. W ZWIĄZKU Z POWYŻSZYM ORAZ Z UWAGI NA STRUKTURĘ WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW, WŚRÓD KTÓRYCH DOMINUJĄ, TE ZATRUDNIAJĄCE OD 0 DO 9 OSÓB, NALEŻY PODJĄĆ DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO JEDNOCZESNEGO WZMOCNIENIA KONKURENCYJNOŚCI LOKALNYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH DZIAŁAJĄCYCH W SEKTORZE USŁUGOWYM I ZBUDOWANIA PRZEWAG KONKURENCYJNYCH DLA PRZYCIĄGNIĘCIA ZAGRANICZNEGO KAPITAŁU PRODUKCYJNEGO.

1.3.2. RYNEK PRACY I ZATRUDNIENIE

Zgodnie z dostępnymi na dzień sporządzania Lokalnego Programu Rewitalizacji danymi statystycznymi na koniec 2008 roku wskazano 16 218 osób pracujących w głównym miejscu pracy. Dane te pokazują również, że 52,82% ogółu pracujących stanowią kobiety. Liczba osób zatrudnionych znajduje się w okresie ostatnich trzech lat w trendzie rosnącym.

Tabela 4 Pracujący w głównym miejscu pracy według płci w Tomaszowie Mazowieckim

Pracujący w głównym miejscu pracy według płci					
Kategoria	j. m.	2006	2007	2008	2009
ogółem	osoba	15 242	16 058	16 218	bd
mężczyźni	osoba	7 435	7 674	7 651	bd
kobiety	osoba	7 807	8 384	8 567	bd

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród głównych pracodawców działających na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego wyróżnić należy podmioty działające w branży spożywczej i ceramicznej. Ponadto wysoki poziom zatrudnienia obserwowany jest w sektorze

publicznym – Szpital Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim oraz miejscowa jednostka wojskowa zajmują odpowiednio drugie i czwarte miejsce pod względem liczby osób zatrudnionych. Poniższa tabel zawiera zestawienie największych pracodawców działających na terenie Tomaszowa Mazowieckiego.

Tabela 5 Główni pracodawcy zlokalizowani na terenie miasta Tomaszów Mazowiecki (stan na 31.12.2009)

Nazwa firmy	Profil działalności	Zatrudnienie w roku 2009
Star Foods Sp. z o.o.	Art. spożywcze	967
Szpital Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim	Usługi publiczne – ochrona zdrowia	736
Ceramika Paradyż Sp. z o.o.	Ceramika	733
Jednostka wojskowa	Administracja publiczna	729
TZD „ROLDROB” S.A.	Produkcja drobiarska	464
FM Mazovia	Logistyka	454
Polytec Interior Polska	Art. motoryzacyjne	426
Formaplan Polska Sp. z o.o.	Art. drewniane	280
Chipita Poland Sp. z o.o.	Art. spożywcze	290
ZTW “Mazovia” S.A	Art. włókiennicze	272
Paradyż Sp. z o.o.	Ceramika	246
ZPW “Tomtex” S.A	Art. włókiennicze	240
Urząd Miasta	Jednostka samorządu	244
Galli Poland Sp. z o.o.	Art. włókiennicze	163
Firma "JOKA" sp. j.	Art. i usługi budowlane	142
Miejski Zakład Komunikacyjny	Usługi publiczne - transport	134
Maltom sp. j.	Usługi budowlane	121
Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o.	Usługi publiczne – transport	107
Fabryka Dywanów “Weltom”	Art. włókiennicze	95
Przedsiębiorstwo Budowlane „ ARTOM” Sp. z o.o.	Art. i usługi budowlane	82
SULO	Usługi publiczne – gospodarka odpadami	71
Firma „REMBOR” Sp. z o.o.	Art. i usługi budowlane	70

Bezrobocie w ujęciu bezwzględnym w latach 2006 – 2009 znajdowało się w trendzie zmiennym, tj. w latach 2006 – 2008 nastąpił wyraźny spadek liczby bezrobotnych – około 35%, natomiast na koniec 2009 roku zarejestrowanych jako bezrobotne były 5042 osoby.

Tabela 6 Bezrobotni zarejestrowani według płci w Tomaszowie Mazowieckim

Bezrobotni zarejestrowani według płci					
Kategoria	j.m	2006	2007	2008	2009
ogółem	osoba	5 871	4 479	3 845	5 042
mężczyźni	osoba	2 965	2 240	1 933	2 666
kobiety	osoba	2 906	2 239	1 912	2 376

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Zjawiskiem bezrobocia silniej dotknięta jest populacja mężczyzn, którzy na koniec 2009 roku stanowili 52,88% ogółu bezrobotnych. Trend wskazany podczas analizy wartości bezwzględnych potwierdza analiza fluktuacji stopy bezrobocia, przedstawiona w poniższej tabeli.

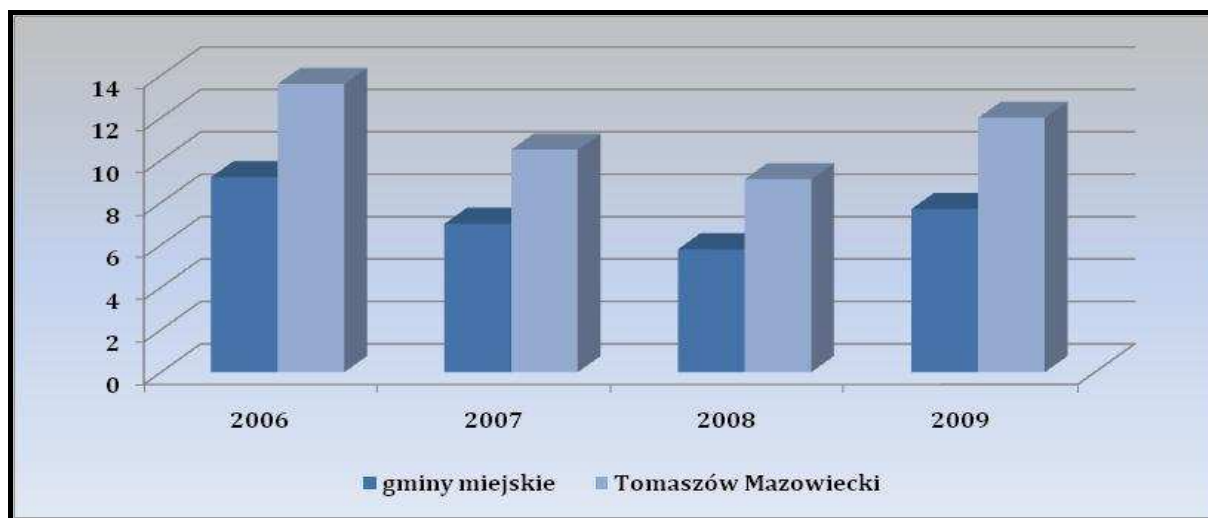
Tabela 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym					
Kategoria	j.m	2006	2007	2008	2009
ogółem	%	13,6	10,5	9,1	12,0
mężczyźni	%	13,8	10,5	9,1	12,5
kobiety	%	13,4	10,5	9,1	11,5

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W celu określenia znaczenia powyższych wskaźników należy odnieść się do obiektów o podobnych cechach wyjściowych. Porównano stopę bezrobocia według płci dla Tomaszowa Mazowieckiego ze średnią stopą bezrobocia dla gmin miejskich województwa łódzkiego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2006 – 2009 stopa bezrobocia w Tomaszowie Mazowieckim była wyższa niż stopa bezrobocia właściwa dla gmin miejskich województwa łódzkiego.

Wykres 3 Stopa bezrobocia w Tomaszowie Mazowieckim a stopa bezrobocia dla gmin miejskich województwa łódzkiego – porównanie

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Zjawisko bezrobocia nie jest kategorią jednorodną. Szczególnie negatywnym zjawiskiem jest bezrobocie długotrwałe. Najczęściej długotrwałe bezrobocie definiuje się jako pozostawanie bez pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy. Na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego zarejestrowanych jest 1 106 osób długotrwałe bezrobotnych.

ANALIZA RYNKU PRACY ZWŁASZCZA W KONTEKŚCIE PORÓWNAWCZYM WSKAZUJE, ŻE BEZROBOCIE W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM JEST NA ZBYT WYSOKIM POZIOMIE. W ZWIĄZKU Z POWYŻSZYM NALEŻY WDROŻYĆ PROJEKTY STYMULUJĄCE RYNEK PRACY. STYMULACJA RYNKU PRACY POWINNA MIEĆ CHARAKTER DWUTOROWY. PO PIERWSZE NALEŻY WDROŻYĆ MECHANIZMY PODNOSZENIA JAKOŚCI KAPITAŁU LUDZKIEGO. POŻĄDANE SĄ ZWŁASZCZA DZIAŁANIA OKREŚLANE MIANEM REWITALIZACJI ZAWODOWEJ SKIEROWANE DO OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH. JEDNAKŻE WYSOKA KONKURENCYJNOŚĆ PRACOWNIKA NIE GWARANTUJE ZATRUDNIENIA, JEŚLI DANY OBSZAR CHARAKTERYZOWAĆ SIĘ BĘDZIE NISKIM POPYTEM NA PRACĘ. ZATEM REKOMENDACJE DLA DZIAŁAŃ ZWALCZAJĄCYCH ZJAWISKO BEZROBOCIA POWINNY BYĆ ZSYNCHRONIZOWANE Z REKOMENDACJAMI DLA STYMULOWANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.

I.4. SFERA SPOŁECZNA

1.4.1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA

Liczba ludności w mieście Tomaszów Mazowiecki znajduje się w trendzie malejącym. W latach 2006 – 2009 spadek ten wynosi mniej niż 1 000 osób w stosunku do roku bazowego.

Tabela 8 Ludność według płci w Tomaszowie Mazowieckim

Ludność według płci					
Kategoria	j.m	2006	2007	2008	2009
ogółem	osoba	66 606	66 232	65 935	65 586
mężczyźni	osoba	31 180	30 936	30 774	30 623
kobiety	osoba	35 426	35 296	35 161	34 963

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2006 – 2009 liczba urodzeń żywych znajdowała się w trendzie zmiennym. Przy czym w stosunku do roku bazowego nastąpił wzrost liczby urodzeń o 76 zdarzeń. W latach 2006 – 2009 liczba zgonów znajdowała się również w trendzie zmiennym, przy czym w stosunku do roku bazowego nastąpił wzrost liczby zgonów o 73 zdarzenia. W latach 2006 – 2009 liczba zgonów niemowląt znajdowała się również w trendzie zmiennym, przy czym w stosunku do roku bazowego nastąpił spadek liczby zgonów niemowląt o 1 zdarzenie.

Tabela 9 Ruch naturalny według płci w Tomaszowie Mazowieckim

Ruch naturalny według płci					
Kategoria	j. m.	2006	2007	2008	2009
Urodzenia żywe					
ogółem	--	621	670	705	697
mężczyźni	--	324	335	367	361
kobiety	--	297	335	338	336
Zgony ogółem					
ogółem	--	757	801	773	830
mężczyźni	--	451	471	446	439
kobiety	--	306	330	327	391

Zgony niemowląt					
ogółem	--	5	3	1	4
mężczyźni	--	4	1	1	3
kobiety	--	1	2	0	1
Przyrost naturalny					
ogółem	--	-136	-131	-68	-133
mężczyźni	--	-127	-136	-79	-78
kobiety	--	-9	5	11	-55

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2006 – 2009 zaobserwowano również negatywny trend związany ze zjawiskiem ujemnego przyrostu naturalnego. Należy jednak wskazać iż w związku z faktem dłuższego oczekiwanego (i faktycznego) okresu życia kobiet w latach 2007 i 2008 przyrost naturalny kobiet miał charakter dodatni.

W latach 2006 – 2009 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym znajdowała się w trendzie malejącym, co przy systematycznym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym stanowi zjawisko zagrażające stabilności demograficznej i ekonomicznej społeczności miasta. Trend ten jest elementem szerszego bo obejmującego teren całego kraju zjawiska.

Tabela 10 Ekonomiczny wymiar wieku ludności w Tomaszowie Mazowieckim

Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci					
Kategoria	j.m	2006	2007	2008	2009
Ludność w wieku przedprodukcyjnym					
ogółem	osoba	12 505	12 220	12 073	11 795
mężczyźni	osoba	6 422	6 287	6 242	6 092
kobiety	osoba	6 083	5 933	5 831	5 703
w wieku produkcyjnym					
ogółem	osoba	43 060	42 714	42 207	41 887
mężczyźni	osoba	21 453	21 413	21 310	21 286
kobiety	osoba	21 607	21 301	20 897	20 601
w wieku poprodukcyjnym					
ogółem	osoba	11 041	11 298	11 655	11 904
mężczyźni	osoba	3 305	3 236	3 222	3 245
kobiety	osoba	7 736	8 062	8 433	8 659

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Pozytywnym aspektem zmian demograficznych jest fakt, że spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym jest wolniejszy niż wzrost osób w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza zestawienie zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 11 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Tomaszowie Mazowieckim

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem					
Kategoria	j.m	2006	2007	2008	2009
w wieku przedprodukcyjnym	%	18,8	18,5	18,3	18,0
w wieku produkcyjnym	%	64,6	64,5	64,0	63,9
w wieku poprodukcyjnym	%	16,6	17,1	17,7	18,2

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Podsumowaniem analizy demograficznej są wskaźniki modułu gminnego. Naturalną konsekwencją spadku liczby ludności jest spadek wartości wskaźnika gęstości zaludnienia. Natomiast stała jest liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, co oznacza, że zmiany w profilu płci są ze sobą skorelowane.

Tabela 12 Wskaźniki modułu gminnego w Tomaszowie Mazowieckim

Wskaźniki modułu gminnego					
Kategoria	j. m.	2006	2007	2008	2009
ludność na 1 km ²	osoba	1 613	1 604	1 596	1 588
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	114	114	114	114
małżeństwa na 1000 ludności	--	6,0	6,5	6,4	6,4
urodzenia żywe na 1000 ludności	--	9,3	10,0	10,6	10,6
zgony na 1000 ludności	--	11,3	12,0	11,6	12,6
przyrost naturalny na 1000 ludności	--	-2,0	-2,0	-1,0	-2,0

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Pozytywnym aspektem fluktuacji wskaźników demograficznych w latach 2006 – 2009 jest wzrost wartości wskaźnika liczby małżeństw na 1000 ludności.

ZMIANY DEMOGRAFICZNE MIERZONE BAZOWYMI WSKAŹNIKAMI SĄ NIEZALEŻNE DO DZIAŁAŃ WŁADZ SAMORZĄDOWYCH JEDNAKŻE WŁADZE TE POWINNY REALIZOWAĆ DZIAŁANIA OGRANICZAJĄCE ZJAWISKO DRENAŻU MÓZGÓW, KTÓRE ZWIĄZANE JEST Z ODPLYWEM WYKSZTAŁCONYCH MIESZKAŃCÓW W WIEKU 20 – 30 LAT.

1.4.2. OKREŚLENIE GRUP SPOŁECZNYCH WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA W RAMACH LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Grupa społeczna – bezrobotni

Sytuacja na rynku pracy w Tomaszowie Mazowieckim nie jest korzystna, choć stopniowo ulega ona poprawie. Poważny problem stanowi bezrobocie, które odzwierciedla, pozostająca wciąż na wysokim poziomie wysoka stopa bezrobocia na terenie Powiatu Tomaszowskiego (12% w 2009 r.). Na terenie Miasta, podobnie jak w innych ośrodkach miejskich rośnie udział zatrudnienia w sektorze usług. Ustawiczny wzrost roli sektora usług w dużej mierze związany jest z rozwojem gospodarczym. Skutkiem tego jest zmniejszanie się roli sektora przemysłowego w ogólnej absorpcji zasobów pracy na rzecz sektora usług, który zaczyna odgrywać wiodącą rolę w rozwoju ekonomicznym miasta i regionu. W powiecie tomaszowskim sektor ten zatrudnia 58,14% ogółu pracujących (usługi rynkowe 20,33%, usługi nierynkowe 37,81%). Oznacza to, że wzrastać będzie rola gałęzi gospodarki zaawansowanych technologicznie. W konsekwencji wzrastać będzie popyt na wykwalifikowaną siłę roboczą. Dlatego też coraz większe znaczenie będą miały kwalifikacje potencjalnych pracowników. Ważne zatem będzie wspomaganie ludności w nabywaniu pragmatycznych umiejętności dających im szansę na coraz bardziej wymagającym rynku pracy. Podniesienie jakości zasobów ludzkich może nastąpić m.in. poprzez kształcenie, szkolenie i aktywizację zawodową oraz przekwalifikowywanie dla potrzeb rynku pracy. W Tomaszowie Mazowieckim 58,76% osób jest zatrudnionych w sektorze prywatnym. Oznacza to, że wciąż duża grupa osób zatrudnionych jest w sektorze publicznym. Zatrudnienie znajdują oni głównie w placówkach oświatowych, wychowawczych, szpitalach lub policji. Są to miejsca pracy świadczące usługi bezpłatne. Nie kreują zatem nowych usług i produktów, a w konsekwencji nie przyczyniają się do wzrostu przedsiębiorczości i innowacyjności

gospodarki. Na przestrzeni ostatnich czterech lat liczba osób bezrobotnych w Tomaszowie zmniejszyła się. Niekoniecznie musi to jednak oznaczać, że wszystkie te osoby znalazły zatrudnienie na terenie Tomaszowa Mazowieckiego. Duży, ujemny wskaźnik migracji oznaczać może, że duża część osób bezrobotnych wyjechała do innych miast w poszukiwaniu zatrudnienia. Wysoka stopa bezrobocia niesie za sobą ryzyko spadku popytu, a także pogorszenia standardu życia mieszkańców, przymusowo pozostających bez pracy. W Tomaszowie Mazowieckim stanowi to duży problem, gdyż wielu bezrobotnych pozostaje bez prawa do zasiłku. Konsekwencją może być izolacja społeczna tych osób, a także ograniczenie lub zaniechanie ich udziału w życiu kulturalnym i politycznym.

Grupa społeczna – niepełnosprawni

Liczba osób niepełnosprawnych zamieszkujących Tomaszów Mazowiecki wynosi około 10 500 osób. Osoby te identyfikują problemy techniczne, instytucjonalne oraz rozwojowe. Ze względu na znaczną przewagę starej zabudowy proces udostępniania istniejącej infrastruktury osobom ze specjalnymi potrzebami ruchowymi wymaga czasu. Aktualnie realizowane są inicjatywy zmierzające do reintegracji społecznej osób niepełnosprawnych, min. Przedszkole Nr 17 ma charakter integracyjny, Przedszkole Nr 20 posiada grupę integracyjną, Szkoła Podstawowa Nr 1 i Gimnazjum Nr 6 są przystosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo, dodatkowo w placówkach tych jest zatrudniony personel przygotowany do nauczania osób głuchych, klasa integracyjna funkcjonuje również w Zespole Szkół Nr 4. Dodatkowo na rzecz osób niepełnosprawnych działają również liczne organizacje, min. SOSW, WTZ. Przy Fundacji Społecznej „Razem” oraz przy Stowarzyszeniu Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych funkcjonuje „zespół ds. integracji” skupiający przedstawicieli instytucji i organizacji wspierających osoby niepełnosprawne.

Do problemów rozwojowych w szczególności dotyczących osoby niepełnosprawne zalicza się przede wszystkim wysokie bezrobocie. Niezbędne jest zatem stworzenie systemu kształcenia ustawicznego i szkoleń dla osób niepełnosprawnych, w tym w zakresie obsługi komputera i Internetu.

Grupa społeczna – dzieci i młodzież

Niedostatki infrastrukturalne jakie identyfikują instytucje kulturalno – oświatowe przekładają się na ograniczenia działalności tychże placówek. W związku z powyższym oferta skierowana do dzieci i młodzieży nie stanowi atrakcyjnej alternatywy. Stan ten uniemożliwia dzieciom i młodzieży zaangażowanej w zajęcia pozaszkolne rozwój pasji i talentów. Natomiast u młodych ludzi pozbawionych zainteresowania ze strony rodziców, uwikłanych w patologie w rodzinie, czy mających problemy z nauką rodzi frustracje prowadzące do nałogów i przemocy.

Grupa społeczna – osoby zagrożone wykluczeniem społecznym ze względu na uzależnienia i patologie

Wykluczenie społeczne ze względu na uzależnienia i patologie określa się mianem wykluczenia normatywnego¹. Przynależność do grup wykluczenia normatywnego determinowana jest przede wszystkim alkoholizmem, narkomanią. Jednakże zjawiska te są głównie pochodną wcześniej wymienionych negatywnych zjawisk zaobserwowanych w kontekście społeczności tomaszowskiej. Zatem ograniczeniu problemu wykluczenia społecznego ze względu na patologie oraz uzależnienia służyć będzie zwalczanie takich zjawisk jak bezrobocie, dyskryminacja, ubóstwo.

Grupa społeczna – przedsiębiorcy

Sektor mikroprzedsiębiorstw stanowi prawie 93,5% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Tomaszowa Mazowieckiego. Mikroprzedsiębiorstwa to podmioty, które w szczególny sposób wymagają pomocy ze strony sektora publicznego. Przy czym pomoc ta nie oznacza strumienia gotówki, ani też innych zakłócających konkurencję działań. Główne potrzeby mikroprzedsiębiorców koncentrują się na takich zmiennych jak poprawa infrastruktury technicznej, w tym drogowej, promocja miasta jak i marki i jako produktu turystycznego, organizacja centrum życia gospodarczego oraz instytucjonalizacja współpracy międzysektorowej.

1.4.3. STRUKTURA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

¹ R. Rauziński, K. Szczygielski, T. Sołdra – Gwiżdż, *Grupy szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym – aspekt demograficzny. Województwo opolskie lata 2009 – 2030*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, Opole 2009, s. 10.

Obecnie na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego funkcjonuje około 90 organizacji pozarządowych. Liczba ta ulega niewielkiej, ale ciągłej zmianie, czego powodem może być dość duża liczba organizacji, będąca w trakcie likwidacji lub ich działalność jest zawieszona². Aktywni lokalnie spotykają się również w grupach nieformalnych, których działalność na terenie miasta jest widoczna. Skupiają one najczęściej młodzież, która ze względu na podobne zainteresowania spotyka się w celu realizacji wspólnych działań.

Do podstawowych obszarów działalności organizacji pozarządowych zaliczyć należy:

- zwalczanie zróżnicowanych form wykluczenia społecznego,
- wspieranie osób niepełnosprawnych,
- kultura fizyczna, sport, turystyka i rekreacja,
- wspieranie przedsiębiorczości,
- aktywizację seniorów,
- działalność na rzecz kombatantów i ich rodzin,
- kultura i sztuka amatorska,

Organizacje pozarządowe opierają swoją działalność na składkach członkowskich, sponsoringu i dotacjach. W celu promowania postaw obywatelskich oraz wspierania działalności organizacji tego typu w 2007 Urzędzie Miasta powołano Pełnomocnika ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego najczęściej spotykaną formą organizacji pozarządowych, według katalogu zawartego w załączniku nr 3 do Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 roku w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz. U. 2000 r. Nr 117, poz. 1237 z późn. zm.) – są stowarzyszenia i fundacje³. Organizacje pozarządowe (oddziały terenowe organizacji), posiadające status pożytku publicznego i działające na terenie miasta to⁴:

- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Tomaszowie Mazowieckim

² Sprawozdanie z realizacji Uchwały Nr XXXII/284/08 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 29 października 2008 roku w sprawie przyjęcia „Programu Współpracy Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2009”, s. 2 – 3.

³ Tamże.

⁴ Tamże.

- Stowarzyszenie Dobroczynne „Lokalny Fundusz Roku 2000”
- Integracyjny Uczniowski Klub Sportowy „LIDER”
- Stowarzyszenie Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych
- Tomaszowskie Towarzystwo Charytatywne
- Fundacja „N. S. J. - RODZINA”
- Fundacja „Dar Serc”
- Stowarzyszenie „Mój Tomaszów”
- Miejskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Łódzka Komenda Hufca w Tomaszowie Mazowieckim
- Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło w Tomaszowie Mazowieckim
- Stowarzyszenie Pomocy „Arka Noego” Oddział w Tomaszowie Mazowieckim
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim
- Liga Obrony Kraju Oddział w Tomaszowie Mazowieckim
- Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego
- Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Tomaszowie Mazowieckim
- Stowarzyszenie Edukacyjne Integracja Oddział w Tomaszowie Mazowieckim

ZGODNIE ZE SPRAWOZDANIEM Z REALIZACJI „PROGRAMU WSPÓŁPRACY GMINY MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ PODMIOTAMI PROWADZĄCYMI DZIAŁALNOŚĆ POŻYTKU PUBLICZNEGO NA ROK 2009” NIEZBĘDNE SĄ DZIAŁANIA W KIERUNKU WIĘKSZEJ PROMOCJI WSPÓŁPRACY SEKTORA PUBLICZNEGO Z ORGANIZACJAMI TRZECIEGO SEKTORA. ISTOTNE JEST PRZEDE WSZYSTKIM PROMOWANIE DOBRZYCH PRAKTYK, PREZENTOWANIE NOWYCH MOŻLIWOŚCI W DZIEDZINIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

I.5. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji wyselekcjonowano zjawiska negatywne, które w sposób istotny przekładają się na obecny stan obszaru wymagającego wsparcia,

jak również wpływają na ogólne warunki życia w Tomaszowie Mazowieckim.

Zdiagnozowano:

- problemy wyjściowe – generowane są przede wszystkim przez niedostatki infrastrukturalne, ponadto genezy występowania problemów wyjściowych upatruje się również w braku rozwiązań instytucjonalnych na płaszczyźnie gospodarczej i społecznej,
- problemy pochodne – wynikają z występowania problemów wyjściowych, w związku z powyższym nie zostaną one zlikwidowane bezpośrednio poprzez realizację inwestycji zaplanowanych w LPR, ale do ich likwidacji przyczyni się zlikwidowanie problemów wyjściowych, rozwiązanie problemów pochodnych jest zadaniem długofalowym.

W niniejszym rozdziale przedstawiono katalog najważniejszych problemów występujących na obszarze rewitalizowanym z podziałem na problemy wyjściowe oraz pochodne.

1.5.1. PROBLEMY WYJŚCIOWE

PŁASZCZYZNA TECHNICZNO – PRZESTRZENNA

Na obszarze rewitalizowanym zidentyfikowano niedostatki infrastrukturalne, w tym przede wszystkim:

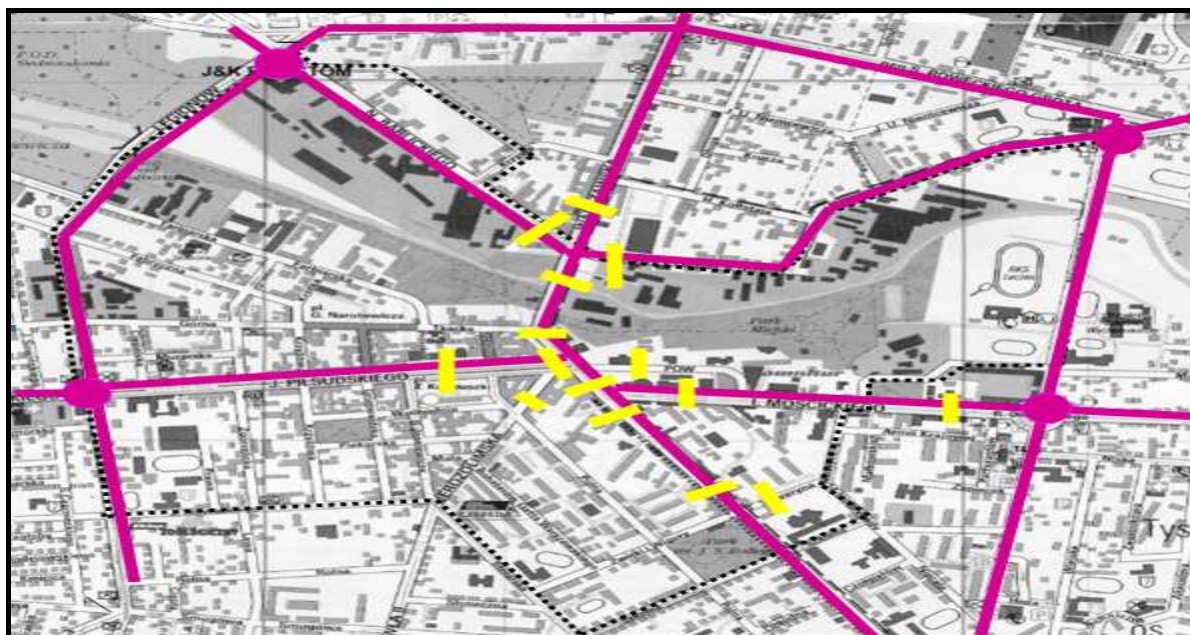
1. Zdekapitalizowana infrastruktura drogowa

Aktualnie centrum miasta jest obciążone ruchem samochodowym. Stan ten generuje następujące zjawiska negatywne:

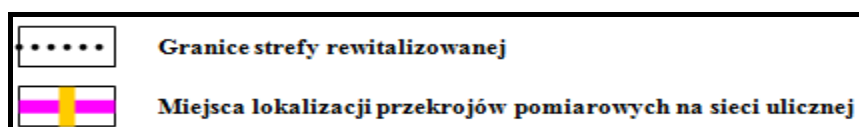
- znaczne zagrożenie dla mieszkańców,
- brak przestrzeni dla rozwoju inicjatyw kulturalnych,
- obniżenie atrakcyjności turystycznej miasta,
- obniżenie poziomu jakości życia w mieście.

Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono pomiary ruchu na obszarze rewitalizowanym. Dokonane pomiary jednoznacznie wskazują, że obszar rewitalizowany jest obciążony ruchem w stopniu znacznym.

Rysunek 2 Przekroje pomiaru ruchu

Źródło: Koncepcja obsługi transportowej do programu rewitalizacji śródmieścia Tomaszowa Mazowieckiego.

Przeanalizowano ruch samochodowy w centralnej części miasta zdefiniowanej jako obszar wsparcia. Największe obciążenie ruchem w badanych przekrojach wystąpiło na pl. Kościuszki i wyniosło:

- między ul. Jerozolimską a pl. Kościuszki – 1322 p/h
- między ul. Warszawską a ul. Jerozolimską - 1270 p/h,
- na przejściu przez pl. Kościuszki – 935 p/h

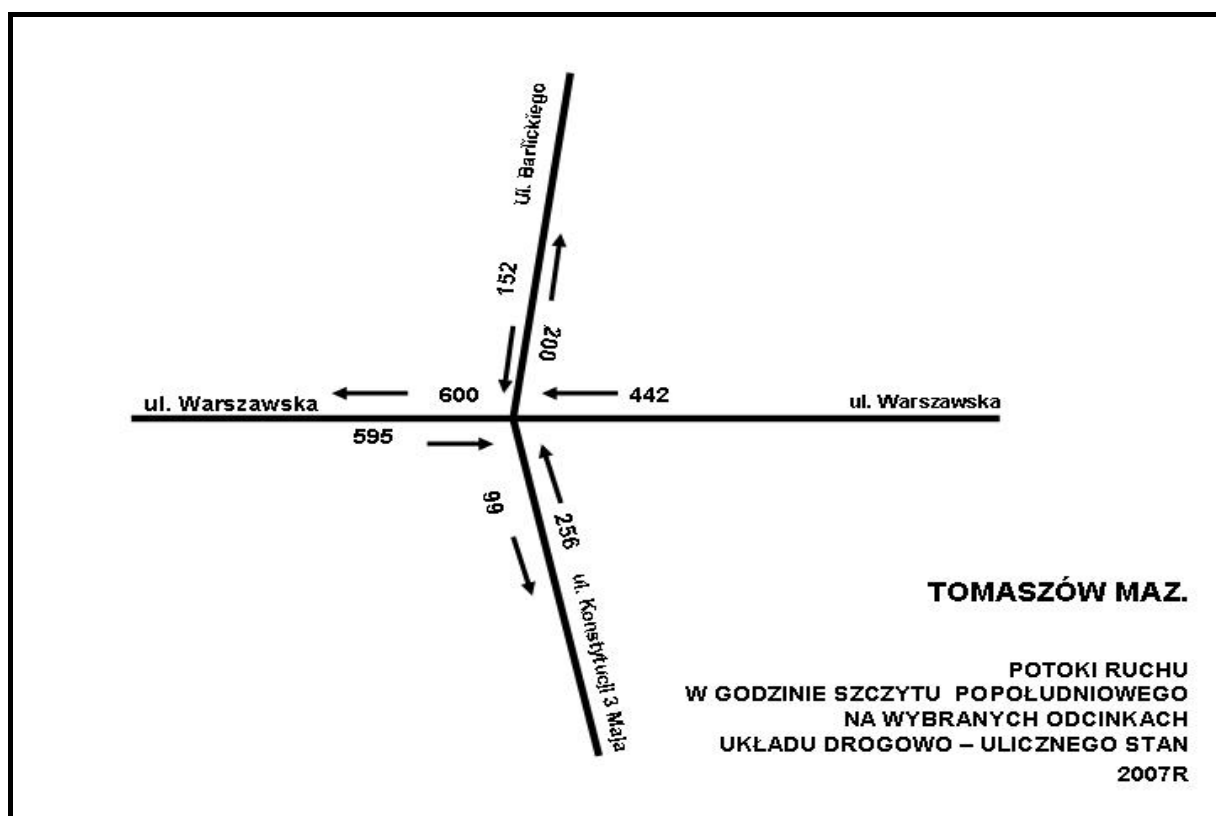
Innymi bardzo obciążonymi przekrojami okazały się przekroje usytuowane w ciągu ulicy Warszawskiej, gdzie natężenie ruchu wyniosło w obu kierunkach:

- między Tkacką a pl. Kościuszki – 1295 p/h,

- w rejonie mostu na Wolbórcie – 1195p/h

Obciążenie powyżej 1000 p/h zanotowano również na odcinku ul. Św. Antoniego między pl. Kościuszki a ul. I. Mościckiego, gdzie natężenie ruchu wyniosło 1130p/h. Powyżej 800 p/h zarejestrowano na granicy strefy rewitalizowanej na ul. Warszawskiej przed skrzyżowaniem z ul. Barlickiego i ul. Konstytucji 3-go Maja od strony północnej - 875 p/h. W pozostałych badanych przekrojach natężenia ruchu nie przekroczyły 800 p/h.

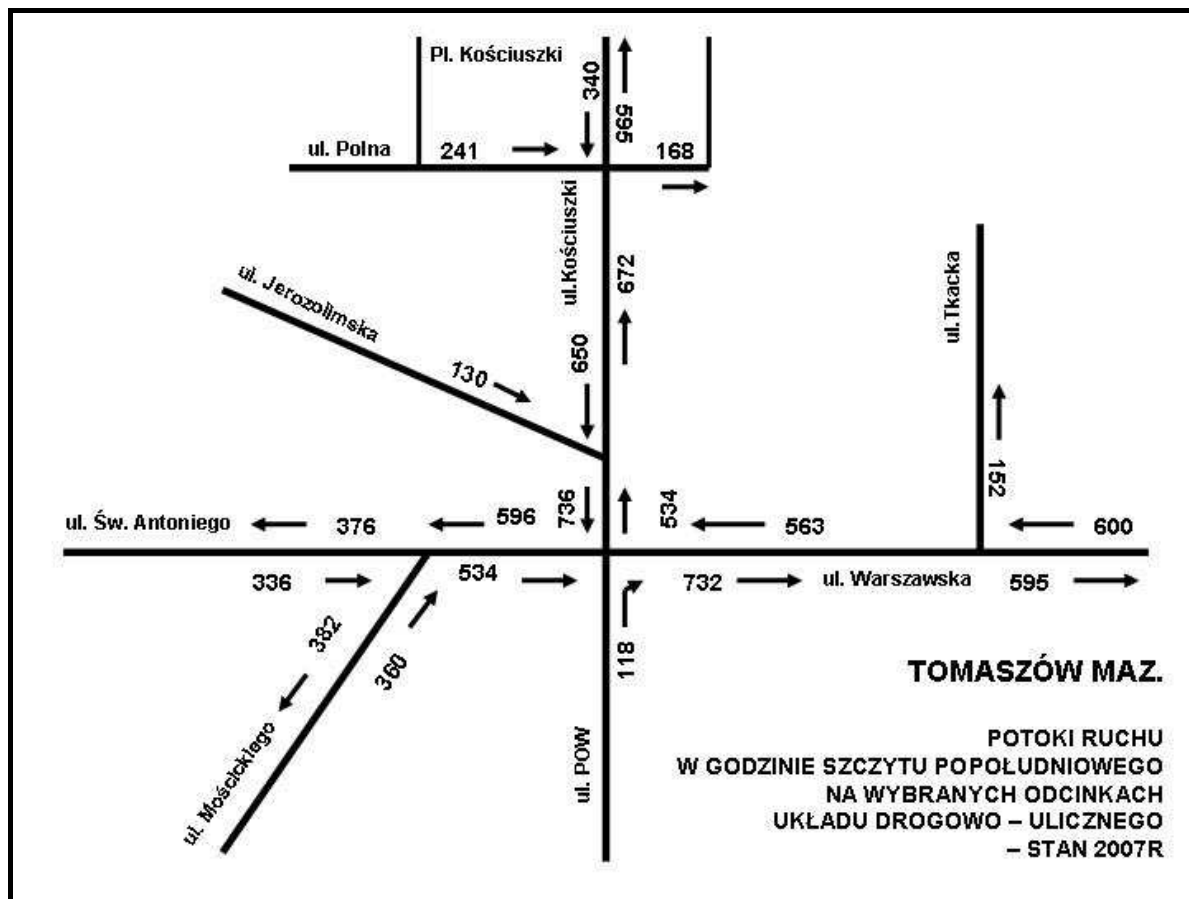
Rysunek 3 Natężenie ruchu samochodowego w rejonie ulic Warszawskiej, Konstytucji 3 Maja oraz Barlickiego

Źródło: Koncepcja obsługi transportowej do programu rewitalizacji śródmieścia Tomaszowa Mazowieckiego.

W strukturze rodzajowej ruchu dominują samochody osobowe. Najwięcej autobusów zaobserwowano na wlocie pl. Kościuszki w ul. Św. Antoniego, tj. 43 p/h, co stanowi mniej niż 10% wszystkich pojazdów i spowodowane było liniami autobusowymi przebiegającymi przez pl. Kościuszki. Udział samochodów ciężarowych w strukturze rodzajowej ruchu w śródmieściu Tomaszowa Mazowieckiego jest znikomy, mniejszy niż 4%, a spowodowane jest to obowiązującym zakazem wjazdu tej kategorii pojazdów do śródmieścia.

Rysunek 4 Natężenie ruchu samochodowego w rejonie ulic Warszawskiej, Kościuszki, Jerzolimskiej, Św. Antoniego, Mościckiego, POW

Źródło: Koncepcja obsługi transportowej do programu rewitalizacji śródmieścia Tomaszowa Mazowieckiego.

KONSEKWENCJĄ DUŻEGO NATĘŻENIA RUCHU SAMOCHODOWEGO SĄ WYSTĘPUJĄCE W CENTRUM NIEUPORZĄDKOWANE STREFY PARKOWANIA. W ŚCISŁYM CENTRUM, TJ. PRZY PLACU KOŚCIUSZKI FUNKCJONUJE 250 MIEJSC PARKINGOWYCH. PRZEZNACZENIE TAK ROZLEGŁEGO TERENU CENTRUM NA PARKINGI DLA POJAZDÓW OGRANICZA MOŻLIWOŚĆ WYKORZYSTANIA PRZESTRZENI DLA CELÓW REPREZENTACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH, CZY KULTURALNYCH. W ZWIĄZKU Z OPISANYM POWYŻEJ STANEM INFRASTRUKTURY DROGOWEJ ZADANIEM LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI JEST ZAPROGRAMOWANIE INWESTYCJI USPRAWNIAJĄCYCH KOMUNIKACJĘ NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM ORAZ ODCIĄŻAJĄCYCH ŚCISŁE CENTRUM MIASTA.

2. Zdekaptalizowana infrastruktura kubaturowa

Na obszarze rewitalizowanym zlokalizowane są obiekty kubaturowe, które utraciły swoje dotychczasowe funkcje, w tym przede wszystkim:

- budynek byłego sądu przy Placu Kościuszki 18,
- kamienica narożna przy Placu Kościuszki 24/24a,
- budynek kinoteatru,
- zlokalizowane na terenie rewitalizowanym budynki przemysłowe.

Obiekty te znajdują się w stanie ograniczonego użytkowania lub ich cechy funkcjonalne zostały bezpowrotnie utracone.

3. Zdekaptalizowane przestrzenie miejskie

W kontekście zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni publicznych szczególnie intensywne jest zjawisko wyłączenia z użytkowania oraz znacznego stopnia zdegradowania obszaru wsparcia. Wyznaczony obszar wsparcia jest w znacznym stopniu dotknięty zjawiskiem degradacji przestrzeni zakłócającej ład urbanistyczny: na 171,00 ha prawie 8% tj. 13,54 ha jest wyłączonych z użytkowania. Stosunek dla całego miasta wynosi zaledwie 1%. Na obszarze rewitalizowanym oprócz zjawiska wyłączenia z użytkowania występują również braki infrastrukturalne, które przekładają się na

niepełne wykorzystanie walorów przyrodniczych oraz kulturowych śródmieścia. Przykładem niedostatków infrastrukturalnych wpływających na dysfunkcjonalność przestrzeni publicznej jest aktualny stan zagospodarowania i sposób gospodarowania przestrzenią placu Kościuszki.

NIEDOSTATKI INFRASTRUKTURY DROGOWEJ I KULTURALNEJ ORAZ INNYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH STANOWIĄ NAJBARDZIEJ JASKRAWY SYMPTOMY ZDEKAPITALIZOWANYCH ELEMENTÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENI, KTÓRE ODZNACZAJĄ SIĘ RÓWNIEŻ ZABURZONĄ ESTETYKĄ. ELEMENTY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ODZNACZAJĄ SIĘ NISKIM STANDARDY ESTETYCZNYM. ZJAWISKO TO ZWIĄZANE JEST PRZEDE WSZYSTKIM ZE ZDEWASTOWANĄ PRZESTRZENIĄ PODWÓREK ORAZ NIEATRAKCYJNYCH, A ZATEM NIEUCZĘSZCZANYCH MIEJSC PUBLICZNYCH.

PŁASZCZYZNA GOSPODARCZA

Na obszarze rewitalizowanym zidentyfikowano problemy o charakterze gospodarczym, w tym przede wszystkim:

1. Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem interdyscyplinarnym i dotyczy jednakowoż płaszczyzny gospodarczej, jak i społecznej. Opis zjawiska bezrobocia na obszarze rewitalizowanym został przedstawiony w części poświęconej negatywnym zjawiskom społecznym.

2. Niski stopień stymulacji przedsiębiorczości w środowiskach lokalnych

Sektor mikroprzedsiębiorstw stanowi około 93,5% wszystkich przedsiębiorstw działających na terenie Tomaszowa Mazowieckiego. Mikroprzedsiębiorstwa to podmioty o ograniczonych zasobach finansowych i kadrowych, które wymagają wsparcia strategicznego. Niezbędne jest stworzenie platformy infrastrukturalnej i instytucjonalnej w celu wzmocnienia lokalnej przedsiębiorczości, a zwłaszcza przedsiębiorstw usługowych.

3. Niskie zainteresowanie ze strony dużych inwestorów, w tym zagranicznych

Teren Tomaszowa Mazowieckiego cechuje niskie zainteresowanie ze strony dużych inwestorów, w tym również zagranicznych. Na dzień 31.12.2009 na terenie Tomaszowa Mazowieckiego działały cztery duże podmioty, w tym dwa publiczne, a poziom FDI⁵ nie został w toku analizy zidentyfikowany, co spowodowane jest brakiem relewantnych danych. Zjawisko opisane powyżej nie jest bezpośrednio związane ze specyfiką obszaru rewitalizowanego, ale centrum miasta pełni co do zasady również funkcje ośrodka gospodarczego – instytucje publiczne i otoczenia biznesu, przestrzenie pod siedziby biur, funkcje reprezentacyjne. Zatem niezbędna jest realizacja inwestycji, które zrewitalizują śródmieście nadając obszarowi centrum miasta funkcje gospodarcze i kulturalne, a tym samym ustanowią jedną z determinant budowania przewag konkurencyjnych Tomaszowa Mazowieckiego.

PŁASZCZYZNA SPOŁECZNA

Bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe – obszar rewitalizacji w sposób szczególny dotknięty jest zjawiskiem długotrwałego bezrobocia. Ponad 2,4% osób zamieszkujących obszar rewitalizowany zidentyfikowano jako osoby bezrobotne długotrwałe, podczas gdy odsetek ten dla miasta Tomaszów Mazowiecki wynosi 1,7%. Zaznaczyć należy, iż są to osoby zarejestrowane i aktywnie poszukujące pracy, zatem odsetek ten nie odzwierciedla całkowitej skali zjawiska.

Odływ ludności w wieku 25 – 30 lat – zjawisko to dotyczy przede wszystkim ludzi wykształconych, będących tuż po ukończeniu studiów wyższych. Młodzież w wieku 18 – 19 lat emigruje do miast pełniących rolę ośrodków akademickich. Głównym miejscem przeznaczenia jest Łódź, Kraków, Warszawa i Wrocław. Po ukończeniu studiów większość osób nie decyduje się na powrót do miasta. Jako główne przyczyny identyfikuje się przede wszystkim ograniczoną perspektywę zatrudnienia oraz brak możliwości rozwoju zawodowego i osobistego.

⁵ Foreign direct investment – bezpośrednie inwestycje zagraniczne.

Znaczny stopień pauperyzacji społeczeństwa – o stopniu pauperyzacji mieszkańców obszaru rewitalizowanego świadczą przede wszystkim statystyki prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Z danych tej instytucji wynika, iż prawie 11% osób zamieszkujących obszar rewitalizowany korzysta z zasiłków opieki społecznej, podczas gdy wskaźnik ten dla miasta Tomaszów Mazowiecki nie przekracza 7%.

Zanikające więzi sąsiedzkie – w ostatnim dziesięcioleciu obserwuje się zjawisko zanikających więzi sąsiedzkich. Jako jedną z przyczyn wymienia się niewystarczające działania stymulujące ze strony instytucji kulturalnych i oświatowych oraz brak przestrzeni publicznej, która stwarzałaby płaszczyznę sprzyjającą aktywizacji tego rodzaju inicjatyw.

1.5.2. PROBLEMY POCHODNE

Wcześniej zasygnalizowano, że problemy pochodne wynikają z występowania problemów wyjściowych, w związku z powyższym nie zostaną one zlikwidowane bezpośrednio poprzez realizację inwestycji zaplanowanych w LPR, ale do ich likwidacji przyczyni się zlikwidowanie problemów wyjściowych, natomiast rozwiązanie problemów pochodnych jest zadaniem długofalowym. Zidentyfikowano następujące problemy pochodne:

1. Problemy funkcjonalne – nierealizowane funkcje przypisane do tzw. centrum miasta

Niedostatki infrastrukturalne oraz nieadekwatne do potrzeb rozwiązania przestrzenne generują zjawisko dysfunkcji śródmiejskiej przestrzeni publicznej. Przede wszystkim centrum miasta nie realizuje w pełni funkcji centrum życia gospodarczego i kulturalnego. Brak jest jednoznacznie zdefiniowanej przestrzeni przeznaczonej do organizacji wydarzeń kulturalnych, miejsca integracji społecznej, turystyki, rekreacji i wypoczynku, czy spotkań różnych kultur. Przestrzeń ta powinna być wyposażona w strefy ruchu pieszego oraz uporządkowane przebiegające przez plac ciągi komunikacyjne i parkingi. Zadania przewidziane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego zmierzać będą do wykreowania tak zwanego „salonu

miasta” to jest przestrzeni łączącej funkcje centrum kulturalnego i gospodarczego przeznaczonego przede wszystkim na potrzeby społeczności lokalnej, jednakże z uwzględnieniem potrzeb turystów.

2. Deprecjacja sektora turystycznego

Ograniczenia infrastrukturalne i instytucjonalne prowadzą do deprecjacji sektora turystycznego zarówno w aspekcie lokalizacyjnym jak i marketingowym. Mimo iż Tomaszów Mazowiecki posiada znaczne zasoby naturalne (np. Niebieskie Źródła) oraz kulturalne (opisane wcześniej zabytki) nie są one w pełni wykorzystane z uwagi na brak działań marketingowych. Tomaszów Mazowiecki jako produkt turystyczny w ogóle nie funkcjonuje na rynku usług turystycznych i o ile prowadzone są działania infrastrukturalne w sektorze turystycznym, o tyle nie zafunkcjonowały dotychczas działania pozycjonujące miasto jako markę. Niewykorzystany jest również potencjał lokalizacyjny Tomaszowa Mazowieckiego, w tym przede wszystkim bliskość Łodzi i Warszawy jako dużych ośrodków miejskich oraz Spały jako centrum sportowo rekreacyjnego.

Problem deprecjacji sektora turystycznego nie jest bezpośrednio związany z dysfunkcją obszaru rewitalizowanego, jednakże rewitalizacja śródmieścia prowadzić będzie do nadania centrum miasta min. funkcji ośrodka gospodarczego promującego lokalną przedsiębiorczość. W Lokalnym Programie Rewitalizacji przyjęto założenie, że jednym z działań wspierających sektor turystyczny będzie utworzenie Lokalnej Organizacji Turystycznej oraz Punktu Informacji Turystycznej przy Pl. Kościuszki.

3. Ograniczenia dla działalności instytucji kultury i oświaty oraz NGO's

Ograniczenia infrastrukturalne i instytucjonalne prowadzą do limitacji działalności instytucji kultury oraz NGO's. Dla przykładu Oddział dla Dzieci i Młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tomaszowie Mazowieckim mieszczący się obecnie przy ul. Św. Antoniego 54 od lat boryka się z problemami lokalowymi. Oddział dla Dzieci przeniesiono do obecnej siedziby w latach 70-tych XX wieku, od tej pory nastąpiły ogromne zmiany technologiczne, kulturalno – oświatowe i społeczne, na które placówka nie jest w stanie odpowiedzieć, bowiem nie posiada odpowiednich zasobów, w tym

lokalowych. Natomiast w kontekście działalności NGO's zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji „Programu Współpracy Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2009” niezbędne są działania w kierunku większej promocji współpracy sektora publicznego z organizacjami trzeciego sektora. Istotne jest przede wszystkim promowanie dobrych praktyk, prezentowanie nowych możliwości w dziedzinie rozwiązywania problemów społecznych.

4. Patologie społeczne, kryzys rodziny

Pochodną pauperyzacji społecznej, a także braku wzorców alternatywnych jest pojawianie się zjawisk patologicznych oraz kryzysu rodziny. Główne zjawiska patologiczne, jakie występują na terenie Tomaszowa Mazowieckiego są zbieżne ze zjawiskami występującymi na obszarach biedy w Polsce. Do zjawisk tych zalicza się przede wszystkim uzależnienia oraz przemoc w rodzinie.

I.6. DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE REWITALIZOWANEGO OBSZARU

Według stanu na 31 grudnia 2009 r. obszar rewitalizowany zamieszkuje 9 687,00 osób. Powierzchnia obszaru wynosi 171 ha. Oznacza to, że gęstość zaludnienia 5 700 os./km². Na terenie rewitalizowanym występuje zjawisko wysokiej stopy długotrwałego bezrobocia. Według stanu na 31 grudnia 2009 r. liczba osób długotrwale bezrobotnych na obszarze rewitalizowanym wyniosła 236,00, co stanowi 2,44% osób zamieszkałych na obszarze rewitalizowanym. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, który zmierzono liczbą klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Według stanu na 31 grudnia 2009 r. liczba osób korzystających z zasiłków opieki społecznej na obszarze rewitalizowanym wyniosła 1 048,00, co stanowi 10,80% osób zamieszkałych na obszarze rewitalizowanym. Obszar rewitalizowany dotknięty jest również szczególnie wysokim stopniem degradacji środowiska. Obszary wyłączone z użytkowania zajmują powierzchnię 13,54 ha, co stanowi około 7,9% ogólnej powierzchni obszaru rewitalizowanego.

I.7. ANALIZA SWOT

W niniejszym podrozdziale przedstawiona została analiza SWOT opracowana na podstawie analizy zagospodarowania przestrzennego miasta, jego sytuacji gospodarczej oraz sytuacji społeczno-demograficznej. Analiza ta dostarcza informacji na temat mocnych stron miasta, jego słabych stron, a także ocenia szanse i zagrożenia, przed jakimi stanąć może miasto w niedalekiej przyszłości. Analiza SWOT została oparta na podstawowych danych statystycznych ukazanych w rozdziale pierwszym Lokalnego Programu Rewitalizacji, a także na podstawie danych uzyskanych z instytucji budżetowych jednostki samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, państwowych placówek edukacyjnych, służb mundurowych. Ze względu na ogromną ilość zebranych danych w Lokalnym Programie Rewitalizacji zostały ukazane jedynie najbardziej charakterystyczne wskaźniki charakteryzujące miasto.

Analiza SWOT to analiza silnych (Strengths) i słabych (Weaknesses) stron badanego podmiotu w wyodrębnionych obszarach – tzw. czynników endogenicznych (wewnętrznych) oraz zewnętrznych szans (Opportunities) i zagrożeń (Threats) – tzw. czynników egzogenicznych stanowi punkt wyjścia dla planowania strategicznego.

Analiza SWOT pozwala, zatem określić strategiczne czynniki, które mogą mieć wpływ na powodzenie i działalność rozwojową danej jednostki. Istotnym zadaniem staje się wydzielenie spośród nich czynników krytycznych, dzięki którym można będzie rozwijać silne strony projektu, niwelować (bądź ograniczać) strony słabe, maksymalnie wykorzystywać istniejące możliwości i pojawiające się szanse oraz unikać przewidywanych zagrożeń i niebezpieczeństw. Analiza SWOT została dokonana na podstawie analizy dokumentów strategicznych, danych statystycznych, konsultacji społecznych, wizji lokalnych. Analizę SWOT przeprowadzona została dla trzech sfer charakteryzujących obszar jednostki samorządu terytorialnego (sfera przestrzenna, gospodarcza i społeczna).

Tabela 13 Analiza SWOT Miasta Tomaszów Mazowiecki

SFERA PRZESTRZENNA (LOKALIZACYJNO – TECHNICZNO – MATERIALNA)	
Mocne strony	Słabe strony
<p>a) tereny leśne: Puszcza Pilicka i Lasy Spalskie,</p> <p>b) zasoby wodne: układ rzek i rzeczek oraz stawy w Mieście, Zalew Sulejowski,</p> <p>c) obszary chronione: Spalski Park Krajobrazowy, Sulejowski Park Krajobrazowy, Spalsko-Sulejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat „Niebieskie Źródła”, Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe doliny Wolbórki oraz Cieblówickie Łąki, Stanowisko dokumentacyjne – Groty Nagórzyckie, Pomniki przyrody: ul. P.O.W.: siedem dębów szypułkowych o obwodzie pni 285, 302, 280, 365, 291, 370, 304 cm w Parku przy Muzeum, dwa dęby szypułkowe o obwodzie pni 305, 304 cm przy skwerze przed Urzędem Miasta; dwa dęby szypułkowe o obwodzie pni 318, 356 cm w Parku Miejskim „Solidarność”; lipa drobnolistna o obwodzie pnia 275 cm, wiąz polny o obwodzie pnia 340 cm Dzielnica Białostrzegi na terenie Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Tomaszowie Mazowieckim,</p> <p>d) Atrakcyjne turystycznie tereny wokół miasta: Groty Nagórzyckie, Spała, bunkry na Konewce, Ośrodek Hodowli Żubrów.</p> <p>e) położenie przy drodze międzynarodowej E-67,</p> <p>f) w pobliżu skrzyżowania dróg krajowych A1 i S8,</p> <p>g) przy linii kolejowej Koluszki – Radom – Skarżysko Kamienna (z dostępem do Centralnej Magistrali Kolejowej),</p> <p>h) bliskość metropolii (Warszawa, Łódź) i znaczących miast (Częstochowa,</p>	<p>a) brak przestrzeni publicznej będącej wizytówką miasta</p> <p>b) brak przestrzeni publicznej spełniającej rolę centrum gospodarczego i kulturalnego</p> <p>c) zdekapitalizowana infrastruktura instytucji kultury</p> <p>d) niska jakość nawierzchni dróg i chodników.</p> <p>e) brak odpowiedniej bazy turystyczno – noclegowej umożliwiającej wykorzystanie walorów turystyczno – krajobrazowych,</p> <p>f) niedostateczna oferta rekreacyjna</p> <p>g) niska świadomość ekologiczna społeczeństwa.</p>

Radom).
 i) potencjał do rozwoju sektora turystyki, warunki do uprawiania różnych form rekreacji i turystyki, istniejące szlaki turystyczne
 j) posiadanie terenów do zagospodarowania

Szanse

- a) wewnętrzna obwodnica centrum Miasta,
- b) zewnętrzna obwodnica wyprowadzająca ciężki transport z Miasta.
- c) modernizacja nawierzchni ulic i ciągów pieszych,
- d) budowa miejsc parkingowych,
- e) budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- f) budowa i modernizacja sieci wodociągowej, w tym poszukiwanie możliwości podłączenia do źródeł wody głębinowej,
- g) budowa stref bezpłatnego dostępu do Internetu.
- h) odtworzenie przestrzeni publicznej,
- i) stworzenie przestrzeni dla rozpowszechniania kultury masowej.

Zagrożenia

- a) dewastacja środowiska naturalnego,
- b) Niewykorzystanie środków unijnych dla poprawy stanu infrastruktury społecznej, technicznej i środowiska.
- c) zwiększająca się liczba użytkowników dróg,
- d) wysokie koszty modernizacji systemów grzewczych oraz termomodernizacji budynków,
- e) braki w wyposażeniu infrastruktury turystycznej
- f) rudności komunikacyjne miasta i spadek poziomu bezpieczeństwa na drogach

SFERA GOSPODARCZA

Mocne strony

- a) obecność marek globalnych (np.: PepsiCo), europejskich (np.: Polytec Interior Polska), regionalnych (np.: Ceramika Paradyż, Multimedia Polska) i lokalnych,
- b) złoża piasków kwarcytowych przyciągające specyficznych przedsiębiorców,
- c) duża liczba małych,
- d) dostęp do Internetu,
- e) usługi bankowe,
- f) otoczenie instytucjonalno-prawne (Urząd Skarbowy i ZUS),
- g) filia Uniwersytetu Łódzkiego oraz Wydział Zamiejscowy Politechniki

Słabe strony

- a) brak kompleksowej informacji o terenach inwestycyjnych.
- b) niewystarczające zainteresowanie inwestycyjne podmiotów zewnętrznych.
- c) słabo rozwinięta turystyka
- d) niewykorzystane zdolności produkcyjne podmiotów gospodarczych.
- e) niezadawalający poziom wsparcia lokalnej przedsiębiorczości.
- f) niski poziom promocji miasta.
- g) zły stan techniczny dróg utrudniający przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych

Radomskiej.	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> a) napływ inwestorów zewnętrznych. b) wzrost dochodów ludności. c) rozwój mikro i małych przedsiębiorstw. d) rozwój bazy gastronomiczno-hotelarskiej. e) rozwój turystyki. f) poprawa promocji miasta g) stosunkowo niewysokie koszty rozpoczęcia działalności gospodarczej h) wysoka aktywność ludności w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej i zdolność przedsiębiorstw do funkcjonowania w trudnych warunkach prawno-ekonomicznych i) wsparcie PUP dla zatrudniania stażystów oraz inne formy pomocy j) możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych – m.in. możliwość korzystania ze wsparcia w ramach programów operacyjnych UE 	<ul style="list-style-type: none"> a) spadek liczby przedsiębiorstw w mieście. b) wzrost bezrobocia. c) obniżenie się dochodów ludności. d) marginalizacja gospodarcza całego regionu. e) wysokie koszty pracy - system ubezpieczeniowy (wysokie składki), f) atrakcyjne oferty pracy w innych regionach kraju i za granicą dla wykwalifikowanych pracowników g) mała zdolność podmiotów do współfinansowania projektów ze środków unijnych h) słabo rozwinięty system wspierania finansowego przedsiębiorstw ze środków publicznych (fundusze poręczeniowe i pożyczkowe), i) trudny dostęp do zewnętrznych środków zasilania finansowego na podejmowanie własnej działalności gospodarczej.

SFERA SPOŁECZNO – KULTURALNA

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> a) festiwal „A może byśmy tak ... do Tomaszowa”, b) placówki kultury: Muzeum, Skansen Rzeki Pilicy, MOK. DOK, OK Tkacz, Biblioteka Miejska, c) zabytki miejskie, d) sieć przedszkoli oraz szkół podstawowych i gimnazjalnych, e) OSiR: ul. Nowowiejska i ul. Strzelecka, f) warunki do aktywności sportowej: ścieżki pieszo-rowerowe, porty na Zalewie Sulejowskim, przystań nad rz. Pilicą, OPO Spała, 	<ul style="list-style-type: none"> a) systematyczny odpływ ludności Tomaszowa Mazowieckiego w wieku 20 - 30 lat b) wysokie saldo migracji c) niski przyrost naturalny ludności d) brak zorganizowanego czasu wolnego młodzieży poza okresem letnim e) ograniczenia lokalowe i sprzętowe instytucji kultury f) bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych g) wysoka stopa bezrobocia

g) znane miejscowości o dużym potencjale: Spała (sport i rekreacja, centrum konferencyjne), Inowłódz (historia i rekreacja), Ujazd (historia i rekreacja)

h) istnienie wielu prężnie działających organizacji pozarządowych w każdej problemowej dziedzinie życia społecznego

g) powstanie i aktywne działanie tematycznych zespołów problemowych, np. Koalicji na rzecz seniorów, Młodzieżowego Zespołu Konsultacyjnego przy Prezydencie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, Zespołu ds. Integracji, Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Miejskiego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Miejska Rada Przeciwdziałania Przemocy, Zespoły Interdyscyplinarne)

h) wysoki odsetek osób pobierających świadczenia społeczne

Szanse

a) tworzenie społecznych grup wsparcia.

b) dostęp do środków unijnych na projekty stypendialne i projekty związane z infrastrukturą społeczną (tzw. projekty miękkie).

c) wzrost liczby wydarzeń kulturalnych.

d) możliwość rozwoju infrastruktury oświatowej i społecznej

e) wzbogacenie oferty i rozwój działalności instytucji kultury

f) zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

g) rozwój przedsiębiorczości na terenie miasta, zmniejszenie poziomu bezrobocia

h) możliwość korzystania z zewnętrznych środków finansowania inwestycji związanych z modernizacją substancji mieszkaniowej (m.in. fundusze strukturalne i inne)

i) możliwość pozyskania dofinansowania na inwestycje związane z funkcjonowaniem służby zdrowia, placówek edukacyjnych i pomocy społecznej

Zagrożenia

a) drenaż mózgow - zwiększenie migracji zewnętrznej – ucieczka ludzi wykształconych, młodych, z wyuczonym zawodem

b) tradycyjny zakres wykształcenia – kierunki i specjalności w szkolnictwie nie odpowiadają zapotrzebowaniu lokalnego rynku pracy

c) starzenie się społeczeństwa miasta (zwiększający się procent osób w wieku poprodukcyjnym)

d) ubożenie mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego

e) wzrost zjawisk patologicznych w społeczeństwie

f) marginalizacja życia społecznego i kulturalnego

g) ograniczony dostęp do nowoczesnych metod nauczania

h) ograniczenie aktywności sportowej i kulturalnej mieszkańców

i) ograniczone środki na służbę zdrowia, edukację

j) obojętność społeczeństwa na zachowania patologiczne

- j) rozwój działalności organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej;
- k) podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego,

Źródło: Opracowanie własne.

I.8. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW

Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla spójności (SWW) na lata 2007 – 2013 [w powiązaniu z:] Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO)

Strategiczne Wytyczne Wspólnoty dla Spójności wyznaczają kierunki realizacji polityki spójności UE w latach 2007-2013. W ramach dokumentu opracowano priorytety polityki realizacji odnowionej agendy lizbońskiej, na podstawie których zostały sprecyzowane wytyczne dla pobudzania rozwoju istotnych dla Unii Europejskiej obszarów. SWW stanowią podstawę dla przygotowania przez państwa członkowskie krajowych dokumentów, tj. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (NSRO) oraz programów operacyjnych. SWW jest dokumentem przygotowanym na wysokim poziomie ogólności, natomiast NSRO rozszerza zapisy SWW. Idea obu dokumentów jest zawarta w Lokalnym Programie Rewitalizacji na poziomie misji jakiej służyć będzie realizacji poszczególnych poziomów logiki interwencji.

Strategia Rozwoju Kraju (SRK) na lata 2007 – 2015

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, stanowiącym punkt odniesienia zarówno dla innych strategii i programów rządowych, jak i opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Istotną rolą SRK jest koordynowanie reform instytucjonalno-regulacyjnych z działaniami finansowanymi ze środków UE, tak aby poprzez efekt synergii te dwa obszary przynosiły możliwie największy efekt prorozwojowy.

Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin.

Do priorytetów strategicznych zaliczono:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.
3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.

4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.
5. Rozwój obszarów wiejskich.
6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Lokalny Program Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2015 wpisuje się bezpośrednio w priorytet 1, 2, 3, 4, 5.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020

Pierwotnie Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego została przyjęta przez Sejmik Województwa Łódzkiego w dniu 26 września 2000 r. uchwałą nr XXIII/286/2000. Jej aktualizację uchwalili Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą Nr LI/865/2006 w dniu 31 stycznia 2006 r. W kontekście stanu aktualnego województwa wskazano następującą misję regionu: „Podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc. Realizacji tak zdefiniowanej misji służyć będzie wypełnienie zadań wskazanych na trzech sferach strategicznych: społecznej, ekonomicznej i funkcjonalno – przestrzennej, w ramach których wskazano obszary priorytetowe oraz cele strategiczne:

- Sfera społeczna
 - Cel główny: Wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego województwa
 - Obszar priorytetowy: Wiedza i kompetencje
 - Cel strategiczny: Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców województwa.
 - Obszar priorytetowy: Jakość życia
 - Cel strategiczny: Podniesienie poziomu jakości życia.
 - Obszar priorytetowy: Polityka społeczna
 - Cel strategiczny: Zmniejszenie zjawisk wykluczenia społecznego i modernizacja systemów pomocy społecznej
 - Obszar priorytetowy: Społeczeństwo obywatelskie
 - Cel strategiczny: Podniesienie poziomu aktywności społecznej.
- Sfera ekonomiczna
 - Cel główny: Poprawa pozycji konkurencyjnej gospodarki województwa

- Obszar priorytetowy: Dostępność
 - Cel strategiczny: Zwiększanie dostępności gospodarczej regionu.
- Obszar priorytetowy: Baza gospodarcza
 - Cel strategiczny: Tworzenie nowoczesnej, prorozwojowej i innowacyjnej bazy gospodarczej.
- Obszar priorytetowy: Społeczeństwo informacyjne
 - Cel strategiczny: Budowa społeczeństwa informacyjnego.
- Obszar priorytetowy: Obszary wiejskie
 - Cel strategiczny: Trwały i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.
- Obszary priorytetowe: Rynek pracy.
 - Cel strategiczny: Podniesienie ogólnego poziomu zatrudnialności i mobilności zawodowej mieszkańców województwa.
- Obszar priorytetowy: Wizerunek
 - Cel strategiczny: Tworzenie wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego dla podejmowania współpracy, inwestowania i życia mieszkańców.
- Sfera funkcjonalno – przestrzenna
 - Cel główny: Stworzenie rzeczywistego regionu społeczno – ekonomicznego posiadającego własną podmiotowość kulturową i gospodarczą
 - Obszar priorytetowy: Przemiany (system osadniczy).
 - Cel strategiczny: Stymulowanie przemian w sieci osadniczej polegających
 - Cel strategiczny: Poprawa warunków życia mieszkańców regionu poprzez poprawę jakości środowiska.

Lokalny Program Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2015 wpisuje się w logikę interwencji każdej sfery rozwojowej województwa. Zamierzeniem pierwotnym LPR jest realizacja zadań w sferze przestrzenno – funkcjonalnej bowiem pozwolą one przygotować platformę infrastrukturalną dla realizacji zadań społecznych i gospodarczych. Zidentyfikowane cele Lokalnego Programu Rewitalizacji wpisują się

bezpośrednio w logikę interwencji zawartą w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020.

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta Tomaszów Mazowiecki 2008 – 2022

W kontekście stanu aktualnego Miasta Tomaszów Mazowiecki wskazano następującą misję: „My, Tomaszowianie budujemy nasze Miasto piękne, bogate, bezpieczne i radosne”. Realizacji tak zdefiniowanej misji służyć będzie wypełnienie zadań wskazanych w ramach celów strategicznych. W ramach Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta Tomaszów Mazowiecki 2008 – 2022 zidentyfikowano cztery cele strategiczne, którym przyporządkowano konkretne cele operacyjne, zgodnie z następującym schematem:

- Cel strategiczny C01: Tomaszów Mazowiecki miejscem przyjaznym dla mieszkańców i gości
 - Cel operacyjny:
 - C 0101 System rozwiązywania problemów społecznych
 - C 0102 Zwiększenie aktywności fizycznej
 - C 0103 Upowszechnianie kultury i oświaty
- Cel strategiczny 02: Tomaszów Mazowiecki wspiera aktywnych i kreatywnych
 - Cel operacyjny
 - C 0201 System promocji Miasta
 - C 0202 Wspieranie ludzi przedsiębiorczych i innowacyjnych, zmierzające do wzrostu zatrudnienia ludzi młodych
 - C 0203 Oferta inwestycyjna Miasta, obejmująca tereny i powierzchnie biurowe
- Cel strategiczny 03: Tomaszów Mazowiecki miastem funkcjonalnym
 - Cel operacyjny
 - C 0301 Realizacja Wieloletniego Planu Inwestycyjnego na lata 2007-2013
 - C 0302 Przekształcenie centrum Miasta w przestrzeń przyjazną dla mieszkańców i gości
- Cel strategiczny 04: Tomaszów Mazowiecki miastem świadomych obywateli
 - Cel operacyjny:

- C 0401 Upowszechnianie wartości oraz standardów zbiorowości lokalnej
- C 0402 Polepszanie warunków dla podnoszenia wiedzy i kompetencji

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Tomaszów Mazowiecki na lata 2007 – 2015 wpisuje się w logikę interwencji każdej sfery rozwojowej Miasta Tomaszów Mazowiecki. Zamierzeniem pierwotnym LPR jest realizacja zadań w sferze przestrzenno – funkcjonalnej bowiem pozwolą one przygotować platformę infrastrukturalną dla realizacji zadań społecznych i gospodarczych. Zidentyfikowane cele Lokalnego Programu Rewitalizacji wpisują się bezpośrednio w logikę interwencji zawartą w Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta Tomaszów Mazowiecki 2008 – 2022.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Tomaszowa Mazowieckiego

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Tomaszowa Mazowieckiego stanowiące Załącznik Nr 1 do uchwały Nr LI/445/09 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tomaszowa Mazowieckiego stanowi iż: „Nadrzędnym celem rozwoju miasta jest zapewnienie mieszkańcom wzrostu poziomu życia poprzez:

- umacnianie pozycji miasta w regionie jako znaczącego ośrodka nowoczesnej przedsiębiorczości, edukacji i turystyki i ośrodka mieszkaniowego, sprzyjającego rozwijaniu przedsiębiorczości,
- dążenie do zrównoważonego rozwoju funkcji i racjonalnego zagospodarowania przestrzeni zgodnie z wymogami ochrony środowiska i ładu przestrzennego.

Realizacji tak zdefiniowanego celu służyć będzie wypełnienie zadań w ramach określonych kierunków rozwoju zdefiniowanych zgodnie z poniższym schematem:

- Kierunki ochrony, rozwoju zasobów i kształtowania środowiska przyrodniczego
 - Ochrona obiektów i obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną
 - Rozszerzenie prawnej i faktycznej ochrony środowiska przyrodniczego
 - Ochrona i uzupełnianie istniejącej zieleni miejskiej

- Utworzenie prawidłowo funkcjonującego systemu ciągów i węzłów zieleni miejskiej
- Utworzenie warunków wykształcenia się i funkcjonowania ekosystemów
- Ochrona zasobów wód, powietrza i gleby
- Eliminowanie lub łagodzenie konfliktów sposobu zagospodarowania terenów z uwarunkowaniami przyrodniczymi
- Przeciwdziałanie zagrożeniu powodzi
- Kierunki ochrony, rozwoju zasobów i kształtowania środowiska kulturowego
 - Ochrona elementów podlegających prawnej ochronie
 - Ochrona elementów przestrzennych krajobrazu miasta
 - Wprowadzenie nowych wartości kulturowych krajobrazu miejskiego
 - Tworzenie atrakcyjnego obrazu miasta i wprowadzanie ładu przestrzennego
- Kierunki rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta
 - Strefy polityki przestrzennej. Podstawowe typy terenów wyróżnione ze względu na sposób użytkowania.
 - Obszary przestrzeni publicznej.
 - Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.
- Kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i obrony cywilnej
 - Tereny zamknięte
- Kierunki rozwoju i przekształceń infrastruktury społecznej
 - Mieszkalnictwo
 - Oświata
 - Kultura
 - Ochrona zdrowia i opieka społeczna
 - Usługi ekonomiczne, administracyjne, wymiar sprawiedliwości, bezpieczeństwo publiczne
 - Sport i rekreacja
- Kierunki rozwoju gospodarczego
 - Gospodarka zasobami surowcowymi
 - Rozwój produkcji przemysłowej i wytwórczości
 - Rozwój rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej
- Kierunki rozwoju komunikacji

- Podsystem pieszo-rowerowy
- Podsystem szynowy
- Podsystem wodny
- Podsystem drogowo-uliczny
- Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej
 - Zaopatrzenie w wodę
 - Odprowadzenie ścieków
 - Zaopatrzenie w energię elektryczną
 - Zaopatrzenie w gaz
 - Zaopatrzenie w ciepło
 - Telekomunikacja
 - Gospodarka odpadami
 - Wspólne założenia dla rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Tomaszów Mazowiecki na lata 2007 – 2015 wpisuje się w logikę interwencji większości kierunków rozwojowych wskazanych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Zidentyfikowane cele Lokalnego Programu Rewitalizacji wpisują się bezpośrednio w logikę interwencji Studium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2008 – 2015

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2008 – 2015 stanowiąca Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXII/283/08 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 29 października 2008 r. mówi iż: „Celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2008-2015 jest zbudowanie, w oparciu o demokratyczne współuczestnictwo obywateli, kompleksowego systemu polityki społecznej, która prowadzić będzie do poprawy warunków funkcjonowania rodzin i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wspierania wszystkich obywateli miasta w równym dostępie do praw społecznych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez wypełnienie zadań w ramach ściśle zdefiniowanych priorytetów, które przedstawiono według poniższego schematu:

- Priorytet 1: Wsparcie rodzin w wychowywaniu i edukacji dzieci
- Priorytet 2: Wdrożenie aktywnego wsparcia dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Priorytet 3: Kompleksowe wsparcie i aktywizacja osób niepełnosprawnych
- Priorytet 4: Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie
- Priorytet 5: Stworzenie warunków do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkaniowych
- Priorytet 6: Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych

Lokalny Program Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2015 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w ramach każdego ze zdefiniowanych priorytetów. Szeroki wachlarz projektów rewitalizacyjnych ukierunkowany jest na rozwiązywanie problemów rodziny jako podstawowej komórki społecznej, kształtowaniu postaw, jak również przeciwdziałaniu wszelkiego rodzaju wykluczeniu.

Program współpracy Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2010

Zgodnie z zapisami Programu „Głównym celem programu jest budowanie partnerstwa między samorządem a sektorem pozarządowym, które ma służyć diagnozowaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego przede wszystkim poprzez:

- promowanie rozwoju działalności lokalnej i tworzenie warunków do budowania współpracy między organem samorządu terytorialnego i organizacjami,
- wzmacnianie pozycji organizacji i zapewnienie im równych szans w realizacji zadań publicznych poprzez powierzanie i wspieranie coraz większej ilości zadań publicznych z jednoczesnym zapewnieniem odpowiednich środków na ich realizację,
- określenie priorytetowych zadań publicznych,
- zabezpieczenie w budżecie miasta środków finansowych umożliwiających pełne i terminowe wykonywanie ww. zadań,

- zapewnienie efektywnego i oszczędnego realizowania zadań publicznych poprzez włączenie do wykonania tych zadań organizacji,
- rozwijanie poczucia przynależności organizacji do społeczności lokalnej miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2015 wpisuje się w logikę interwencji Programu współpracy Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2010. Celem głównym płaszczyzny społeczno – kulturalnej LPR jest Poprawa ogólnego poziomu cywilizacyjnego w mieście. Natomiast do celów szczegółowych zaliczono aktywizację działań kulturalnych, turystycznych, promocyjnych i publicznych, aktywizację osób wykluczonych, w tym bezrobotnych, wzmacnianie dialogu społecznego i współpracy z NGO's, wzmacnianie więzi społecznych – idea małej ojczyzny. Projekty miękkie zaplanowane w ramach LPR realizować będą co do szczegółów zarówno cele samego LPR jak i Programu współpracy Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2010.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Tomaszów Mazowiecki na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015

Zgodnie z zapisami Programu: „Przy opracowywaniu Programu Ochrony Środowiska kierowano się zasadą zrównoważonego rozwoju pozwalającą na harmonizację rozwoju gospodarczego i społecznego przy zachowaniu walorów środowiskowych. Długoterminowy cel programu można sformułować następująco: Rozwój miasta, w którym możliwy jest postęp ekonomiczny i społeczny w harmonii z wymogami ochrony środowiska”.

Lokalny Program Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2015 wpisuje się w logikę interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Tomaszów Mazowiecki na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 (Aktualizacja) bowiem celem strategicznym Lokalnego Programu Rewitalizacji jest wykreowanie nowych funkcji kulturalnych i gospodarczych Śródmieścia Tomaszowa Mazowieckiego oraz zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez odnowę centralnych przestrzeni publicznych.

Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2010-2013 (Aktualizacja)

Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2010-2013 (Aktualizacja) obejmuje wszystkie rodzaje odpadów komunalnych powstających na terenie Tomaszowa Mazowieckiego oraz przywożonych na jej teren, w szczególności: odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe oraz odpady niebezpieczne zawarte w odpadach komunalnych. Zgodnie z zapisami Programu w celu utrzymania wysokiego poziomu odbioru odpadów z terenu miasta należy kontynuować i doskonalić następujące działania :

- prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnej w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów.
- zwiększenie nadzoru miasta nad spełnieniem wymogów określonych w zezwoleniach w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz kontroli i egzekwowania obowiązku posiadania pojemników i umów na odbiór odpadów komunalnych przez właścicieli nieruchomości.

Lokalny Program Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2015 wpisuje się w logikę interwencji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2010-2013 (Aktualizacja) w ramach pierwszego ze zdefiniowanych priorytetów. Wybrane miękkie projekty rewitalizacyjne ukierunkowane są na rozwiązywanie problemów środowiska naturalnego na poziomie świadomości społecznej.

Program ochrony powietrza dla stref województwa łódzkiego: powiatu tomaszowskiego i Skierniewic – miasta na prawach powiatu – TOM I: Powiat tomaszowski

Zgodnie z zapisami Programu „Podstawowe kierunki działań zmierzających do przywracania poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 powinny się koncentrować na następującym zagadnieniu: obniżenie emisji z energetycznego spalania paliw dla celów komunalnych w Tomaszowie Mazowieckim poprzez podłączenie

budynków ogrzewanych obecnie indywidualnie paliwami stałymi do m.s.c. oraz wdrożenia Programu Ograniczenia Niskiej Emisji”.

Lokalny Program Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2015 wpisuje się w logikę interwencji Programu ochrony powietrza dla stref województwa łódzkiego: powiatu tomaszowskiego i Skierniewic – miasta na prawach powiatu – TOM I: Powiat tomaszowski. W ramach LRP przewidziano bowiem projekty zmierzające do uporządkowania stref zielonych oraz intensyfikacji nasadzeń roślinności pochłaniającej CO₂. Ponadto zaplanowano projekty zmierzające do racjonalizacji ciągów komunikacyjnych, ograniczenia ruchu samochodów w centrum miasta, jak również modernizację zewnętrzną i wewnętrzną obiektów użyteczności publicznej.

ROZDZIAŁ II ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

II.1. ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU

Dla potrzeb Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Tomaszów Mazowiecki na lata 2007 – 2015 przeprowadzono określenie obszarów problemowych w ujęciu przestrzennym, społecznym i gospodarczym. Określenie zostało dokonane na podstawie analizy dokumentów strategicznych, danych statystycznych, konsultacji społecznych, wizji lokalnych oraz pracy pracowników Urzędu Miejskiego w Tomaszowie Mazowieckim. Wsparciem w trakcie wyboru obszarów priorytetowych wraz z opisującymi ich kryteriami były wyniki analizy ankiet przeprowadzonej wśród mieszkańców miasta. Wyniki ankietowe zostały oparte na analizie ankiet, wypełnionych przez pełnoletnich mieszkańców Miasta Tomaszów Mazowiecki. Przy określaniu obszarów problemowych, wymagających rewitalizacji przyjęto następujące kryteria:

- Kryterium – Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia:
 - Wskaźnik – Liczba osób bezrobotnych (długotrwale) na 1000 os. (stan na 31 grudnia 2009 r.).
- Kryterium – Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia:
 - Wskaźnik Liczba osób korzystających z zasiłków opieki społecznej na 1000 os. (stan na 31 grudnia 2009 r.).
- Kryterium – Szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska:
 - Wskaźnik – Obszary wyłączone z użytkowania (przemysłowe - zdegradowane) - stosunek obszarów wyłączonych do ogólnej powierzchni terenu (stan na 31 grudnia 2009 r.).

Powyższe kryteria pozwoliły wyznaczyć obszar problemowy, na terenie którego przedstawione wskaźniki wykazują dodatnie odchylenia od wartości referencyjnych rozumianych jako wartości właściwe dla miasta Tomaszów Mazowiecki. Analizę liczbową przedstawia poniższa tabela.

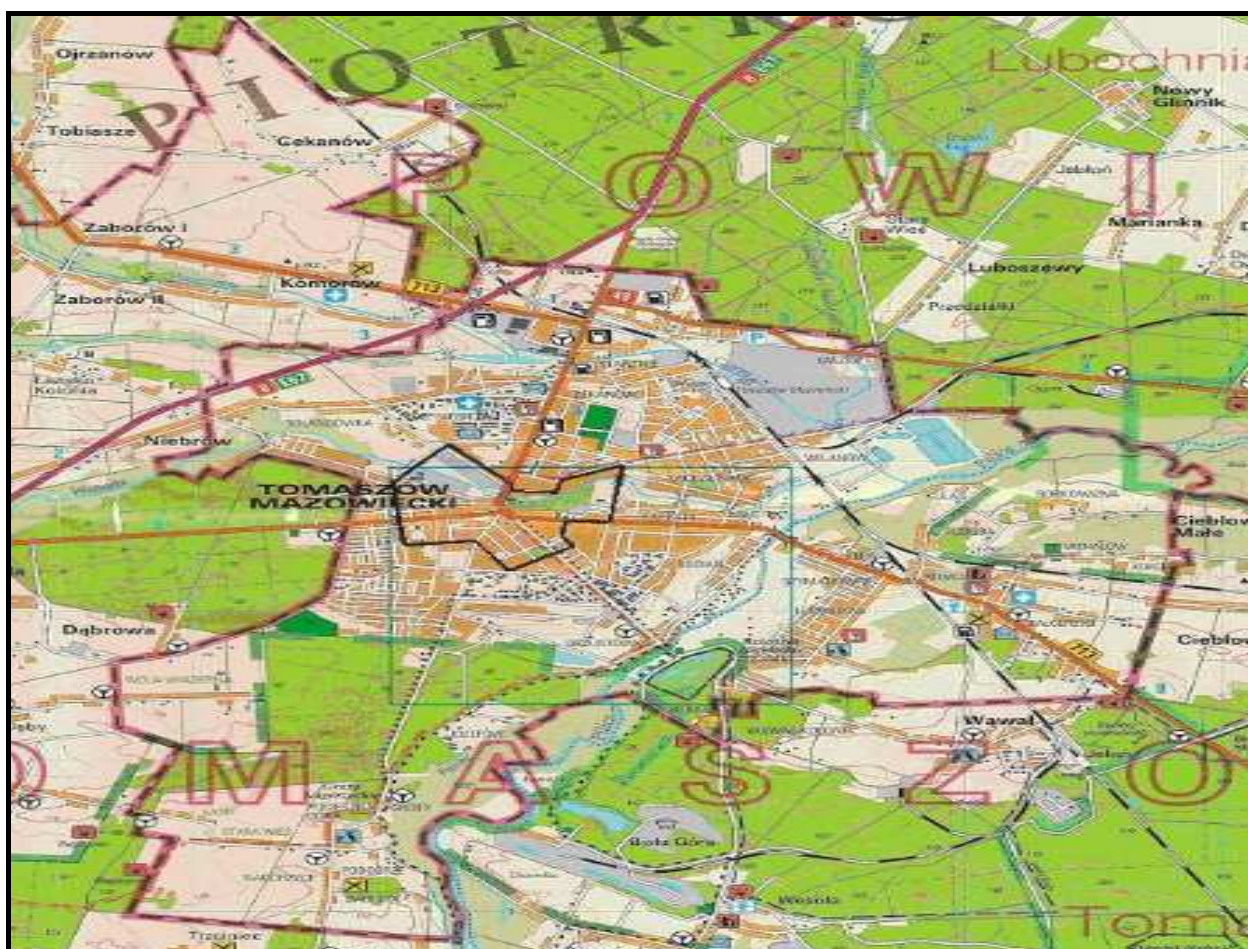
Tabela 14 Kryteria i wskaźniki wsparcia Miasto Tomaszów Mazowiecki (MTM) a Obszar Wsparcia (OW)

Kryterium	Wskaźnik	Liczby bezwzględne		Wskaźnik		Zaokrąglenie	
		MTM	OW	MTM	OW	MTM	OW
Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych (długotrwanie) na 1000 os. – stan na 31 grudnia 2009 r.	65 818,00	9 678,00	16,8039138	24,3852	16,8	24,39
		1 106,00	236,00				
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Liczba osób korzystających z zasiłków opieki społecznej na 1000 os. – stan na 31 grudnia 2009 r.	65 818,00	9 678,00	69,2211857	108,2868	69,22	108,29
		4 556,00	1 048,00				
Szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska	Obszary wyłączone z użytkowania (poprzemysłowe - zdegradowane) - stosunek obszarów wyłączonych do ogólnej powierzchni terenu	4 200,00	171,00	1,0702381	7,918129	1,07	7,92
		44,95	13,54				
Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób	65 818,00	9 678,00	8,19684585	10,72536	8,2	10,73
		5 395,00	1 038,00				

Źródło: Opracowanie własne.

Jedynie wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób jest na obszarze rewitalizowanym na wyższym niż referencyjny poziomie. Jednakże różnica ta jest stosunkowo niewielka w porównaniu do roli jaką w życiu społeczno gospodarczym odgrywa centrum miasta. Toteż prognozuje się, że wskaźnik ten w wyniku realizacji działań rewitalizacyjnych zwiększy się na korzyść obszaru wsparcia. Przedstawiona powyżej tabela wskaźnikowa odnosi się do obszaru wsparcia rozciągającego się w centralnej części miasta Tomaszów Mazowiecki, który zaznaczony został na poniższej mapie czarną linią.

Rysunek 5 Tomaszów Mazowiecki – mapa ogólna

Źródło: Opracowanie własne.

Obszar rewitalizacji obejmuje najstarszą część miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Osią obszaru jest ciąg ulic Warszawskiej i Św. Antoniego. Przecina ją dolina rzeki Wolbórki. To właśnie w tym w miejscu, na lewym brzegu rzeki, powstała pod koniec XVIII w. osada kuźnicza, a od XIX w. kształtowały się dzielnice przemysłowe. Rejon ten miał stanowić centrum przyszłego miasta i pełnić, oprócz przemysłowej, także funkcję handlową,

administracyjną i kulturalną. Znajdują się w nim wszystkie funkcje miastotwórcze. Obszar dysponuje również potencjałem przestrzennym dla rozwoju funkcji integrujących lokalne społeczeństwo.

W obszarze rewitalizacji wyróżniają się 3 pasma funkcjonalne: północna strefa przemysłowa, środkowa strefa doliny rzecznej i południowy pas śródmieścia miasta. Północny pas obszaru rewitalizacji położony na lewym brzegu rzeki Wolbórki to strefa dawnych zakładów przemysłu włókienniczego. O świetności tych dzielnic świadczą dziś jedynie stare budynki fabryczne, wyróżniające się spośród otoczenia swą XIX wieczną architekturą. W rejonie ul. Barlickiego mieszczą się opuszczone i nieużytkowane budynki pofabryczne, nielicznie wykorzystane pod działalność gospodarczą. Po północnej stronie ulicy znajdują się obszary zabudowy mieszkaniowej, głównie wielorodzinnej w postaci kamienic z przełomu XIX i XX wieku oraz bloków mieszkalnych z lat 70-tych. Wśród pozostałości zabudowy fabrycznej wyróżniają się dwa pałace fabrykanckie, obecnie nieużytkowane. Zabudowa mieszkalna cechuje się bardzo niskim standardem mieszkań, pomimo uzbrojenia terenu w najważniejsze media sieciowe. Zwraca uwagę zły stan otoczenia – zniszczone nawierzchnie ulic, chodników, zaniedbane podwórka, duża ilość zrujnowanych budynków gospodarczych, opuszczone budynki produkcyjne i magazynowe. Jest to teren szczególnie zniszczony i zaniedbany. Wschodnią część strefy przemysłowej przy ul. Konstytucji 3 Maja tworzą głównie zabudowania dawnych zakładów, a w końcowym wschodnim odcinku ulicy zabudowa jednorodzinna. W początkowym odcinku nad rzeką Wolbórką, osadzona jest funkcjonująca Tomaszowska Fabryka Filców Technicznych, dalej ulokowały się hurtownie. W przypadku tej strefy nieliczne budynki zachowały dawną architekturę fabryczną. Przystosowanie starych budynków do nowych funkcji odbywało się w sposób przypadkowy, z zastosowaniem najtańszych materiałów budowlanych. Przyczyniły się do tego zapisy dawnego planu zagospodarowania przestrzennego z roku 1988, które wskazywały likwidację przemysłu i wprowadzały zakazy zabudowy. Na południe od strefy przemysłowej występuje pas zieleni publicznej w dolinie rzecznej. Wschodnią część tej doliny zajmuje zagospodarowany pas zabytkowego parku miejskiego, założonego w stylu angielskim wraz z zespołem pałacowym rodziny Ostrowskich. Zachodnia część bulwarów stanowi zdewastowany teren zieleni miejskiej – niepielęgnowanej, cechującej się dużym zachwaszczeniem, wieloma samosiejkami. Teren, mimo oświetlenia parkowego, postrzegany jest jako dziczały i niebezpieczny.

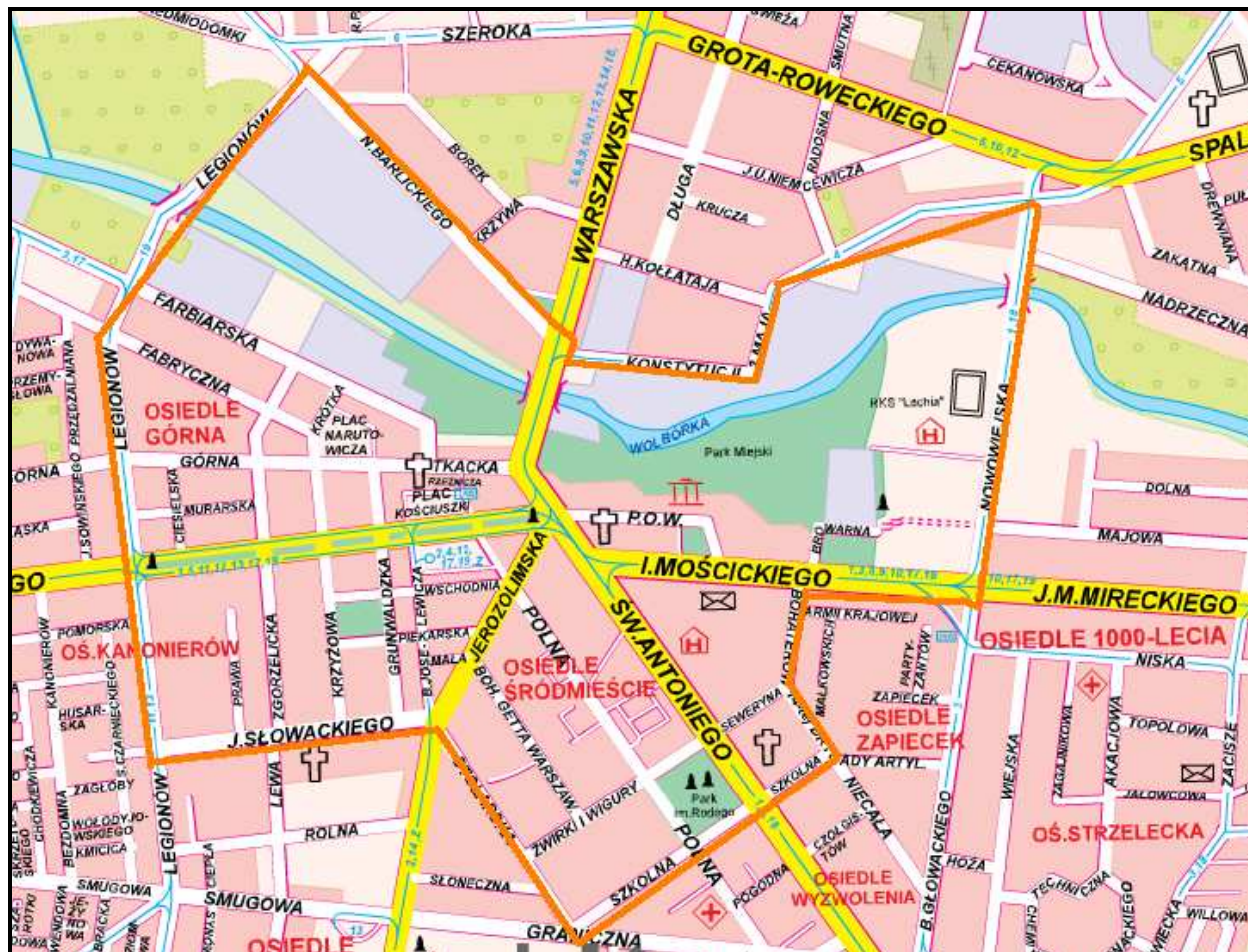
Centralna i najważniejsza strefa obszaru rewitalizacji obejmuje ściśle centrum miasta, z ogromnym placem miejskim T. Kościuszki, w rejonie którego zbiegają się główne drogi wiodące od strony Łodzi, Piotrkowa Trybunalskiego i Opoczna. Plac T. Kościuszki to obecnie zdewastowany parking miejski. Obudowę placu i sąsiednich ulic stanowi zabudowa pierzejowa zwarta o funkcjach mieszkaniowych i usługach ulokowanych głównie w parterach budynków, dostępnych tylko z przyległych ulic. Wiele budynków posiada znaczne wartości kulturowe, widoczne w rysunku elewacji w postaci zdobionych gzymsów, obramowań i charakterystycznych podziałów okiennych oraz zwieńczeń attyk. Zabudowa charakteryzuje się jednak złym stanem technicznym i niskim standardem wyposażenia. Nieliczne budynki posiadają odnowione elewacje. Podwórka kamienic to pozamykane i zaniedbane zaplecza z ruderami komórek. Znikoma część ulic w obszarze rewitalizacji posiada odnowione nawierzchnie chodników. Na większości pozostały chodniki z płyt betonowych, wszystkie jezdnie posiadają nawierzchnie asfaltowe. Z elementów małej architektury spotkać można jedynie stare betonowe donice na kwiaty i sporadycznie ustawione betonowe lub drewniane ławki. Formy mebli ulicznych są przypadkowe i różnorodne, nacechowane częstymi wymianami na skutek ich dewastowania. Jedynie zachodnia strona ulicy Św. Antoniego jest uporządkowana. Ma wymienione nawierzchnie, wytyczone miejsca postojowe oraz nieliczne ławki. Pozytywne wrażenie estetyczne wywiera ciąg jednorodnych, nowych lamp ulicznych. Cały rewitalizowany obszar jest wyjąłowany z elementów identyfikacyjnych miasta oraz elementów informacji wizualnej. Struktura przestrzenna nie tworzy kameralnych wnętrz urbanistycznych. Miasto nie wytworzyło tu miejsc sprzyjających odpoczynkowi – występują jedynie place zabaw, jednakże brak jest miejsc odpoczynku. Przestrzenie publiczne nie są w pełni udostępnione dla osób niepełnosprawnych i nie zapewniają poczucia komfortu i bezpieczeństwa.

Do terenów zieleni w obszarze rewitalizacji należy zaliczyć tereny użytkowane jako parki oraz tereny zieleni ulicznej. Wiek drzew rosnących na tych terenach jest bardzo zróżnicowany, a najstarsze z nich mają ok. 100 i więcej lat. W centralnej części miasta, rozrzucone między budynkami lub przy ulicach rosną topole o pokroju piramidalnym, liczne, pojedyncze grochodrzewy i dęby. Wiek i często słaba kondycja zdrowotna drzew są przyczyną degradacji drzewostanu. Najistotniejszymi terenami zieleni o charakterze parkowym są Park im. dr J. Rodego i Park Miejski „Solidarność”, „Park Bulwary” i „Skwer przy ul. Krzyżowej” oraz charakterystyczne dla zieleni ulicznej: Plac Kościuszki, Aleje

Marszałka J. Piłsudskiego oraz pasy drogowe ulicy Krzyżowej, Grunwaldzkiej i B. Joselewicza. W części prawobrzeżnej „Parku Bulwary” nad rzeką Wolbórką znajduje się stara aleja wierzbową (70-80 lat). Wzdłuż brzegów rzeki rosną młodsze nasadzenia klonów, topoli i najbliższej rzeki wierzby. Ponadto na terenie parku jest dużo brzozy i wierzb płaczących. Jedna aleja spacerowa stanowiąca przejście od ul. Warszawskiej do ul. Farbiarskiej ma utwardzoną nawierzchnię i obsadzona jest klonami jesionolistnymi, pozostałe alejki są nieutwardzone. Na terenie parku urządzone jest oświetlenie typu parkowego. Lewobrzeżna część parku jest nieurzządzona, mniej uczęszczana i bardzo zaniedbana. Rosnący wzdłuż brzegu rzeki żywopłot ze śnieguliczki jest obecnie mocno rozrośnięty i wraz z licznymi krzewami oraz samosiewami stanowi nieestetyczne zadrzewienie i powoduje, że teren jest miejscami niedostępny. Na pozostałej części znajduje się dużo drzew z gatunku klon, topola i wierzba. Cały teren Parku Bulwary wymaga kompleksowego zagospodarowania i przywrócenia mu parkowego charakteru. Na terenie położonego pomiędzy ulicami Wschodnią, Krzyżową, Piekarską i Grunwaldzką. „Skweru przy ul. Krzyżowej” urządzone są dwie alejki spacerowe oraz oświetlenie parkowe. Drzewostan stanowią głównie brzozy, wierzby, klony i topole. Mimo przeprowadzonej pielęgnacji drzew park wymaga modernizacji w celu poprawy estetyki. Płyta Placu Kościuszki, centralnego placu miasta obsadzona jest lipami, a w jego środkowej części znajdują się nasadzenia drzew i krzewów gatunku irga, jałowiec, żywotnik, wierzba, świerk i jodła. Mimo przeprowadzonych prac pielęgnacyjnych na drzewach teren ma nieestetyczny wygląd i wymaga gruntownej przebudowy. Aleje Marszałka J. Piłsudskiego są obsadzone głównie kasztanowcami, z których najstarsze są w wieku ok. 100 lat. Drzewa te są w średnim stanie zdrowotnym i wymagają pielęgnacji. Ponadto, najliczniejsze zadrzewienie przydrożne stanowią w większości klony samoformujące w ulicy Krzyżowej oraz klony jesionolistne w ulicach Grunwaldzkiej i B. Joselewicza. Z uwagi na postępującą degradację drzewostanu wskazane jest wprowadzanie w przestrzeni publicznej zadrzewień korzystnie wpływających na mikroklimat i architekturę krajobrazu w celu zrównoważonego użytkowania terenów. Nowoprojektowana zieleń winna spełniać głównie funkcje estetyczne, zdrowotne lub osłonowe. Ze względu na brak wolnych przestrzeni w terenie zabudowanym, sprzyjających urządzeniu nowych terenów zieleni o charakterze parkowym, zaleca się odnawianie zieleni istniejącej i wprowadzanie nowych zadrzewień podnoszących atrakcyjność obszaru rewitalizacji. Nowych aranżacji w tym zakresie wymaga Plac

Kościuszki. Wskazana jest również modernizacja istniejących parków, ze szczególnym uwzględnieniem Parku Bulwary.

Rysunek 6 Tomaszów Mazowiecki – obszar wsparcia

Źródło: Opracowanie własne.

Obok przesłanek statystyczno – wskaźnikowych istotne znaczenie w procesie wyznaczania obszaru wsparcia, jak również w procesie planowania inwestycji infrastrukturalnych i innych projektów miały przeprowadzone ze społecznością lokalną konsultacje.

Ankieta rewitalizacyjna zawierała 10 pytań merytorycznych oraz jedno związane z metryką samych ankietowanych. Adresaci ankiety zostali poinformowani o możliwości udziału w badaniu w sposób zwyczajowy zgodny z Kodeksem Postępowania Administracyjnego. Ankieta została udostępniona adresatom badania na stronie internetowej w wersji elektronicznej oraz papierowej, jak również w siedzibie Urzędu Miasta w wersji papierowej.

ANALIZA DAŻEŃ SPOŁECZNYCH WSKAZUJE, ŻE ZIDENTYFIKOWANE PRZEZ ZESPÓŁ DS. REWITALIZACJI PROBLEMY W SFERZE MATERIALNO – TECHNICZNEJ, SPOŁECZNEJ I GOSPODARCZEJ ORAZ ZAPROPONOWANE ROZWIĄZANIA POKRYWAJĄ SIĘ Z POTRZEBAMI GŁÓWNEJ GRUPY DOCELOWEJ – MIESZKAŃCÓW MIASTA TOMASZÓW MAZOWIECKI.

Raport z przeprowadzonych konsultacji zawiera Załącznik 1.

II.2. CELE LPR

CELEM STRATEGICZNYM LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI JEST WYKREOWANIE NOWYCH FUNKCJI KULTURALNYCH I GOSPODARCZYCH ŚRÓDMIEŚCIA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ORAZ ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI MIASTA POPRZEZ ODNOWĘ CENTRALNYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH.

Newralgiczne obszary funkcjonowania miasta Tomaszowa Mazowieckiego określone zostały w LPR jako płaszczyzny rozwoju. Płaszczyzny te przedstawiają się następująco:

- Płaszczyzna techniczna,
- Płaszczyzna społeczno – kulturalna,
- Płaszczyzna gospodarcza,

Płaszczyzna techniczna dotyczy tych elementów zagospodarowania przestrzennego, które ze względu na podmiot władający oraz swoje społeczno – gospodarcze przeznaczenie stanowią o warunkach życia na terenie miasta. Ogólnie rzecz ujmując do sfery technicznej należą wszelkie elementy tak zwanej infrastruktury twardej w postaci budynków i budowli, a także innych obiektów w rozumieniu ustawy prawo budowlane. Uzupełnieniem płaszczyzny technicznej jest płaszczyzna gospodarcza, która koncentruje się na takich zmiennych jak przedsiębiorczość, rynek pracy, sektor MŚP, turystyka i zrównoważony rozwój. Płaszczyzna społeczno – gospodarcza obejmuje te elementy funkcjonowania wspólnoty samorządowej, które determinują jej wymiar cywilizacyjny w takich przykładowych obszarach jak kultura, oświata, podaż pracy, dialog społeczny, wolontariat czy patriotyzm lokalny.

Analiza stanu faktycznego oraz przeprowadzona analiza SWOT jednoznacznie wskazują iż wymienione płaszczyzny rozwoju wzajemnie na siebie zachodzą tworząc wspólne

obszary interwencji. Wzajemne nakładanie się płaszczyzn rozwoju, wynika z następujących przesłanek:

- każda inwestycja z zakresu infrastruktury twardej powinna służyć celom społeczno-gospodarczym lub środowiskowym,
- inwestycje w obszarze gospodarki w logiczny sposób przekładają się na płaszczyznę społeczną wpływając na warunki życia w gminie.
- inwestycje w obszarze społecznym poprzez tak zwane inicjatywy miękkie i w zależności od charakteru mogą przekładać się na wzrost świadomości obywatelskiej, przedsiębiorczość, skłonność do inwestycji.

W ramach poszczególnych płaszczyzn wygenerowano cele strategiczne oraz operacyjne.

- **Płaszczyzna techniczna:**
 - **Cel główny: Poprawa stanu technicznego przestrzeni publicznych i obsługi infrastrukturalnej, w tym komunikacyjnej** – cel strategiczny w ramach płaszczyzny technicznej koncentruje się na rozwoju infrastruktury technicznej, która warunkuje rozwój miasta.
 - Cel szczegółowy – poprawa układu komunikacyjnego na obszarze rewitalizowanym,
 - Cel szczegółowy – poprawa estetyki śródmiejskich przestrzeni publicznych,
 - Cel szczegółowy – stworzenie technicznej platformy umożliwiającej rozwój przedsiębiorczości i turystyki
 - Cel szczegółowy – stworzenie technicznej platformy pod działanie instytucji społecznych, kulturalnych
- **Płaszczyzna społeczno – kulturalna**
 - **Cel główny: Poprawa ogólnego poziomu cywilizacyjnego w mieście** – cel strategiczny w ramach płaszczyzny społeczno – kulturalnej koncentruje się na podniesieniu poziomu cywilizacyjnego. Pojęcie poziomu cywilizacyjnego nie jest definiowane w sposób jednoznaczny w związku z powyższym można odwołać się do powszechnej klasyfikacji mierników rozwoju wprowadzonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych. Jednakże nie będzie to syntetyczny wskaźnik HDI⁶, a

⁶ Human Development Index – wskaźnik ten przystosowany jest do skali makro, czyli na poziomie państwa i w zasadzie nie jest stosowany na szczeblu lokalnym.

podejście jakościowe, które koncentruje się na takich elementach życia społeczno – gospodarczego jak: transport lokalny, edukacja, zdrowie, aktywność gospodarcza i kulturalna, czy dialog społeczny. Należy jednak pamiętać, że powyższy katalog nie jest zbiorem zamkniętym, a jedynym warunkiem zaklasyfikowania danej inwestycji jest jej wkład w rozwój cywilizacyjny rozumiany jako rozwój społeczno – kulturalny.

- Cel szczegółowy – aktywizacja działań kulturalnych, turystycznych, promocyjnych i publicznych,
- Cel szczegółowy – aktywizacja osób wykluczonych, w tym bezrobotnych
- Cel szczegółowy – wzmacnianie dialogu społecznego i współpracy z NGO's,
- Cel szczegółowy – wzmacnianie więzi społecznych – idea małej ojczyzny

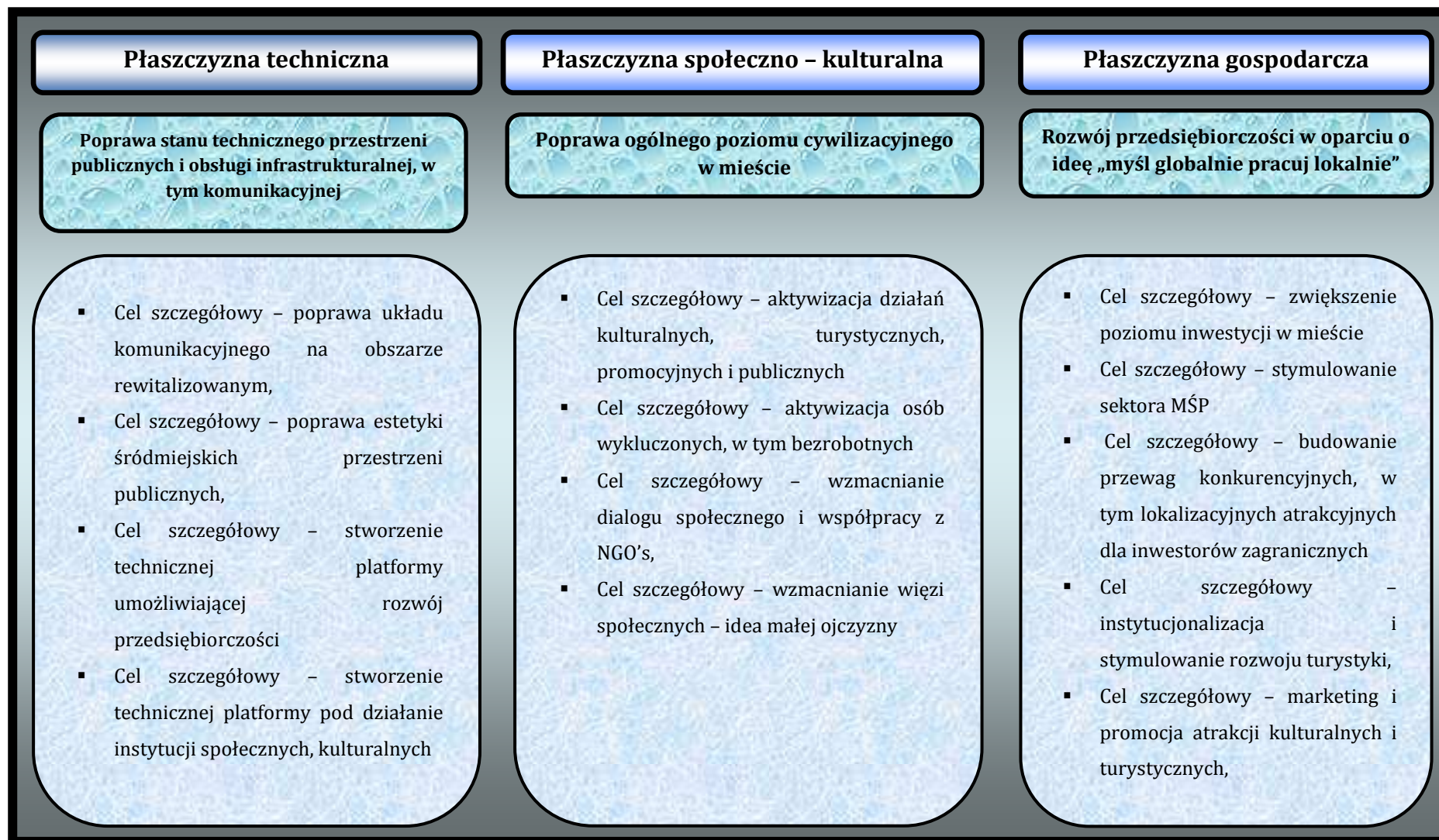
- **Płaszczyzna gospodarcza**

- **Cel główny: Rozwój przedsiębiorczości w oparciu o ideę „myśl globalnie pracuj lokalnie”** – cel strategiczny w ramach płaszczyzny gospodarczej koncentruje się na stymulowaniu rynku pracy, zwłaszcza w kontekście przedsiębiorczości, przyciąganiu zagranicznych inwestycji oraz rozwoju turystyki.
 - Cel szczegółowy – zwiększenie poziomu inwestycji w mieście
 - Cel szczegółowy – stymulowanie sektora MŚP
 - Cel szczegółowy – budowanie przewag konkurencyjnych, w tym lokalizacyjnych atrakcyjnych dla inwestorów zagranicznych
 - Cel szczegółowy – instytucjonalizacja i stymulowanie rozwoju turystyki,
 - Cel szczegółowy – marketing i promocja atrakcji kulturalnych i turystycznych,

Realizacji celów strategicznych w obrębie każdej z płaszczyzn towarzyszyć będzie idea zrównoważonego rozwoju, bowiem środowisko naturalne stanowi autonomiczne otoczenie miasta, którego jakość zależy od skoordynowanych działań wszystkich kompetentnych podmiotów. Oznacza to iż de facto

odpowiedzialność za wysokie standardy środowiska naturalnego spoczywa na jednostkach każdego szczebla administracji samorządowej. Środowisko naturalne nie zna bowiem granic podziału terytorialnego, a negatywne zjawiska zachodzące na terenie jednej gminy infekują ekosystem gmin sąsiednich. Niemniej jednak brak wpływu na całość zachodzących w środowisku naturalnym procesów nie zwalnia poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego od odpowiedzialności za ochronę środowiska na obszarze swojej właściwości terytorialnej.

Rysunek 7 Logika interwencji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne.

II.3. CZAS REALIZACJI LPR

Lokalny Program Rewitalizacji obejmuje okres obligatoryjny 2007 – 2013 zgodny z II Okresem Programowania oraz okres fakultatywny 2014 – 2015. Główne zamierzenia inwestycyjne realizowane będą w latach 2007 – 2013. Działania planowane na lata 2014 – 2015 mają charakter dodatkowy, tzn. rozwijają inicjatywy, które zostały lub będą podjęte w obligatoryjnym okresie realizacji LPR.

II.4. PODZIAŁ NA PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE

SFERA PRZESTRZENNA – INFRASTRUKTURALNA

1. Zespół zadaniowy: „Salon miasta” – rewaloryzacja Placu Kościuszki z przejściami do ul. Tkackiej – zadania (projekty):

- 1.1. Przebudowa schodów w ulicy Rzeźniczej.
- 1.2. Przebudowa schodów w ulicy Przeskok.
- 1.3. Przebudowa płyty placu Kościuszki.

Celem projektu jest utworzenie tzw. „Salonu miasta” – przestrzeni kulturowej, strefy ruchu pieszego, miejsca integracji społecznej, turystyki, rekreacji i wypoczynku, spotkań różnych kultur i wydarzeń kulturalnych oraz powiązania go z dotychczasową funkcją handlowo-usługową wraz z uporządkowaniem przebiegających przez plac ciągów komunikacyjnych i parkingów, uspokojenie ruchu drogowego, poprawienie bezpieczeństwa uczestników ruchu, tworzenie nowego wizerunku miasta.

Teren objęty projektem znajduje się w centrum miasta. Jest to jeden z najważniejszych elementów przestrzeni publicznej. Obecnie jednak miejsce to z pewnością nie wpływa pozytywnie na atrakcyjność i rozpoznawalność Tomaszowa Mazowieckiego.

Centrum miasta znacznie obciążone jest ruchem samochodowym, co stwarza znaczne zagrożenie dla mieszkańców, negatywnie wpływa również na jakość ich życia w mieście. Wzmożony ruch kołowy w centrum, a także nieuporządkowane strefy parkowania pojazdów są także czynnikiem zmniejszającym walory turystyczne i środowiskowe. Realizacja projektu umożliwi poprawę funkcjonalności ruchu kołowego. Niewątpliwie poprawi też estetykę przestrzeni, co pozytywnie wpłynie na postrzeganie regionu

zarówno przez turystów, jak i inwestorów. Dodatkowym atutem realizacji projektu jest fakt, iż właściwe zagospodarowanie tego terenu może przyczynić się do powstania nowych miejsc działalności gospodarczej, generujących nowe miejsca pracy. Konieczne są tu inwestycje związane z rewitalizacją oraz poprawą atrakcyjności, dostępności i funkcjonalności turystycznej, co przyczyni się do rozwoju turystycznego miasta i regionu. W wyniku realizacji projektu, teren ten stałby się również miejscem licznych wydarzeń kulturalnych.

2. Zespół zadaniowy: „Tomaszów – miasto otwarte” – MCIB w kwartale ulic: Prez.

I. Mościckiego, św. Antoniego, Boh. 14-j Brygady – zadania (projekty):

2.1. Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Biblioteczna”, zagospodarowanie terenu oraz poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu.

2.2. Odbudowa i adaptacja budynku przemysłowego na potrzeby Miejskiego Centrum Informatyczno Bibliotecznego (MCIB).

Celem projektu jest ożywienie społeczno-gospodarcze, niedostępnej obecnie części miasta. Realizacja projektu umożliwi powstanie nowoczesnej „MEDIATEKI” – instytucji łączącej funkcje centralnej biblioteki miejsko-powiatowej ze współczesnym centrum multimedialnym. Oprócz adaptacji historycznego budynku poprzemysłowego (dawne warsztaty zawodowe) dla potrzeb Miejskiego Centrum Informacyjno Bibliotecznego nastąpi także aktywizacja ekonomiczna i przestrzenna wnętrza kwartału, w chwili obecnej niedostępnego komunikacyjnie. Uporządkowana przestrzeń publiczna podniesie walory estetyczne Miasta. Budowa ulicy poprawi obsługę komunikacyjną centrum. Obszar zostanie również zagospodarowany nowymi miejscami parkingowymi. Realizacja projektu wpłynie na ożywienie społeczno-kulturalne oraz turystyczne miasta i okolic. Wpłynie też na pozytywny wizerunek miasta i regionu.

3. Zespół zadaniowy: „Kinoteatr Włókniarz” – renowacja i rozbudowa budynku kinoteatru wraz z przebudową sali widowiskowej. Utworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni kulturalno-oświatowej – zadania (projekty)

3.1. Zagospodarowanie terenu łączącego MCIB z Kinoteatrem „Włókniarz”.

3.2. Renowacja budynku kinoteatru wraz z przebudową Sali widowiskowej.

Celem projektu jest utworzenie - na bazie dawnego kinoteatru - Miejskiego Centrum Kultury z nowoczesnymi salami wielofunkcyjnymi pozwalającymi na organizację wielu imprez kulturalnych i szkoleniowo-konferencyjnych. Przebudowa głównej sali widowiskowej kinoteatru pozwoli na powrót do niej ważnych dla lokalnej społeczności (miasta i powiatu) wydarzeń kulturalnych (teatralnych, estradowych, filmowych, itp.). Realizacja projektu wpłynie na ożywienie społeczno-kulturalne oraz turystyczne miasta i okolic. Wpłynie też na pozytywny wizerunek miasta i regionu.

4. Zespół zadaniowy: „Miasto nad rzeką” – integracja programowo-przestrzenna parku „Bulwary” z centrum miasta – zadania (projekty):

4.1. Budowa 2 kładek pieszo-rowerowych nad rzeką Wolbórką.

4.2. Przebudowa południowej strony parku „Bulwary”

Celem projektu jest integracja programowo-przestrzenna parku z centrum miasta. Obecnie teren ten jest całkowicie zaniedbany i zdegradowany. Przepływająca przez park rzeka Wolbórka odcina centrum od istniejących na drugim brzegu terenów inwestycyjnych, przemysłowych. Naturalnie dzieli również prawo i lewobrzeżną część parku. Teren nie zachęca do odwiedzin i izoluje centrum od historycznie miastotwórczej rzeki. Realizacja projektu pozwoli przywrócić dawną więź rzeki z centrum, połączy tereny parkowe i otworzy centrum miasta na istniejące tereny inwestycyjne. Zagospodarowanie parku zachęci mieszkańców do aktywnego wypoczynku, rekreacji i korzystania z uroków przyrody. Organizowane imprezy kulturalne przyciągną turystów. Umożliwi wyeksponowanie walorów krajobrazowych oraz lepsze wykorzystanie turystyczne i gospodarcze centrum miasta. Ożywienie turystyczne, społeczne, a także gospodarcze stworzy tu szansę na wygenerowanie nowych miejsc pracy.

5. Zespół zadaniowy: „Pasaż północny” – renowacja kamienicy narożnej przy Pl. Kościuszki 24/24a wraz z dziedzińcem i adaptacja jej do potrzeb gospodarczych wspierających kulturowe funkcje Pl. Kościuszki:

Celem projektu jest utworzenie przestrzeni gospodarczej, uzupełniającej kulturowe funkcje Placu Kościuszki. Stan techniczny kamienicy, mimo wcześniejszego remontu elewacji jest bardzo zły. Wewnętrzna infrastruktura techniczna wymaga całkowitej przebudowy. Realizacja projektu poprawi estetykę przestrzeni, co pozytywnie wpłynie

na postrzeganie miasta i regionu przez turystów. Zagospodarowanie kamienicy przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy.

6. Zespół zadaniowy: „Ulica Nowomurarska” - sanacja okolic Pl. Narutowicza – zagospodarowanie terenu, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu:

Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Nowomurarska”.

Celem projektu jest zagospodarowanie terenu, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu. Przedmiotowy teren jest w niewielkim stopniu zagospodarowany, a szczerkowo istniejąca infrastruktura techniczna wymaga całkowitej przebudowy. Zagospodarowanie terenu pozwoli zapobiec dalszej degradacji przestrzeni miejskiej. Uporządkowana przestrzeń publiczna podniesie walory estetyczne miasta. Budowa ulicy poprawi obsługę komunikacyjną centrum. Obszar zostanie również zagospodarowany nowymi miejscami parkingowymi. Rewitalizowany obszar zyska lepszą architekturę oraz estetykę. Pozytywnie wpłynie to na postrzeganie regionu przez turystów oraz inwestorów. Rewitalizowana część miasta zyska także prestiż społeczny.

7. Zespół zadaniowy: „Ulica Bulwary” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Św. Antoniego, a Farbiarską, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu:

Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Bulwary”.

Celem projektu jest zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Św. Antoniego, a Farbiarską, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu. Poprzez realizację projektu rewitalizowany obszar zyska lepszą architekturę. Zagospodarowanie terenu pozwoli zapobiec dalszej degradacji przestrzeni miejskiej. Rewitalizowana część miasta zyska także prestiż społeczny. Poprawi się zaplecze parkingowe, układ komunikacyjny i bezpieczeństwo uczestników ruchu w centrum miasta.

8. Zespół zadaniowy: „Ulica Zachodnia” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Farbiarską, a Bulwarami nad rz. Wolbórką, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu:

Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Zachodnia”.

Celem projektu jest zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Farbiarską, a Bulwarami nad rz. Wolbórką, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu.

Wspomniany obszar jest w chwili obecnej w niewielkim stopniu zabudowany, a związana z budynkami infrastruktura techniczna wymaga całkowitej wymiany. Część terenu jest pozbawiona jakiegokolwiek infrastruktury technicznej. W wyniku realizacji projektu wzrośnie jego estetyka, funkcjonalność oraz bezpieczeństwo. Rewitalizowany obszar zyska lepszą architekturę. Zagospodarowanie terenu pozwoli zapobiec dalszej degradacji przestrzeni miejskiej. Rewitalizowana część miasta zyska także prestiż społeczny. Obszar zostanie również zagospodarowany nowymi miejscami parkingowymi, stanowiącymi zaplecze komunikacyjne dla centrum miasta.

9. Zespół zadaniowy: „Generator Marzeń” – adaptacja budynku i otoczenia byłego sądu przy pl. Kościuszki 18 na cele społeczne i kulturalno-oświatowe.

Celem projektu jest utworzenie miejsca integracji społecznej, służącego budowaniu partnerstwa lokalnego na rzecz rozwoju obszaru rewitalizacji. Generator ma łączyć zaangażowanie władz samorządowych, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, szkół, przedsiębiorców oraz innych instytucji i stowarzyszeń, które chcą brać udział w budowaniu zespołów lokalnego rozwoju. Celem takich grup będzie efektywne rozwiązywanie lokalnych problemów i wykorzystanie potencjału oddolnych szans rozwojowych w dziedzinach społecznych i gospodarczych.

10. Zespół zadaniowy: „Rozbudowa sieci monitoringu miejskiego”

Projekt przełoży się na mniejszą liczbę przestępstw w obszarze rewitalizacji. Projekt realizowany będzie przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki. **Zadania:** rozbudowa stacji monitoringu, powiększającej możliwości sieciowe systemu oraz włączenie w system 10 nowych kamer monitorujących obszary zrewitalizowane. **Cel:** Zwiększenie bezpieczeństwa na terenach poddanych rewitalizacji. **Odbiorcy:** społeczność miasta, turyści, podmioty gospodarcze. **Termin:** lata 2013 – 2015. **Wartość projektu:** 800 000,00 zł

11. Zespół zadaniowy: Budowa wielofunkcyjnej hali handlowo-usługowej przy pl. Narutowicza

Projekt przełoży się na zwiększenie liczby przedsiębiorstw w obszarze rewitalizacji. Projekt realizowany będzie przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki. **Zadania:** poprawa warunków funkcjonowania małych punktów handlowych i usługowych działających przy pl. Narutowicza w Tomaszowie Mazowieckim, przy jednoczesnej poprawie dostępności potencjalnym klientom. **Cel:** wsparcie funkcjonowania drobnej przedsiębiorczości w obszarze rewitalizacji. **Odbiorcy:** podmioty gospodarcze społeczność miasta. **Termin:** lata 2014 – 2015. **Wartość projektu:** 2 000 000,00 zł

SFERA GOSPODARCZA

1. Utworzenie Lokalnej Organizacji Turystycznej

Ze względu na swoje położenie, znaczenie gospodarcze i walory turystyczne Tomaszów Mazowiecki powinien aspirować do roli centrum turystycznego Powiatu Tomaszowskiego. Dotychczasowa strefa aktywności turystycznej, znajdująca się w okolicach Skansenu Rzeki Pilicy i Niebieskich Źródeł powinna zostać rozszerzona o zrewitalizowane centrum Miasta. Plac Kościuszki, poprzez zmianę dominującej funkcji, z parkingowej na kulturalno-rekreacyjną oraz zagospodarowane Bulwary rzeki Wolbórki i poprzemysłowe tereny dawnego „ZPW Mazovia” powinny stanowić bardzo silny magnes, przyciągający turystów. Lokalna Organizacja Turystyczna, skupiająca samorządy lokalne oraz

przedstawiciele biznesu turystycznego powinna być silnym organizmem inicjującym i rozwijającym szereg inicjatyw uatrakcyjnijającą ofertę turystyczną Miasta i Powiatu. **Zadanie:** powołanie formalnej organizacji pozarządowej w postaci Lokalnej Organizacji Turystycznej. **Cel:** zintegrowanie branży usług turystycznych oraz jednostek samorządu terytorialnego wokół wspólnych przedsięwzięć, ukierunkowanych na rozwój sektora turystyki na terenie miasta i powiatu. **Termin:** lata 2014 – 2015, **wartość projektu:** 20 000,00 zł, **miejsce:** „Generator Marzeń”

2. Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej przy Pl. Kościuszki w ramach LOT-u

Projekt funkcjonowania LOT korespondowałby bezpośrednio z powołaniem do życia Punktu Informacji Turystycznej, utworzonym w ramach partnerstwa publiczno prywatnego lokalnych samorządów (w tym zwłaszcza Starostwa Powiatowego), przedstawiciele biznesu turystycznego oraz lokalnych organizacji społecznych, ukierunkowanych na rozwój turystyki. Centrum ogniskowałoby działania związane z marketingiem turystycznym całego regionu tomaszowskiego. **Cel:** usprawnienie profesjonalnej obsługi ruchu turystycznego dla centrum Miasta i Powiatu. **Zadanie:** adaptacja jednego z pawilonów położonych na płycie głównej pl. Kościuszki na punkt Informacji Turystycznej. **Termin:** lata 2014 – 2015, **wartość projektu:** 30 000,00 zł, **miejsce:** pl. Tadeusza Kościuszki.

3. Utworzenie Biura Zarządzania Centrum Miasta (BZCM)

Każde miasto posiada miejsce o szczególnym dla niego znaczeniu. W przypadku Tomaszowa jest to jego ścisłe centrum, a raczej centralny Plac Kościuszki i jego okolice. Dzisiejsza parkingowo-komunikacyjna funkcja placu jest daleka od oczekiwań mieszkańców naszego miasta. Zgodnie z założeniami programowo-przestrzennymi dominującą funkcją placu i jego okolic powinna być funkcja kulturalno-rekreacyjna, skupiająca życie kulturalno-społeczne Miasta i regionu. Przystępując do projektowania placu nie wolno zapominać o ewentualnym zagospodarowaniu terenów po byłym ZTW „Mazovia” w formie „galerii handlowo – usługowo – rozrywkowej”. Powodem jest coraz częstsza, nierówna walka obszarów centralnych miast z podobnymi obiektami. Różnorodność oferty, w połączeniu z dogodnym dojazdem i parkingiem sprawia, iż dużo osób wybiera

ten właśnie sposób robienia zakupów i spędzania wolnego czasu. Zdano sobie sprawę, iż bez kompleksowej metody neutralizowania tego zjawiska, centrum miasta może całkowicie stracić na znaczeniu i przestać pełnić swoje tradycyjne funkcje. Podobny problem w perspektywie budowy „Galerii Mazovia” może spotkać tomaszowski Plac Kościuszki i to mimo jego rewitalizacji. Istnieje realne zagrożenie pustoszenia, ubożenia i pogrążania się w stagnacji Placu i jego okolic. Podobne zjawisko zaobserwowano w Wielkiej Brytanii pod koniec lat 80-tych. Stworzono wtedy koncepcję Zarządzania Centrum Miasta (Town Centre Management – TCM). Była ona odpowiedzią na ówczesny proces przemian, który dotknął całą gospodarkę. Tylko tak kompleksowe podejście, obejmujące kwestie rozwoju, zarządzania oraz promocji przestrzeni w obrębie centrów miast, miało szansę przynieść korzyści wszystkim zainteresowanym stronom. I tak się rzeczywiście stało. Obecnie koncepcja TCM jest z sukcesem stosowana w wielu krajach europejskich, takich jak Hiszpania, Włochy, Niemcy, Szwecja, Francja czy Belgia. Zarządzanie Centrum Miasta, to kompleksowe i długofalowe działania, podejmowane przez sektor publiczny wraz z sektorem prywatnym, których celem jest ożywienie, rozwój i wzrost znaczenia obszarów tradycyjnie uznawanych za centra aglomeracji. Partnerstwo funkcjonujące w ramach TCM zapewnia odniesienie się do wszystkich kluczowych zagadnień i najbardziej efektywnie podnosi atrakcyjność obszarów centralnych. Wykorzystuje podobne schematy i narzędzia, jakimi posługują się wspomniane wielkopowierzchniowe centra handlowe, ale nie tylko. Cel: usprawnienie procesu zarządzania centrum miasta. **Zadanie:** utworzenie spółki prawa handlowego ze 100% udziałem Gminy Miasto. **Termin:** lata 2011 – 2012, **wartość projektu:** 50 000,00 zł, **miejsce:** „Pasaż Północny” – kamienica pl. Kościuszki 24/24a

4. **„Utworzenie instytucji o charakterze „Inkubatora Przedsiębiorczości”** w ramach Biura Zarządzania Centrum Miasta Inkubator byłby zorganizowanym kompleksem gospodarczym wspierającym małe firmy rozpoczynające swoją działalność na obszarze rewitalizacji, wpisujące się funkcjonalnie i przestrzennie w Lokalny Program Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007-2015. Jego głównym celem byłaby pomoc nowo powstałym firmom w osiągnięciu zdolności do samodzielnego funkcjonowania na lokalnym rynku. Terenem działalności inkubatora byłby wybrane nieruchomości poddane procesom

rewitalizacji, w tym zwłaszcza kamienica przy pl. Kościuszki 24-24a. **Cel:** przyciągnięcie do obszaru rewitalizacji młodych przedsiębiorców, rozpoczynających działalność gospodarczą i prowadzonych przez nich firm. **Zadanie:** utworzenie komórki organizacyjnej „Inkubator Przedsiębiorczości” w ramach BZCM. **Termin:** lata 2014 – 2015, **wartość projektu:** 20 000,00 zł, **miejsce:** „Pasaż Północny” – kamienica pl. Kościuszki 24/24a.

5. „Tomaszowskie Centrum Handlu i Usług”

Każde centrum miasta, w tym także centrum Tomaszowa Mazowieckiego stanowi ważne i spajające ogniwo życia społecznego i gospodarczego miasta. Poza funkcją kulturalno-rekreacyjną centrum w przyszłości powinno również charakteryzować się dominującą funkcją handlowo-usługową. Podkreślać to powinny działania, wykorzystujące mechanizmy stosowane przez liczne już dzisiaj, wielkopowierzchniowe centra handlowe. Projekt promocji centrum Miasta, jako swoistego centrum handlu i usług wpisuje się w daleko idące cele programu rewitalizacji. **Cel:** wypromowanie obszaru rewitalizacji, jako centrum usługowo-handlowego miasta i powiatu. **Zadanie:** zorganizowanie zespołu działań promocyjnych przedstawiających obszar rewitalizacji, jako atrakcyjne miejsce zakupów oraz załatwiania wszelkiego rodzaju potrzeb w różnych dziedzinach gospodarczych. **Termin:** lata 2014 – 2015, **wartość projektu:** 30 000,00 zł, **miejsce:** (BZCM).

SFERA SPOŁECZNO – KULTURALNA

1. Zespół zadaniowy: Aktywizacja kulturalna dzieci i młodzieży – Miejska Biblioteka Publiczna – Oddział dla Dzieci i Młodzieży

W ramach pracy Oddziału dla Dzieci i Młodzieży oprócz udostępniania zbiorów i prowadzenia podstawowej działalności informacyjnej planowana jest realizacja zadań w ramach następującej oferty kulturalno – oświatowej:

- 1.1. „Spotkania autorskie z ciekawymi ludźmi” – **zadania:** spotkania z pisarzami, poetami, osobami z regionu, przedstawicielami różnych profesji – np. policjantem, strażakiem, pszczelarzem, lekarzem stomatologiem, hafciarką, drukarzem, inżynierem zootechnikiem itp. spotkania będą podzielone na

odpowiednie grupy wiekowe – przebieg i forma dostosowane do możliwości poznawczych i percepcyjnych uczestników, **cele** projektu:

- a. przybliżenie postaci twórców literatury dla młodych odbiorców,
- b. zapoznanie uczestników historii regionu naszego powiatu,
- c. przedstawienie beneficjentom specyfiki różnych zawodów (w formie opowiadania oraz wzajemnej rozmowy);

Jako odbiorców projektu zidentyfikowano: dzieci w różnym wieku – od dzieci w wieku przedszkolnym (5 – 6 lat) do dzieci w starszym wieku szkolnym (13 – 14 lat).

1.2. „Zimowe oraz letnie zajęcia w bibliotece” – zadania: wspólne spędzanie czasu z dziećmi na terenie „Generatora marzeń”, głośne czytanie książek, zajęcia z historii literatury prowadzone w formie interesujących opowieści dotyczące wybranych zagadnień z literatury Polskiej i obcej (w zależności od realizowanego w danym roku tematu przewodniego spotkań – utwór literacki, twórca, wydarzenie), wykonywanie prac plastycznych w różnych formach (na wybrany temat), zabawa na dziedzińcu placówki, wspólne zorganizowanie wystawy – podsumowanie spotkań w bibliotece, cel: przybliżenie postaci twórców literatury dla młodych odbiorców, kształtowanie postaw, budowanie poczucia przynależności do małej ojczyzny, odbiorcy: dzieci w wieku 7 – 14 lat.

1.3. „Cała Polska Czyta Dzieciom” – zadania: promocja podstawowych działań podejmowanych przez fundację ABCXXI, głośne czytanie, rozmowa na temat poznawanych utworów i ich fragmentów oraz ulubionych bohaterów, wieczorynki w bibliotece – cykliczne (1 raz w miesiącu) wieczór z bajką, Światowy Dzień Pluszowego Misia, piątkowe bajania; **cele**: wyrabianie nawyku i potrzeby obcowania z książką, nabywanie umiejętności wspólnego słuchania i dialogu, poszerzanie zakresu słownictwa oddziaływanie na wyobraźnię i emocje beneficjentów, przeciwdziałanie analfabetyzmowi wtórnemu i funkcjonalnemu; **odbiorcy**: dzieci w wieku 8 – 12 lat.

1.4. Biblioteczne Teatrałki (zajęcia cykliczne np. 1 raz w tygodniu): zadania realizowane na zasadzie od pomysłu do realizacji: uczestnicy będą wykonywać wszystkie potrzebne do realizacji przedstawienia rekwizyty, podczas spotkań grupa wykona scenografię do planowanego spektaklu, kukiełki, wybierze utwór sceniczny – gotową sztukę, lub opracuje swój własny spektakl (do realizacji

teatrulek będą wykorzystywane informacje dostępne w zbiorach biblioteki), w ramach wykwalifikowanej pomocy zapraszane będą na zajęcia teatralne osoby zawodowo związane z działalnością teatru: plastyk, animator kultury, aktor, występy teatryku, **cel:** kształtowanie postaw, rozwój osobisty; **odbiorcy:** osoby z różnych środowisk i różnych grup wiekowych.

1.5. Imprezy stałe organizowane na rzecz młodszych mieszkańców Tomaszowa:

- konkurs czytelniczy – trwający w ciągu całego roku szkolnego – nagradzane są dzieci, które przeczytały największą ilość książek – dla dzieci do lat 16;
- dzień Dziecka – małe formy konkursowe z wiedzy o literaturze i książce dziecięcej, konkursy plastyczne, krzyżówki, rebusy, loterie fantowe – plenerowa impreza współorganizowana z tomaszowskimi instytucjami kultury;
- wycieczki do biblioteki i lekcje biblioteczne (tematyczne i ogólne) – przeprowadzane dla grup zorganizowanych – najczęściej grup przedszkolnych i dzieci ze szkół podstawowych (kilkanaście spotkań z dziećmi w ciągu roku)

2. Zespół zadaniowy: „GENERATOR MARZEŃ” Centrum Dialogu Społecznego i Wolontariatu

2.1. Piknik Organizacji Pozarządowych pn. „Lokalni Niebanalni” – Wspólna inicjatywa Urzędu Miasta i organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych, **cele:**

- a. promowanie aktywności społecznej i wolontariatu,
- b. prezentacja działalności i dorobku III sektora,
- c. budowanie partnerstwa lokalnego.

Odbiorcy: mieszkańcy miasta (dorośli, młodzież i dzieci), członkowie organizacji pozarządowych – ~2 500 osób.

2.2. Tomaszowskie Forum Trzeźwości – zadania: szereg imprez promujących trzeźwy styl życia, szkolenia dla grup zawodowych zajmujących się pomocą osobom uzależnionym i ich rodzinom, spotkania tematyczne z zakresu profilaktyki, cele: propagowanie sportu, jako sposobu na zapobieganie patologiom społecznym i zdrowy tryb życia – Bieg trzeźwości, zawody

sportowo-rekreacyjne, odbiorcy: osoby uzależnione, współuzależnione i ich bliscy, grupy zawodowe (kuratorzy, pedagodzy, policjanci, pracownicy socjalni), dzieci i młodzież ze szkół z terenu miasta, członkowie organizacji pozarządowych – 1 500 osób.

2.3. Tomaszowska Akademia Seniora – **zadania:** organizacja „Uroczystych obchodów Dnia Seniora, seminaria na temat przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych (podejście wielowymiarowe), zajęcia rekreacyjne i ruchowe, kluby tematyczne i dyskusyjne, **cel:** przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, **odbiorcy:** osoby w wieku senioralnym, członkowie organizacji pozarządowych – ~500 osób.

2.4. „Festiwal otwartych podwórek”: **zadania:** akcje kulturalne, sportowe i edukacyjne, **cele:** wzrost zaangażowania partnerów NGO, włączenie mieszkańców kamienic w upiększanie podwórek, **odbiorcy:** dzieci w różnym przedziale wiekowym, młodzież i dorośli z obszaru objętego rewitalizacją, mieszkańcy miasta – ~500 osób.

2.5. Szkolenia – **zadania:** szkolenia dla NGO w tym z zakresu pozyskiwania środków zewnętrznych, szkolenia fotograficzne, konkursy fotograficzne, szkolenie w zakresie pozyskiwania środków i pisania projektów dla nieformalnych grup młodzieżowych. **Cel:** wzrost kompetencji i umiejętności praktycznych w danej dziedzinie. **Odbiorcy:** katalog otwarty.

2.6. Warsztaty – zadania:

- Warsztaty kreowania lokalnych liderów i animatorów.
- Warsztaty artystyczne:
 - spotkania dzieci i młodzieży ze znanymi artystami tomaszowskimi, np. malarzami, pisarzami, którzy przeprowadzą warsztaty artystyczne,
 - plener malarski na terenie Bulwarów
- Warsztaty informatyczno – graficzne.
- Warsztaty integracyjne:
 - nauka języka migowego dla dzieci i młodzieży niesłyszącej i słyszącej
 - wspólne zajęcia (wykonanie kukiełek, przygotowanie teatryku kukielkowego, prace plastyczne, prezentacje wierszy i poezji).

- Warsztaty z zakresu umiejętności prowadzenia debat, konsultacji społecznych, konferencji

Cel: wzrost kompetencji i umiejętności praktycznych w danej dziedzinie.

Odbiorcy: organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, dzieci i młodzież w różnych grupach wiekowych, dorośli z terenu miasta – ~150 osób

2.7. „Dialog jako platforma współpracy różnych środowisk z samorządem lokalnym w obszarach problemowych miasta” - projekt prowadzony będzie w celu kreowania lokalnej polityki oraz tworzenia miejskich dokumentów strategicznych wspólnie z różnymi grupami społecznymi oraz budowanie postaw obywatelskich wśród mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego.

Zadania:

- Spotkania i debaty, min.:
 - spotkania grup tematycznych (Młodzieżowy Zespół Konsultacyjny, Koalicja Senioralna, Zespół Integracyjny, Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego),
 - debaty publiczne konsultacje społeczne.
- Kreowanie partnerstwa lokalnego:
 - prowadzenie platformy współpracy organizacji pozarządowych z terenu miasta w zakresie realizacji wspólnych działań poprzez tworzenie partnerstw branżowych i projektowych,
 - przygotowanie i prowadzenie wizyt studyjnych w ramach promowania tzw. „dobrych praktyk” dla poszczególnych grup tematycznych,
 - prowadzenie „kalendarza imprez” przygotowanych przez organizacje pozarządowe umożliwiającego koordynację terminów, zasobów i współpracy.
 - dialog społeczny i międzypokoleniowy.
- Rozwój współpracy międzyregionalnej
 - wzajemne poznanie społeczności regionalnych pod względem społeczno – kulturowym,
 - wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk z innymi samorządami (z zakres kultury, historii, warsztatów artystycznych, folkloru, wizyty studyjne).

- wspomaganie organizacji pozarządowych w zakresie nawiązywania współpracy z podmiotami zagranicznymi,
- dialog społeczny i międzykulturowy.

Odbiorcy: organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, mieszkańcy – ~1 000 osób.

2.8. Wolontariat – zadania:

- Prowadzenie badań na temat zapotrzebowania na wolontariuszy w mieście.
- Kreowanie kierunków rozwoju wolontariatu oraz możliwości jego wspierania przez organizacje pozarządowe, instytucje pomocowe i inne podmioty.
- Prowadzenie pośrednictwa pracy dla wolontariuszy.
- Szkolenia dla wolontariuszy.
- Obchody Dnia Wolontariusza – uhonorowanie wolontariuszy, imprezy okolicznościowe.

Cele: rozpowszechnianie wśród mieszkańców miasta informacji na temat wolontariatu, promocja wolontariatu. **Odbiorcy:** wolontariusze, organizacje pozarządowe, instytucje, mieszkańcy – ~200 osób.

2.9. Działania prozdrowotne i edukacja zdrowotna społeczeństwa – zadania:

- d. Promowanie dostępnych form profilaktyki zdrowotnej za pośrednictwem mediów lokalnych, organizacji pozarządowych i ekspertów.
- e. Organizowanie współpracy w zakresie działań prozdrowotnych z aktywnymi grupami mieszkańców w sposób kierunkowy:
 - poprzez działania placówek edukacyjnych oraz Zespołu Młodzieżowego docieranie do dzieci i ludzi młodych,
 - poprzez aktywne grupy przeciwdziałające uzależnieniom propagowanie zdrowego stylu życia wolnego od nałogów,
 - poprzez współpracę z koalicją senioralną wśród osób starszych,
- f. Organizowanie spotkań informacyjnych na temat profilaktyki uzależnień i skutków zachowań ryzykownych.

Cele: podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców. **Odbiorcy:** wolontariusze, organizacje pozarządowe, instytucje, mieszkańcy miasta.

3. Zespół zadaniowy Kinoteatru „Włókniarz”

- 3.1. „Rewitalizacja społeczna poprzez sztukę” – **zadania:** warsztaty artystyczne dla dzieci, młodzieży, dorosłych z zakresu sztuk plastycznych, ceramicznych, teatralnych, filmowych, muzycznych, tanecznych itd., prowadzenie amatorskich zespołów i kół zainteresowań, organizacja konkursów, przeglądów o zasięgu lokalnym i regionalnym (konkursy plastyczne, recytatorskie, teatralne, fotograficzne itd.). **Cele:** wykreowanie nowych postaw, pokazanie sposobów aktywnego, kreatywnego i pożytecznego spędzania czasu, rozwijanie uzdolnień artystycznych, zaktywizowanie środowisk dziecięcych i młodzieżowych. **Odbiorca:** katalog otwarty.
- 3.2. „Kultura dla każdego” – **zadania:** organizacja spektakli teatralnych, koncertów muzycznych, seansów filmowych, organizacja miejskiego teatru amatorskiego dla dorosłych, organizacja kina studyjnego, projekcje filmowe w ramach kina offowego, organizacja wystaw, tym wystaw lokalnych artystów plastyków (amatorów i profesjonalistów). **Cele:** upowszechnianie kultury teatralnej, muzycznej, filmowej, plastycznej poprzez prezentowanie i promowanie działań o wysokich walorach artystycznych, podejmowanie działalności edukacyjnej adresowanej zarówno do młodej jak i starszej widowni, tworzenie równych szans. **Odbiorca:** katalog otwarty.
- 3.3. „Cykl akcji artystyczno – społecznych, programy edukacyjne, sportowe i kulturalne” – **zadania:** organizacja eventów o charakterze artystycznym i sportowym, realizacja programów profilaktycznych w oparciu o organizowane warsztaty artystyczne w okresie wakacji letnich i ferii zimowych. **Cel:** ograniczenia skutków doświadczania problemów życiowych rodziny, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przeciwdziałanie patologiom społecznym. **Odbiorca:** katalog otwarty – rodziny.
- 3.4. „Tomaszowski Uniwersytet Dzieciący” – **zadania:** organizacja przedsięwzięć oferujących dzieciom w wieku 7 – 12 lat atrakcyjny program kształcenia i popularyzujących naukę oraz poszerzających wiedzę w sposób niekonwencjonalny. **Cele:** ograniczenie barier edukacyjnych a także kształtowanie u najmłodszych mieszkańców miasta pozytywnego widzenia perspektyw życia w swoim mieście, kształtowania postaw i zachowań przedsiębiorczych (zajęcia dla dzieci ale także i dla ich rodziców), rozwijanie

zasobów ludzkich, tworzenie i wyrównywanie szans edukacyjnych. **Odbiorca:** dzieci w wieku 7 – 12 lat.

- 3.5. „Poprawianie jakości życia osób starszych – współpracy z Tomaszowskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku” – **zadania:** organizacja działań z zakresu edukacji ustawicznej np. kursów językowych, zajęć artystycznych, utrzymanie i podnoszenie poziomu sprawności intelektualnej i psychofizycznej osób starszych, podtrzymywanie więzi społecznych i komunikacji międzyludzkich. **Cele:** przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu ze względu na wiek, wykreowanie aktywności społecznej i kulturalnej jako postawy osób w wieku emerytalnym. **Odbiorca:** osoby starsze.

4. Zespół zadaniowy Miasta Tomaszów Mazowiecki

- 4.1. „Moje Miasto – Moje Życie” – program oświatowy skierowany do dzieci i młodzieży w wieku 7 – 16 lat zaniedbanych edukacyjnie. **Cel:** wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji. **Zadanie:** przeprowadzenie 500 godzin szkolnych, dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz specjalistycznych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia. **Termin:** lata 2012 – 2015, **wartość projektu:** 50 000,00 zł, **miejsce:** Szkoła Podstawowa Nr 14 oraz Gimnazja Nr 1, 3 i 7.
- 4.2. „Akademia umiejętności” – program oświatowy (uzawadawiający) skierowany do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale pozostającym bez pracy, pobierającym zasiłki. **Cel:** uzawodowienie osób dorosłych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz młodzieży przedwcześnie opuszczającej system szkolny z obszaru rewitalizacji. **Zadanie:** przeprowadzenie 500 godzin zajęć (kursy i szkolenia) umożliwiających nabycie nowych kwalifikacji i kompetencji w branżach związanych z rewitalizacją. **Termin:** lata 2012 – 2015, **wartość projektu:** 50 000,00 zł, **miejsce:** Gimnazjum nr 1.
- 4.3. „A może byśmy tak... do Tomaszowa” – turystyczne i artystyczne centrum Miasta. Projekt realizowany we współpracy z organizacjami społecznymi i instytucjami, zwłaszcza kulturalnymi, promujący zrewitalizowane przestrzenie śródmiejskie. **Cel:** przyciągnięcie do śródmieścia, jak największej ilości mieszkańców i turystów, zainteresowanych jego kulturalną i rekreacyjną ofertą spędzania wolnego czasu. **Zadania:** organizacja plenerowych, cyklicznych

impresz kulturalnych i rekreacyjno-sportowych w trakcie sezonu weekendowego.

Termin: lata 2014 – 2015, **wartość projektu:** 500 000,00 zł, **miejsce:** pl. Tadeusza Kościuszki oraz Park „BULWARY”.

5. Zespół zadaniowy – Miejska Biblioteka Publiczna (działalność w Mediatece) –

nazwa projektu: „MCIB *MEDIATEKA* – kulturalna i społeczna aktywizacja tomaszowian” **Opis :** Projekt polega na wykorzystaniu innowacyjności obiektu *MEDIATEKI* w celu pozyskania jak największej liczby potencjalnych użytkowników. Wszystkie opisane w projekcie działania mają na celu przyciągnięcie do aktywniejszego uczestnictwa w ofercie *MEDIATEKI* zarówno użytkowników korzystających z dotychczasowej oferty biblioteki , jak również tych , którzy do tej pory z niej nie korzystali , np. z powodu barier architektonicznych i psychicznych , nie dostatecznej oferty zbiorów tradycyjnych i elektronicznych , braku wolnego dostępu do półek. Łatwy dostęp do zbiorów i informacji , ich różnorodność w zakresie tematu i rodzaju zapisu oraz przyjazne dla każdego czytelnika środowisko spowodują , że osoby będące dotychczas poza oddziaływaniem Biblioteki zaczną traktować ją jako miejsce spędzania wolnego czasu, nauki i rozwoju kulturalnego. Zarówno mieszkańcy miasta jak i przyjezdni , młodzież, dorośli oraz osoby starsze i niepełnosprawne. Rewitalizacja społeczna realizowana będzie poprzez unowocześnienie zarówno podstawowej działalności bibliotecznej jaką jest organizacja czytelnictwa i udostępnianie zbiorów, jak również poszerzenie działalności kulturalno-oświatowej placówki. Nowoczesna , przyjazna dla użytkownika infrastruktura stwarza ku temu ogromne możliwości. Niezwykle korzystna jest także lokalizacja *MCIB MEDIATEKA* . Położona w samym centrum miasta , w pobliżu wielu szkół , urzędów , ciągów handlowych i komunikacyjnych przyciągnie użytkowników o różnym wieku, wykształceniu , statusie społecznym i ekonomicznym. Dodatkowym atutem Miejskiego Centrum Informatyczno-Bibliotecznego *MEDIATEKA* , będzie dobrze wyposażone sala szkoleń i sala konferencyjna. Oprócz wykorzystania ich do działalności bibliotecznej (szkolenia personelu *MEDIATEKI* oraz bibliotekarzy z terenu powiatu tomaszowskiego , na spotkania , narady itp.), będzie można wynajmować je instytucjom zewnętrznym na konferencje , pokazy i szkolenia. Podobnie wykorzystywana będzie Sala projekcyjna. Poza działalnością biblioteczną (seanse filmowe dla szkół i członków „ Filmo –Teki ”)

będzie ona wynajmowana na pokazy filmowe dla osób prywatnych (np.: seanse rodzinne związane z uroczystościami weselnymi, komunijnymi itp.) Oprócz oferty realizowanej w nowo powstałym budynku planujemy organizować imprezy plenerowe. Zamierzamy angażować się i inicjować projekty związane z promocją miasta, jego walorów kulturalnych i krajobrazowych, a także własnych usług. Naszym zamiarem jest „wylansowanie” mody na spędzanie czasu w takich placówkach jak MEDIATEKA i chcemy to uzyskać poprzez aktywne zapraszanie potencjalnych odbiorców. Będziemy obecni w szkołach (współpraca z nauczycielami i młodzieżą) na imprezach okolicznościowych organizowanych na terenie miasta (MEDIA-stoiska), i w instytucjach opiekuńczych dla dzieci i dorosłych (domy pomocy społecznej, szpitale, domy dziecka, pogotowia opiekuńcze). Nasi wolontariusze z ofertą MEDIATEKI dotrą do osób prywatnych z różnych przyczyn zamkniętych w swoich domach i do mieszkańców biedniejszych dzielnic. **Cele:** 1. Zwiększenie liczby użytkowników (mieszkańców miasta, powiatu i turystów) korzystających z nowej placówki. 2. Zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych i opiekunów z dziećmi w wózkach korzystających z biblioteki. 3. Zwiększenie roli biblioteki w edukacji, rozwoju kulturalnym i integracji mieszkańców. 4. Zwiększenie wykorzystania przez bibliotekarzy i użytkowników biblioteki, nowoczesnych narzędzi informatycznych. **Zadania:** Wdrożenie działań edukacyjnych, informacyjnych i rozrywkowych w ramach upowszechniania i promowania literatury i kultury poprzez słowo, dźwięk i obraz zapisanych na nośnikach tradycyjnych i mediach nowoczesnych:

- 5.1. Wprowadzenie wolnego dostępu do zbiorów bibliotecznych w wypożyczalni – czytelnicy samodzielnie wyszukują potrzebną literaturę dzięki czemu zmienia się postrzeganie instytucji biblioteki jako placówki zamkniętej o ograniczonym dostępie, na miejsce otwarte i przyjazne ludziom, co w efekcie powoduje zwiększenie liczby czytelników.
- 5.2. Zwiększenie liczby zbiorów tradycyjnych i wprowadzenie nowych rodzajów udostępnianych wydawnictw w tym zbiory zapisane na nośnikach elektronicznych. – różnorodność oferty przyciąga użytkowników o szerokich zainteresowaniach i potrzebach.
- 5.3. Utworzenie CZYTELNI MUZYCZNEJ – z możliwością korzystania z szerokiego asortymentu zbiorów muzycznych zapisanych na płytach Cd, a także na płytach

winylowych. Muzyki będzie można posłuchać również na stacjach odsłuchowych, a także na stanowiskach komputerowych korzystając z serwera muzycznego biblioteki. Tak szeroki zakres usług związanych z wydawnictwami muzycznymi przyciągnie użytkowników w każdym wieku i z różnorodnymi zainteresowaniami muzycznymi.

- 5.4. Utworzenie CZYTELNI MULTIMEDIALNEJ – w tym miejscu każdy użytkownik będzie mógł skorzystać z materiałów zapisanych na nośnikach elektronicznych, a także oglądać filmy z serwera filmowego biblioteki.
- 5.5. Rozwinięcie DZIAŁU DLA NIEWIDOMYCH – czytelnia wyposażona w specjalistyczny sprzęt wraz z oprogramowaniem umożliwiającą osobom starszym, niedowidzącym i niewidomym korzystanie ze zbiorów MBP i z zasobów Internetu.
- 5.6. Rozwinięcie CZYTELNI NAUKOWEJ z wydzielonym DZIAŁEM ZBIORÓW REGIONALNYCH – będzie to komfortowe miejsce do pracy, nauki i rozwijania swoich zainteresowań, a także popularyzacji wydawnictw na temat miasta i regionu.
- 5.7. Rozwinięcie CZYTELNI PRASY – będzie to miejsce o klubowym charakterze służące czytelnikom do relaksu i wypoczynku.
- 5.8. Utworzenie kącika FREE-SPOT. umożliwiającego korzystanie z Internetu posiadaczom własnych laptopów (miejsce urządzone w stylu klubowym, usytuowane w holu przy wejściu głównym, bufecie i galerii, przeznaczone dla każdego chętnego do swobodnego korzystania z sieci bez konieczności zapisywania się do biblioteki).
- 5.9. Utworzenie kącika „MALUCH W MEDIATECE” – podczas, gdy rodzice bądź opiekunowie będą korzystali z wypożyczalni lub czytelnia, każde dziecko znajdzie coś dla siebie w odpowiednio przygotowanym pokoju zabaw. Pod okiem bibliotekarza będzie mogło oglądać bajki, książeczki, bawić się zabawkami, rysować i słuchać muzyki. Usytuowanie pokoju zabaw przy wypożyczalni (oddzielone tylko szybą) spowoduje, że rodzice i opiekunowie dzieci bez obawy zostawią dziecko pod opieką pracownika placówki, a sami pójdą wybrać książkę dla siebie.
- 5.10. Uruchomienie usługi dowozu książek do osób mających utrudniony dostęp do zasobów biblioteki. Wykorzystując, odpowiednio wyposażony samochód

(BIBLIOBUS) oraz wolontariuszy planujemy umożliwić korzystanie ze zbiorów każdemu mieszkańcowi miasta i powiatu tomaszowskiego. Główny nacisk położymy na obsługę osób wykluczonych z powodu niepełnosprawności, wieku lub odległego od biblioteki miejsca zamieszkania. Będzie to jedna z form działalności placówki poza swoją siedzibą.

5.11. Zorganizowanie CENTRUM AKTYWIZACJI SENIORA – cykliczne działania skierowane do osób starszych chcących posiąść, lub też rozwinąć swoje umiejętności posługiwania się komputerem (zakładanie i korzystanie z konta e-mail, zakupy on – Line, płatności, korzystanie z zasobów Internetu i z użytkowych programów komputerowych) jak również aktywnie uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych MEDIATEKI, itp.

5.12. Zorganizowanie cyklicznych spotkań i dyskusji pod hasłem : SZTUKA PRZETRWANIA – ŻYCIOWY SURVIVAL. Oferta skierowana do osób młodych, wkraczających w życie, podejmujących pierwsze życiowe wybory dotyczące przyszłości i kształtujących swoje postawy wobec rzeczywistości. Cykliczne spotkania i dyskusje z pedagogami, duchownymi, psychologami, lekarzami, pracownikami ośrodków opieki nad trudną młodzieżą, kulturoznawcami i specjalistami od uzależnień oraz z innymi osobami, które pomogą wkroczyć młodym ludziom w dorosłe życie, nauczą ich tolerancji wobec inności i umiejętności rozmowy o trudnych sprawach życia codziennego. Chcemy, aby społeczność Tomaszowa stała się przykładem świadomych obywateli mających na celu poszerzenie swojej wiedzy i rozwijanie własnych kompetencji.

5.13. „W TOMASZOWIE – KULTURALNIE” pod tym hasłem będą organizowane:

- spotkania autorskie
- spotkania z twórcami regionalnymi
- lekcje z poetą (pisarzem) cykl dla młodzieży
- wykłady dotyczące literatury (popularyzacja wiedzy z zakresu historii i teorii literatury, sztuki pisarskiej itp.)
- warsztaty pisarskie (działania rozwijające umiejętności poetyckie, prozatorskie i dziennikarskie skierowane nie tylko do młodzieży, ale też do twórców - amatorów starszego pokolenia. Wymiana doświadczeń, nauka, pomoc w wydaniu publikacji.)

- warsztaty wydawnicze „Od pomysłu do przemysłu” oferta dla młodzieży , które będą się uczyć jak wyprodukować książkę począwszy od napisania tekstu, zilustrowania, złożenia, wydrukowania i oprawy – 4 edycje w roku
- konkursy literackie i plastyczne (organizowanie cyklicznych imprez , z których część stanowi już długoletnią tradycję biblioteki , jak również nowych form np. konkurs na ekslibris MEDIATEKI , symbol graficzny identyfikujący nowe pismo ” NEWSY Z MEDIA-TEKI ”, serię wydawniczą „MEDIA-START” itp.)
- dyskusyjny klub książki (niesformalizowana dyskusja o ulubionych lekturach młodych i starszych czytelników),
- klub wielbicieli filmu „FILMO -TEKA” (rozmowy o różnorodnych gatunkach filmowych, kreacjach aktorskich i reżyserach oraz seanse filmowe, które odbywać się będą w Sali Projekcyjnej i Czytelni multimedialnej.)
- klub melomana „MUZO – TEKA” (spotkania wielbicieli różnych gatunków muzycznych, słuchanie muzyki i oglądanie koncertów muzycznych z serwera muzycznego i zbiorów muzycznych MEDIATEKI itp.)
- galeria „ART- MEDIA” - wystawy prac artystów wyłonionych w ramach konkursów plastycznych, fotograficznych, a także innych twórców z regionu.
- kafejka „LINGUA-MEDIA” – kafejka językowa organizująca spotkania ludzi rozmawiających w różnych językach. Nauka języka w formie swobodnej zabawy, rozmowy wspomaganą poprzez zajęcia kulturalne lub typowo rozrywkowe (dramat, sztuka, muzyka itp.) a także sytuacje dnia codziennego (zakupy , korzystanie z komunikacji miejskiej , wizyta w osiedlowej bibliotece). Ma to być przyjemność , niezależnie od wieku czy aktualnej sytuacji społecznej uczestników.
- spotkania w cyklu „ŻYWA KSIĄŻKA” - forma działalności z powodzeniem przeprowadzana w innych placówkach bibliotecznych w Polsce. Czytelnicy będą mogli na ok. pół godziny „wypożyczyć” osobę / książkę i rozmawiać z nią na określony temat. Wśród „żywych książek” znajdą się przedstawiciele nietypowych zawodów , mniejszości narodowych , wyznaniowych i seksualnych , osób, którym udało się wyjść z nałogu czy

bezdomności , przedstawiciele świata polityki i wiele innych postaci, z którymi użytkownicy MEDIATEKI będą chcieli porozmawiać.

- dyskusje „BEZ BARIER” – oferta kulturalna adresowana do osób o różnym stopniu i rodzaju niepełnosprawności , jako potencjalnej grupy odbiorców kultury i sztuki , realizowana w oparciu o bogate zbiory audiowizualne MEDIATEKI , we współpracy z terapeutami , nauczycielami i opiekunami , artystami i twórcami oraz organizacjami zrzeszającymi te osoby i ich rodziny.
- lekcje biblioteczne dla uczniów szkół wszystkich szczebli. Przystosowanie do korzystania z nowoczesnej biblioteki , omówienie struktury zbiorów , warsztatu informacyjnego i zasad udostępniania. Na zamówienie będą przeprowadzane lekcje biblioteczne na określony temat , np. tworzenie bibliografii załącznikowej – dla maturzystów

5.14. Działalność wydawnicza:

- „Newsy z MEDIA-TEKI” – miesięcznik redagowany przez adeptów sztuki dziennikarskiej promujący literaturę i czytelnictwo, zawierający informacje na temat wydarzeń kulturalnych organizowanych w placówce, recenzje książek oraz zaproszenia do skorzystania z oferty. Uczestnicy warsztatów literackich organizowanych w bibliotece jak również uczniowie tomaszowskich szkół mających zainteresowania dziennikarskie będą mogli spróbować swoich sił w tej formie przekazu. Na łamach pisma w stałym dziale literackim będą publikowane amatorskie próby pisarskie uczestników konkursów i warsztatów literackich.
- Seria „MEDIA-START” wydawnictwa książkowe początkujących pisarzy i poetów związanych z regionem, a także autorów posiadających pewien dorobek literacki.
- Wydawanie ulotek zawierających informacje tele -adresowe i krótki opis działalności.

Oczekiwane rezultaty:

- przełamanie barier architektonicznych i psychicznych do korzystania z oferty instytucji kultury
- przywrócenie więzi społecznych między pokoleniami

- ożywienie poszczególnych grup społecznych i środowisk lokalnych
- wykreowanie wizerunku miasta i instytucji przyjaznej dla mieszkańców i gości a także miejsca wspierania ludzi młodych i aktywnych
- poszerzenie wiedzy informatycznej młodzieży i osób starszych
- zmniejszenie bezrobocia poprzez stworzenie 20 miejsc pracy
- zmniejszenie takich zjawisk społecznych jak narkomania , alkoholizm poprzez ciekawe zagospodarowanie czasu wolnego
- wyrównanie szans dostępu do wiedzy , informacji i rozrywki dla osób niepełnosprawnych, bezrobotnych i ubogich
- terapia poprzez uczestnictwo w kulturze
- zapobieganie wykluczeniu i marginalizacji społecznej

Termin: Realizacja projektu przewidziana jest na lata 2014 – 2019 w oparciu o nowy funkcjonalny lokal , sprzęt , wyposażenie i oprogramowanie. **Koszt:** Znaczna część przedstawionego projektu realizowana będzie bez kosztowo , w oparciu o nowoczesne wyposażenie i oprogramowanie , zbiory własne , pracowników i wolontariuszy MEDIATEKI oraz we współpracy ze stowarzyszeniami , szkołami , instytucjami kultury, itp. Planujemy pozyskać do współpracy rodzimych specjalistów , takich jak np. : lekarz , terapeuta , prawnik, dziennikarz, wydawca, pisarz, plastyk oraz znanych tomaszowian przebywających poza granicami miasta i kraju. Roczny budżet planowany na działalność kulturalno-oświatową wynosi około: 50.000 zł. Są to następujące wydatki finansowane z dotacji UM oraz ewentualnych środków dotacji celowych np. : M. K. Sz. i Dz. N. :

- materiały do organizacji konkursów i wystaw: 2.000 zł.
- nagrody dla uczestników konkursów: 8.000 zł.
- umowy o dzieło dla jurorów, krytyków literackich, pisarzy, prowadzących „warsztaty” i inne zajęcia z użytkownikami MEDIATEKI : 10.000 zł.
- koszty druku publikacji : 30.000 zł.

II.5. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI EFEKTÓW REALIZACJI LPR

WSKAŹNIKI DLA PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH

W celu rzetelnej oceny wpływ danej inwestycji na zmianę wybranego zestawu wskaźników należy porównać stan przed inwestycją ze stanem po jej wykonaniu. Poniżej przedstawione zostały wskaźniki, które mogą być wykorzystane do oceny działań zaproponowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Poniższe wskaźniki odnoszą się wyłącznie do zadań infrastrukturalnych, a ich konkretne wartości przedstawiono w Załączniku 2 poświęconym projektom realizowanym w ramach działań rewitalizacyjnych ze środków Miary sukcesu Programu Rewitalizacji jest więc wzrost atrakcyjności opisywanego terenu oraz zahamowanie wzrostu problemów społecznych. Działania podjęte w ramach Programu Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego będą więc skutkowały polepszeniem się sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej na rewitalizowanym obszarze. Widoczne będzie to w wartościach poszczególnych wskaźników, przyjętych jako mierniki powodzenia procesu. Przyjęto trzy rodzaje wskaźników:

1. wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sposób pomiaru
Liczba zrewitalizowanych obszarów	(szt.)	-Ewidencja gruntów -Protokoły końcowego odbioru robót
Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	(ha)	-Ewidencja gruntów -Protokoły końcowego odbioru robót
Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji	(szt.)	-Protokoły końcowego odbioru robót
Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom konserwatorskim/ restauratorskim/ innym robotom budowlanym	(szt.)	-Protokoły końcowego odbioru robót

Liczba wybudowanych/ przebudowanych obiektów małej architektury	(szt.)	-Protokoły końcowego odbioru robót
Liczba utworzonych / zmodernizowanych miejsc rekreacji i terenów zielonych	(szt.)	-Statystyki PUP w Tomaszowie Mazowieckim
Długość wybudowanej/ przebudowanej/ zmodernizowanej infrastruktury drogowej	(m)	-Ewidencja działalności gospodarczej, -Krajowy Rejestr Sądowy, -Statystyka ogólna
Powierzchnia terenów przygotowanych pod realizację nowych inwestycji gospodarczych	(ha)	-Ewidencja gruntów -Protokoły końcowego odbioru robót
Liczba wybudowanych systemów monitoringu w celu podniesienia bezpieczeństwa publicznego	(szt.)	-Ewidencja gruntów -Protokoły końcowego odbioru robót

2. wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sposób pomiaru
Powierzchnia poddana rewitalizacji	(ha)	-Ewidencja gruntów -Protokoły końcowego odbioru robót
Powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych terenów	(ha)	-Ewidencja gruntów -Protokoły końcowego odbioru robót
Liczba zrewitalizowanych obiektów	(szt.)	-Protokoły końcowego odbioru robót
Powierzchnia budynków lub obiektów poddanych renowacji lub modernizacji	(m ²)	-Protokoły końcowego odbioru robót
Liczba przystosowanych zabytków	(szt.)	-Protokoły końcowego odbioru robót

nieruchomych do nowych funkcji		
Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC)	(szt.)	-Statystyki PUP w Tomaszowie Mazowieckim
Liczba nowych przedsiębiorstw zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	(szt.)	-Ewidencja działalności gospodarczej, -Krajowy Rejestr Sądowy, -Statystyka ogólna
Powierzchnia terenów przygotowanych pod realizację nowych inwestycji gospodarczych	(ha)	-Ewidencja gruntów -Protokoły końcowego odbioru robót
Powierzchnia obszaru objętego systemem monitoringu	(ha)	-Protokoły końcowego odbioru robót

3. Wskaźniki oddziaływania

Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sposób pomiaru
Liczba osób bezrobotnych (długotrwale) na 1000 os.	(os.)	- Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim
Liczba osób korzystających z zasiłków opieki społecznej na 1000 os.	(os.)	- Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
Obszary wyłączone z użytkowania (poprzemysłowe - zdegradowane) - stosunek obszarów wyłączonych do ogólnej powierzchni terenu	(szt.)	- Ewidencja gruntów
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób	(m ²)	- Ewidencja działalności gospodarczej, - Krajowy Rejestr Sądowy, - Statystyka ogólna

WSKAŹNIKI DLA PROJEKTÓW MIĘKKICH (SPOŁECZNO – KULTURALNYCH)

1. wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sposób pomiaru
Liczba zrealizowanych projektów	(szt.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe
Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych o znaczeniu co najmniej ponadlokalnym	(szt.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe
Liczba zorganizowanych/ przeprowadzonych szkoleń/warsztatów (lub równoważne)	(szt.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe
Liczba zrealizowanych projektów względem osób niepełnosprawnych	(szt.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe
Liczba zrealizowanych projektów względem osób powyżej 60 roku życia	(szt.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe
Liczba zrealizowanych projektów względem osób bezrobotnych	(szt.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe
Liczba zrealizowanych projektów dla dzieci i młodzieży do lat 18	(szt.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe

2. wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sposób pomiaru
Liczba osób korzystających z projektów realizowanych przez podmioty społeczne w ramach wskazanych projektów społecznych	(os.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze zrealizowanych projektów	(os.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe
Liczba osób powyżej 60 roku życia korzystających ze zrealizowanych projektów	(os.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe

Liczba osób bezrobotnych korzystających ze zrealizowanych projektów	(os.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe
Liczba dzieci korzystających z projektów realizowanych przez podmioty społeczne w ramach wskazanych projektów społecznych	(os.)	-Raporty z działalności instytucji -Raporty kasowe

3. Wskaźniki oddziaływania

Nazwa wskaźnika	Jedn.	Sposób pomiaru
Liczba osób bezrobotnych (długotrwale) na 1000 os.	(os.)	- Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim
Liczba osób korzystających z zasiłków opieki społecznej na 1000 os.	(os.)	- Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

ROZDZIAŁ III PLANOWANE DZIAŁANIA W LATACH 2007-2013 I W LATACH NASTĘPNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

III.1. PLANOWANE DZIAŁANIA PRZESTRZENNE (TECHNICZNO-MATERIALNE) W LATACH 2007-2013 I W LATACH NASTĘPNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

W ramach rewitalizacyjnych projektów przestrzennych zidentyfikowano trzy zbiorcze katalogi działań usystematyzowanych według poniższej logiki:

- działania dotyczące rozwoju transportu:
 - „Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Biblioteczna”, zagospodarowanie terenu oraz poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu”
 - „Ulica Nowomurarska” - sanacja okolic Pl. Narutowicza – zagospodarowanie terenu, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu. - Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Nowomurarska”
 - Ulica Bulwary” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Św. Antoniego, a Farbiarską, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu. - Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Bulwary”
 - „Ulica Zachodnia” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Farbiarską, a Bulwarami nad rz. Wolbórką, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu. - Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Zachodnia”
- działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej, turystycznej:
 - „Przebudowa schodów w ulicy Rzeźniczej”
 - „Przebudowa schodów w ulicy Przeskok”
 - „Odbudowa i adaptacja budynku przemysłowego na potrzeby Miejskiego Centrum Informatyczno Bibliotecznego (MCIB)”
 - „Zagospodarowanie terenu łączącego MCIB z Kinoteatrem Włókniarz”

- „Renowacja budynku kinoteatru wraz z przebudową sali widowiskowej”
- „Budowa 2 kładek pieszo-rowerowych nad rzeką Wolbórką”
- „Przebudowa południowej strony parku Bulwary”
- „Generator Marzeń” – adaptacja budynku i otoczenia byłego sądu przy pl. Kościuszki 18 na cele społeczne i kulturalno-oświatowe.
- działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej:
 - „Pasaż północny – renowacja kamienicy narożnej przy Placu Kościuszki 24/24a wraz z dziedzińcem i adaptacja jej do potrzeb gospodarczych wspierających kulturowe funkcje Placu Kościuszki”
 - „Przebudowa płyty placu Kościuszki”

WSKAZANE POWYŻEJ PROJEKTY INWESTYCYJNE ZIDENTYFIKOWANO JAK JEDNORODNĄ GRUPĘ PROJEKTÓW PILOTAŻOWYCH. REALIZACJA WSKAZANYCH INWESTYCJI JEST NIEZBĘDNA W CELU STWORZENIA PŁASZCZYZNY POD DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUCJI KULTURALNYCH I GOSPODARCZYCH. IDEĄ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI JEST WYTWORZENIE KOMPLEKSOWEJ I KOMPLEMENTARNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ZATEM WSZYSTKIE ELEMENTY REALIZOWANE W RAMACH PŁASZCZYZNY TECHNICZNEJ (MATERIALNO – TECHNICZNEJ) SĄ W RÓWNYM STOPNIU ISTOTNE I STANOWIĄ JEDNORODNĄ GRUPĘ PILOTAŻOWĄ.

Tabela 15 Działania przestrzenne (techniczno - materialne)

DZIAŁANIA PRZESTRZENNE (TECHNICZNO – MATERIALNE)				
Nazwa planowanego działania	Etapy działania (zadania) wraz z czasem realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia
„Przebudowa schodów w ulicy Rzeźniczej”	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Prace budowlane – Nadzór inwestorski – Promocja projektu – Termin: I kw. 2009 – III kw. 2010 	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie tzw. „Salonu Miasta” – przestrzeni kulturowej, strefy ruchu pieszego, miejsca integracji społecznej, turystyki, rekreacji i wypoczynku, spotkań różnych kultur i wydarzeń kulturalnych oraz powiązania go z dotychczasową funkcją handlowo-usługową – uporządkowanie przebiegających przez plac ciągów komunikacyjnych i parkingów, – uspokojenie ruchu drogowego – poprawienie bezpieczeństwa uczestników ruchu, tworzenie nowego wizerunku miasta 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki 	473 766,60
„Przebudowa schodów w ulicy Przeskok”	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Prace budowlane – Nadzór inwestorski 	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie tzw. „Salonu Miasta” – przestrzeni kulturowej, strefy ruchu pieszego, miejsca integracji społecznej, turystyki, rekreacji i wypoczynku, spotkań różnych kultur i wydarzeń kulturalnych oraz powiązania go z dotychczasową funkcją handlowo-usługową 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki 	392 900,58

	<ul style="list-style-type: none"> – Promocja projektu – Termin: II kw. 2009 – IV kw. 2010 	<ul style="list-style-type: none"> – uporządkowanie przebiegających przez plac ciągów komunikacyjnych i parkingów – uspokojenie ruchu drogowego – poprawienie bezpieczeństwa uczestników ruchu, tworzenie nowego wizerunku miasta 		
<p align="center">„Przebudowa płyty placu Kościuszki”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Przygotowanie raportu oceny oddziaływania na środowisko – Prace budowlane – Nadzór inwestorski – Promocja projektu – Termin: II kw. 2009 – III kw. 2013 	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie tzw. „Salonu Miasta” – przestrzeni kulturowej, strefy ruchu pieszego, miejsca integracji społecznej, turystyki, rekreacji i wypoczynku, spotkań różnych kultur i wydarzeń kulturalnych oraz powiązania go z dotychczasową funkcją handlowo-usługową – uporządkowanie przebiegających przez plac ciągów komunikacyjnych i parkingów, – uspokojenie ruchu drogowego – poprawienie bezpieczeństwa uczestników ruchu, tworzenie nowego wizerunku miasta 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki 	29 747 922,21
<p>„Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Biblioteczna”, zagospodarowanie terenu oraz poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pomiary ruchu – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Prace budowlane – Nadzór inwestorski – Promocja projektu 	<ul style="list-style-type: none"> – ożywienie społeczno-gospodarcze, niedostępnej obecnie części miasta – utworzenie nowoczesnej „MEDIATEKI” – instytucji łączącej funkcje centralnej biblioteki miejsko-powiatowej ze współczesnym centrum multimedialnym – uporządkowanie przestrzeni publicznej – podniesie walorów estetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki 	2 513 816,84

	– Termin: II kw. 2009 – IV kw. 2013			
„Odbudowa i adaptacja budynku przemysłowego na potrzeby Miejskiego Centrum Informatyczno Bibliotecznego (MCIB)”	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Prace budowlane – Zakup wyposażenia – Nadzór inwestorski – Promocja projektu – Termin: II kw. 2009 – IV kw. 2013 	<ul style="list-style-type: none"> – ożywienie społeczno-gospodarcze, niedostępnej obecnie części miasta – utworzenie nowoczesnej „MEDIATEKI” – instytucji łączącej funkcje centralnej biblioteki miejsko-powiatowej ze współczesnym centrum multimedialnym – uporządkowanie przestrzeni publicznej – podniesie walorów estetycznych 	– Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	12 053 699,67
„Zagospodarowanie terenu łączącego MCIB z Kinoteatrem Włókniarz”	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Prace budowlane – Nadzór inwestorski – Promocja projektu – Termin: III kw. 2009 – IV kw. 2013 	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie Miejskiego Centrum Kultury z nowoczesnymi salami wielofunkcyjnymi pozwalającymi na organizację wielu imprez kulturalnych i szkoleniowo-konferencyjnych – rewitalizacja ważnych dla lokalnej społeczności (miasta i powiatu) wydarzeń kulturalnych (teatralnych, estradowych, filmowych, itp.) 	– Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	1 640 218,57
„Renowacja budynku kinoteatru wraz z przebudową Sali widowiskowej”	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pozyskanie decyzji 	– utworzenie Miejskiego Centrum Kultury z nowoczesnymi salami wielofunkcyjnymi pozwalającymi na organizację wielu imprez	– Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	15 923 841,72

	administracyjnych – Prace budowlane – Zakup wyposażenia – Nadzór inwestorski – Promocja projektu – Termin: III kw. 2009 – IV kw. 2012	kulturalnych i szkoleniowo-konferencyjnych – rewitalizacja ważnych dla lokalnej społeczności (miasta i powiatu) wydarzeń kulturalnych (teatralnych, estradowych, filmowych, itp.)		
„Budowa 2 kładek pieszo-rowerowych nad rzeką Wolbórką”	– Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Prace budowlane – Nadzór inwestorski – Promocja projektu – Termin: II kw. 2009 – IV kw. 2011	– integracja programowo-przestrzenna parku z centrum Miasta	– Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	2 857 010,83
„Przebudowa południowej strony parku Bulwary”	– Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Prace budowlane – Nadzór inwestorski – Promocja projektu – Termin: II kw. 2009 – III kw.	– integracja programowo-przestrzenna parku z centrum Miasta	– Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	7 584 566,99

	2012			
„Pasaż północny – renowacja kamienicy narożnej przy Placu Kościuszki 24/24a wraz z dziedzińcem i adaptacja jej do potrzeb gospodarczych wspierających kulturowe funkcje Placu Kościuszki”	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Prace budowlane – Nadzór inwestorski – Promocja projektu – Termin: IV kw. 2009 – III kw. 2013 	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie przestrzeni gospodarczej, uzupełniającej kulturowe funkcje Placu Kościuszki 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki 	2 791 614,99
„Ulica Nowomurarska” - sanacja okolic Pl. Narutowicza – zagospodarowanie terenu, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu. - Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Nowomurarska”	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pomiary ruchu – Pozyskanie decyzji administracyjnych – Prace budowlane – Nadzór inwestorski – Promocja projektu – Termin: II kw. 2009 – IV kw. 2011 	<ul style="list-style-type: none"> – zagospodarowanie terenu, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki 	3 495 047,38
„Ulica Bulwary” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Św. Antoniego, a Farbiarską, poprawa i rozwój	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie dokumentacji technicznej – Pomiary ruchu – Pozyskanie decyzji 	<ul style="list-style-type: none"> – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Św. Antoniego, a Farbiarską – poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki 	1 532 534,26

<p>obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu.</p> <p>- Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Bulwary”</p>	<p>administracyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prace budowlane - Nadzór inwestorski - Promocja projektu - Termin: II kw. 2009 – IV kw. 2011 	<p>uczestników ruchu</p>		
<p>„Ulica Zachodnia” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Farbiarską, a Bulwarami nad rz. Wolbórką, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu.</p> <p>- Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Zachodnia”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Przygotowanie dokumentacji technicznej - Pomiary ruchu - Pozyskanie decyzji administracyjnych - Prace budowlane - Nadzór inwestorski - Promocja projektu - Termin: II kw. 2009 – IV kw. 2011 	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Farbiarską, a Bulwarami nad rz. Wolbórką, - poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu 	<p>- Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>3 505 904,94</p>
<p>„Generator Marzeń” – adaptacja budynku i otoczenia byłego sądu przy pl. Kościuszki 18 na cele społeczne i kulturalno-oświatowe”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Przygotowanie dokumentacji technicznej - Pozyskanie decyzji administracyjnych - Prace budowlane - Nadzór inwestorski - Promocja projektu 	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie miejsca integracji społecznej, służącego budowaniu partnerstwa lokalnego na rzecz rozwoju obszaru rewitalizacji. - budowa platformy rozwijającej współpracę władz samorządowych, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, szkół, przedsiębiorców oraz innych instytucji i stowarzyszeń 	<p>- Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>3 644 677,81</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Termin: I kw. 2009 - III kw. 2010 			
<p>„Rozbudowa sieci monitoringu miejskiego”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa stacji monitoringu, powiększającej możliwości sieciowe systemu - włączenie w system 10 nowych kamer monitorujących obszary zrewitalizowane - Termin: lata 2013 - 2015 	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie bezpieczeństwa na terenach poddanych rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki 	800 000,00
<p>„Budowa wielofunkcyjnej hali handlowo-usługowej przy pl. Narutowicza”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków funkcjonowania małych punktów handlowych i usługowych działających przy pl. Narutowicza w Tomaszowie Mazowieckim, - poprawa dostępności potencjalnym klientom - Termin: lata 2014 - 2015 	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie funkcjonowania drobnej przedsiębiorczości w obszarze rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki 	2 000 000,00

Źródło: Opracowanie własne.

III.2. PLANOWANE DZIAŁANIA GOSPODARCZE W LATACH 2007 – 2013 I W LATACH NASTĘPNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

W ramach rewitalizacyjnych projektów gospodarczych zidentyfikowano trzy zbiorcze katalogi działań usystematyzowanych według poniższej logiki:

- działania dotyczące wspierania przedsiębiorczości,
 - „Utworzenie Biura Zarządzania Centrum Miasta (BZCM)”
 - „Utworzenie instytucji o charakterze „Inkubatora Przedsiębiorczości”
- działania dotyczące rozwoju turystyki:
 - „Utworzenie Lokalnej Organizacji Turystycznej”
 - „Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej przy Pl. Kościuszki w ramach LOT-u”
- działania dotyczące gospodarki lokalnej, w tym sektora MŚP
 - „Tomaszowskie Centrum Handlu i Usług”

Tabela 16 Działania gospodarcze

DZIAŁANIA GOSPODARCZE				
Nazwa planowanego działania	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia (szacunkowe)
„Utworzenie Lokalnej Organizacji Turystycznej”	<ul style="list-style-type: none"> – Powołanie formalnej organizacji pozarządowej w postaci Lokalnej Organizacji Turystycznej. – Termin: I kwartał 2014 	<ul style="list-style-type: none"> – zintegrowanie branży usług turystycznych oraz jednostek samorządu terytorialnego wokół wspólnych przedsięwzięć, ukierunkowanych na rozwój sektora turystyki na terenie miasta i powiatu – Podniesienie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i dziedzictwa przeszłości w turystyce na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego – Wzrost wydarzeń kulturalnych o znaczeniu regionalnym – Wzrost liczby turystów na terenie Miasta Tomaszów Mazowiecki – Wykreowanie marki Tomaszów Mazowiecki w aspekcie turystycznym 	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki – Organizacje działające na rzecz turystyki – Podmioty prywatne działające w branży turystycznej 	20 000,00

<p>„Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej przy Pl. Kościuszki w ramach LOT-u”</p>	<p>– Adaptacja jednego z pawilonów położonych na płycie głównej pl. Kościuszki na punkt Informacji Turystycznej. – Termin: I kwartał 2014</p>	<p>– usprawnienie profesjonalnej obsługi ruchu turystycznego dla centrum Miasta i Powiatu. Zadanie: adaptacja jednego z pawilonów położonych na płycie głównej pl. Kościuszki na punkt Informacji Turystycznej.</p>	<p>– Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki – Organizacje działające na rzecz przedsiębiorczości – Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB)</p>	<p>30 000,00</p>
<p>Utworzenie Biura Zarządzania Centrum Miasta (BZCM)</p>	<p>– Utworzenie spółki prawa handlowego ze 100% udziałem Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki – Termin: I kwartał 2011</p>	<p>– usprawnienie procesu zarządzania centrum miasta</p>	<p>– Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>50 000,00</p>
<p>„Utworzenie instytucji o charakterze „Inkubatora Przedsiębiorczości”</p>	<p>– Utworzenie komórki organizacyjnej o charakterze „Inkubatora Przedsiębiorczości” w ramach Biura Zarządzania Centrum Miasta – Termin: I kwartał 2014</p>	<p>– przyciągnięcie do obszaru rewitalizacji młodych przedsiębiorców, rozpoczynających działalność gospodarczą i prowadzonych przez nich firm</p>	<p>– Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>20 000,00</p>
<p>„Tomaszowskie Centrum Handlu i Usług”</p>	<p>– Zorganizowanie zespołu działań promocyjnych przedstawiających obszar rewitalizacji, jako atrakcyjne miejsce zakupów oraz załatwiania potrzeb gospodarczych: – Termin:</p>	<p>– wypromowanie obszaru rewitalizacji, jako centrum usługowo-handlowego miasta i powiatu</p>	<p>– Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>30 000,00</p>

- I etap – maj – lipiec 2014r.
- II etap – maj – lipiec 2015r.

Źródło: Opracowanie własne.

III.3. PLANOWANE DZIAŁANIA SPOŁECZNE W LATACH 2007-2013 I W LATACH NASTĘPNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

W ramach rewitalizacyjnych projektów gospodarczych zidentyfikowano sześć zbiorczych katalogów działań usystematyzowanych według poniższej logiki:

- działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich:
 - „Rozwój poprzez szkolenia”
 - „Rozwój poprzez warsztaty”
 - „Działania prozdrowotne i edukacja zdrowotna społeczeństwa”
- działania dotyczące wspierania organizacji pozarządowych i wolontariatu i dialogu społecznego i wydarzeń kulturalnych:
 - „Piknik Organizacji Pozarządowych pn. „Lokalni Niebanalni” – Wspólna inicjatywa Urzędu Miasta i organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych”
 - „Festiwal otwartych podwórek”
 - „Dialog jako platforma współpracy różnych środowisk z samorządem lokalnym w obszarach problemowych miasta”
 - „Wolontariat”
 - „A może byśmy tak... do Tomaszowa”
- działania dotyczące przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu:
 - „Poprawianie jakości życia osób starszych – współpraca z Tomaszowskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku”
 - „Tomaszowska Akademia Seniora”
- działania dotyczące walki z patologiami społecznymi:
 - „Tomaszowskie Forum Trzeźwości”
- działania w zakresie zapobiegania zjawisku bezrobocia:
 - „Integracja zawodowa”
 - „Akademia umiejętności”
- działania na rzecz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych:
 - „Rewitalizacja społeczna poprzez sztukę”
 - „Kultura dla każdego”

- „Cykl akcji artystyczno – społecznych, programy edukacyjne, sportowe i kulturalne”
- „Tomaszowski Uniwersytet Dziecięcy”
- „Spotkania autorskie z ciekawymi ludźmi”
- „Zimowe oraz letnie zajęcia w bibliotece”
- „Cała Polska Czyta Dzieciom”
- Biblioteczne Teatrałki
- Imprezy stałe organizowane na rzecz młodszych mieszkańców Tomaszowa
- „Moje Miasto – Moje Życie”

Tabela 17 Działania społeczne

DZIAŁANIA SPOŁECZNE				
Nazwa planowanego działania	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia (szacunkowe)
„Rewitalizacja społeczna poprzez sztukę”	<ul style="list-style-type: none"> – warsztaty artystyczne dla dzieci, młodzieży, dorosłych z zakresu sztuk plastycznych, ceramicznych, teatralnych, filmowych, muzycznych, tanecznych itd., – prowadzenie amatorskich zespołów i kół zainteresowań, – organizacja konkursów, przeglądów o zasięgu lokalnym i regionalnym (konkursy plastyczne, recytatorskie, teatralne, fotograficzne itd.) – Termin: lata 2014 - 2018 	<ul style="list-style-type: none"> – wykreowanie nowych postaw, – pokazanie sposobów aktywnego, kreatywnego i pożytecznego spędzania czasu, – rozwijanie uzdolnień artystycznych – zaktywizowanie środowisk dziecięcych i młodzieżowych, 	<ul style="list-style-type: none"> – Kinoteatr „WŁÓKNIARZ” w Tomaszowie Mazowieckim 	140 000,00
„Kultura dla każdego”	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja spektakli teatralnych, koncertów muzycznych, seansów filmowych – organizacja miejskiego teatru amatorskiego dla dorosłych, – organizacja kina studyjnego, projekcje 	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnianie kultury teatralnej, muzycznej, filmowej, plastycznej poprzez prezentowanie i promowanie działań o wysokich walorach artystycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> – Kinoteatr „WŁÓKNIARZ” w Tomaszowie Mazowieckim 	320 000,00

	<p>filmowe w ramach kina offowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – organizacja wystaw tym wystaw lokalnych artystów plastyków (amatorów i profesjonalistów) – Termin: lata 2014 - 2018 	<ul style="list-style-type: none"> – podejmowanie działalności edukacyjnej adresowanej zarówno do młodej jak i starszej widowni, - tworzenie równych szans, 		
<p>„Cykl akcji artystyczno – społecznych, programy edukacyjne, sportowe i kulturalne”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja eventów o charakterze artystycznym i sportowym – realizacja programów profilaktycznych w oparciu o organizowane warsztaty artystyczne w okresie wakacji letnich i ferii zimowych – Termin: lata 2014 - 2018 	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenia skutków doświadczania problemów życiowych rodziny -przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, - przeciwdziałanie patologiom społecznym, 	<ul style="list-style-type: none"> – Kinoteatr „WŁÓKNIARZ” w Tomaszowie Mazowieckim 	50 000,00
<p>Tomaszowski Uniwersytet Dziecięcy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja przedsięwzięć oferujących dzieciom w wieku 7 – 12 lat atrakcyjny program kształcenia i popularyzujących naukę oraz poszerzających wiedzę w sposób niekonwencjonalny – Termin: lata 2014 - 2018 	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie barier edukacyjnych a także kształtowanie u najmłodszych mieszkańców miasta pozytywnego widzenia perspektyw życia w swoim mieście, – kształtowania postaw i zachowań przedsiębiorczych (zajęcia dla dzieci ale także i dla ich rodziców) , - rozwijanie zasobów ludzkich, 	<ul style="list-style-type: none"> – Kinoteatr „WŁÓKNIARZ” w Tomaszowie Mazowieckim 	20 000,00

		- tworzenie i wyrównywanie szans edukacyjnych		
„Poprawianie jakości życia osób starszych – współpraca z Tomaszowskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku”	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja działań z zakresu edukacji ustawicznej np. kursów językowych, zajęć artystycznych, – utrzymanie i podnoszenie poziomu sprawności intelektualnej i psychofizycznej osób starszych, – podtrzymywanie więzi społecznych i komunikacji międzyludzkich – Termin: lata 2014 - 2018 	<ul style="list-style-type: none"> – przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu ze względu na wiek – wykreowanie aktywności społecznej i kulturalnej jako postawy osób w wieku emerytalnym 	– Kinoteatr „WŁÓKNIARZ” w Tomaszowie Mazowieckim	30 000,00
„Piknik Organizacji Pozarządowych pn. „Lokalni Niebanalni” – Wspólna inicjatywa Urzędu Miasta i organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych”	<ul style="list-style-type: none"> – Organizacja eventu o charakterze partnerskim – Termin: lata 2011 – 2015 	<ul style="list-style-type: none"> – promowanie aktywności społecznej i wolontariatu, – prezentacja działalności i dorobku III sektora, – budowanie partnerstwa lokalnego. 	– Centrum Dialogu Społecznego i Wolontariatu	150 000,00
Tomaszowskie Forum Trzeźwości	<ul style="list-style-type: none"> – zadania: organizacja imprez promujących trzeźwy styl życia, – szkolenia dla grup zawodowych zajmujących się pomocą osobom uzależnionym i ich rodzinom, – spotkania tematyczne z zakresu profilaktyki, 	<ul style="list-style-type: none"> – propagowanie sportu, jako sposobu na zapobieganie patologiom społecznym i zdrowy tryb życia – kreowanie postaw młodzieży w rodzinie i otoczeniu 	– Centrum Dialogu Społecznego i Wolontariatu	80 000,00

	– Termin: lata 2011 – 2015			
Tomaszowska Akademia Seniora	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja „Uroczystych obchodów Dnia Seniora, – seminaria na temat przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych (podejście wielowymiarowe), – zajęcia rekreacyjne i ruchowe, – kluby tematyczne i dyskusyjne, – Termin: lata 2011 – 2015 	– przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych,	– Centrum Dialogu Społecznego i Wolontariatu	75 000,00
„Festiwal otwartych podwórek”	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja akcji kulturalnych, sportowych i edukacyjnych – Termin: lata 2011 – 2012 	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost zaangażowania partnerów NGO, – włączenie mieszkańców kamienic w upiększanie podwórek 	– Centrum Dialogu Społecznego i Wolontariatu	30 000,00
„Rozwój poprzez szkolenia”	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja szkoleń dla NGO w tym z zakresu pozyskiwania środków zewnętrznych, – organizacja szkoleń i konkursów fotograficznych, szkolenie w zakresie pozyskiwania środków i pisania projektów dla nieformalnych grup młodzieżowych – Termin: lata 2011 – 2015 	– wzrost kompetencji i umiejętności praktycznych w danej dziedzinie	– Centrum Dialogu Społecznego i Wolontariatu	30 000,00
„Rozwój poprzez warsztaty”	– warsztaty kreowania lokalnych liderów	– wzrost kompetencji i	– Centrum Dialogu	50 000,00

	<p>i animatorów,</p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty artystyczne, w tym spotkania dzieci i młodzieży ze znanymi artystami tomaszowskimi, np. malarzami, pisarzami, którzy przeprowadzą warsztaty artystyczne, plener malarski na terenie Bulwarów - warsztaty informatyczno - graficzne. - warsztaty integracyjne, w tym nauka języka migowego dla dzieci i młodzieży niesłyszącej i słyszącej, wspólne zajęcia (wykonanie kukiełek, przygotowanie teatrzyku kukielkowego, prace plastyczne, prezentacje wierszy i poezji), - warsztaty z zakresu umiejętności prowadzenia debat, konsultacji społecznych, konferencji - Termin: lata 2011 - 2015 	<p>umiejętności praktycznych w danej dziedzinie</p>	<p>Społecznego i Wolontariatu</p>	
<p>„Dialog jako platforma współpracy różnych środowisk z samorządem lokalnym w obszarach problemowych miasta”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania i debaty, - wprowadzenie platformy współpracy organizacji pozarządowych - przygotowanie i prowadzenie wizyt studyjnych - prowadzenie „kalendarza imprez” 	<ul style="list-style-type: none"> - wykreowanie lokalnej polityki - stworzenia miejskich dokumentów strategicznych wspólnie z różnymi grupami społecznymi, - budowanie postaw 	<p>- Centrum Dialogu Społecznego i Wolontariatu</p>	<p>25 000,00</p>

	<p>przygotowanych przez organizacje pozarządowe</p> <p>– Termin: lata 2011 – 2015</p>	<p>obywatelskich wśród mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego</p>		
Wolontariat	<p>– prowadzenie badań na temat zapotrzebowania na wolontariuszy w mieście.</p> <p>– kreowanie kierunków rozwoju wolontariatu oraz możliwości jego wspierania przez organizacje pozarządowe, instytucje pomocowe i inne podmioty.</p> <p>– prowadzenie pośrednictwa pracy dla wolontariuszy.</p> <p>– szkolenia dla wolontariuszy</p> <p>– obchody Dnia Wolontariusza</p> <p>– uhonorowanie wolontariuszy,</p> <p>– imprezy okolicznościowe</p> <p>– Termin: lata 2011 – 2015</p>	<p>– rozpowszechnianie wśród mieszkańców miasta informacji na temat wolontariatu,</p> <p>– promocja wolontariatu</p>	<p>– Centrum Dialogu Społecznego i Wolontariatu</p>	<p>25 000,00</p>
„Działania prozdrowotne i edukacja zdrowotna społeczeństwa”	<p>– promowane dostępnych form profilaktyki zdrowotnej</p> <p>– organizowanie współpracy w zakresie działań prozdrowotnych</p> <p>– organizowanie spotkań informacyjnych na temat profilaktyki uzależnień i</p>	<p>– podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców</p>	<p>– Centrum Dialogu Społecznego i Wolontariatu</p>	<p>20 000,00</p>

	<p>skutków zachowań ryzykownych</p> <p>– Termin: lata 2011 – 2015</p>			
<p>„Spotkania autorskie z ciekawymi ludźmi”</p>	<p>– spotkania z pisarzami, poetami, osobami z regionu, przedstawicielami różnych profesji,</p> <p>– Termin: lata 2011 – 2015</p>	<p>– przybliżenie postaci twórców literatury dla młodych odbiorców,</p> <p>– zapoznanie uczestników historii regionu naszego powiatu,</p> <p>– przedstawienie beneficjentom specyfiki różnych zawodów</p>	<p>– Miejska Biblioteka Publiczna – Oddział dla Dzieci i Młodzieży (zlokalizowana w Generatorze Marzeń)</p>	<p>25 000,00</p>
<p>„Zimowe oraz letnie zajęcia w bibliotece”</p>	<p>– wspólne spędzanie czasu z dziećmi na terenie „Generatora marzeń”, głośne czytanie książek, zajęcia z historii literatury prowadzone w formie interesujących opowieści dotyczące wybranych zagadnień z literatury Polskiej i obcej (w zależności od realizowanego w danym roku tematu przewodniego spotkań – utwór literacki, twórca, wydarzenie), wykonywanie prac plastycznych w różnych formach (na wybrany temat), zabawa na dziedzińcu placówki, wspólne zorganizowanie wystawy – podsumowanie spotkań w bibliotece,</p>	<p>– przybliżenie postaci twórców literatury dla młodych odbiorców, kształtowanie postaw, budowanie poczucia przynależności do małej ojczyzny</p>	<p>– Miejska Biblioteka Publiczna – Oddział dla Dzieci i Młodzieży (zlokalizowana w Generatorze Marzeń)</p>	<p>8 000,00</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Termin: lata 2011-2015 (styczeń – luty oraz lipiec – sierpień) (z możliwością przedłużenia działań na lata następne) 			
„Cała Polska Czyta Dzieciom”	<ul style="list-style-type: none"> – głośne czytanie, rozmowa na temat poznawanych utworów i ich fragmentów oraz ulubionych bohaterów, wieczorynki w bibliotece – cykliczne (1 raz w miesiącu) wieczór z bajką, Światowy Dzień Pluszowego Misia, piątkowe bajania – Termin: lata 2011-2015 (z możliwością przedłużenia działań na lata następne) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyrabianie nawyku i potrzeby obcowania z książką, – nabywanie umiejętności wspólnego słuchania i dialogu, – poszerzenie zakresu słownictwa oddziaływanie na wyobraźnię i emocje beneficjentów, – przeciwdziałanie analfabetyzmowi wtórnemu i funkcjonalnemu 	<ul style="list-style-type: none"> – Miejska Biblioteka Publiczna – Oddział dla Dzieci i Młodzieży (zlokalizowana w Generatorze Marzeń) 	5 000,00
Biblioteczne Teatrałki	<ul style="list-style-type: none"> – zadania realizowane na zasadzie od pomysłu do realizacji: uczestnicy będą wykonywać wszystkie potrzebne do realizacji przedstawienia rekwizyty, – Termin: lata 2011-2015 (z możliwością przedłużenia działań na lata następne) 	<ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie postaw, – rozwój osobisty młodzieży partycypującej 	<ul style="list-style-type: none"> – Miejska Biblioteka Publiczna – Oddział dla Dzieci i Młodzieży (zlokalizowana w Generatorze Marzeń) 	17 000,00
Imprezy stałe organizowane na rzecz młodszych mieszkańców Tomaszowa	<ul style="list-style-type: none"> – konkurs czytelniczy – trwający w ciągu całego roku szkolnego – dzień Dziecka – wycieczki do biblioteki i lekcje 	<ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie postaw, – rozwój osobisty młodzieży partycypującej 	<ul style="list-style-type: none"> – Miejska Biblioteka Publiczna – Oddział dla Dzieci i Młodzieży (zlokalizowana w 	7 500,00

	<p>biblioteczne</p> <p>– Termin: lata 2011-2015 (z możliwością przedłużenia działań na lata następne)</p>		Generatorze Marzeń)	
„Moje Miasto – Moje Życie”	<p>– przeprowadzenie 500 godzin szkolnych, dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz specjalistycznych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia</p> <p>– Termin: lata 2012 – 2015</p>	<p>– wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji</p>	<p>– Gmina Tomaszów Mazowiecki</p> <p>Miasto</p>	50 000,00
„Akademia umiejętności”	<p>– przeprowadzenie 500 godzin zajęć (kursy i szkolenia) umożliwiających nabycie nowych kwalifikacji i kompetencji w branżach związanych z rewitalizacją</p> <p>– Termin: lata 2012 – 2015</p>	<p>– uzawodowienie osób dorosłych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz młodzieży przedwcześnie opuszczającej system szkolny z obszaru rewitalizacji</p>	<p>– Gmina Tomaszów Mazowiecki</p> <p>Miasto</p>	50 000,00
„A może byśmy tak... do Tomaszowa”	<p>– organizacja plenerowych, cyklicznych imprez kulturalnych i rekreacyjno-sportowych w trakcie sezonu weekendowego</p> <p>– Termin: lata 2014 – 2015</p>	<p>– przyciągnięcie do śródmieścia, jak największej ilości mieszkańców i turystów, zainteresowanych jego kulturalną i rekreacyjną ofertą spędzania wolnego czasu</p>	<p>– Gmina Tomaszów Mazowiecki</p> <p>Miasto</p> <p>– Organizacje społeczne, – instytucje kultury,</p>	500 000,00
„MCIB MEDIATEKA – kulturalna i społeczna	<p>– 5.1. Wprowadzenie wolnego dostępu do zbiorów bibliotecznych w</p>	<p>– przełamanie barier psychicznych do korzystania z</p>	<p>– Miejska Biblioteka Publiczna (działalność</p>	100 000,00

<p>aktywizacja Tomaszowian”</p>	<p>wypożyczalni</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5.2. Zwiększenie liczby zbiorów tradycyjnych i wprowadzenie nowych rodzajów udostępnianych wydawnictw w tym zbiory zapisane na nośnikach elektronicznych. - 5.3. Utworzenie CZYTELNI MUZYCZNEJ - 5.4. Utworzenie CZYTELNI MULTIMEDIALNEJ - 5.5. Rozwinięcie DZIAŁU DLA NIEWIDOMYCH - 5.6. Rozwinięcie CZYTELNI NAUKOWEJ - 5.7. Rozwinięcie CZYTELNI PRASY - 5.8. Utworzenie kącika FREE-SPOT. - 5.9. Utworzenie kącika „MALUCH W MEDIATECE” - 5.10. Uruchomienie usługi dowozu książek do osób mających utrudniony dostęp do zasobów biblioteki - BIBLIOBUS - 5.11. Zorganizowanie CENTRUM AKTYWIZACJI SENIORA - 5.12. Zorganizowanie cyklicznych 	<p>oferty instytucji kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> - przywrócenie więzi społecznych między pokoleniami - ożywienie poszczególnych grup społecznych i środowisk lokalnych - wykreowanie wizerunku miasta i instytucji przyjaznej dla mieszkańców i gości a także miejsca wspierania ludzi młodych i aktywnych - poszerzenie wiedzy informatycznej młodzieży i osób starszych - zmniejszenie bezrobocia poprzez stworzenie 20 miejsc pracy - zmniejszenie takich zjawisk społecznych jak narkomania, alkoholizm poprzez ciekawe zagospodarowanie czasu wolnego - wyrównanie szans dostępu do wiedzy , informacji i rozrywki 	<p>w Mediatece)</p>	
---------------------------------	---	---	---------------------	--

	<p>spotkań i dyskusji pod hasłem : SZTUKA PRZETRWANIA – ŻYCIOWY SURVIVAL.</p> <p>– 5.13. „W TOMASZOWIE – KULTURALNIE”</p> <p>– 5.14. Działalność wydawnicza: „Newsy z MEDIA-TEKI”, Seria „MEDIA-START” .</p> <p>– Termin: lata 2014-2015 (z możliwością przedłużenia działań na lata następne)</p>	<p>dla osób niepełnosprawnych, bezrobotnych i ubogich</p> <p>– terapia poprzez uczestnictwo w kulturze</p>		
--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne.

III.4. INNE PLANOWANE DZIAŁANIA.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dopuszcza się możliwość realizacji projektów, które nie zostały ujęte w Programie na dzień jego uchwalenia. Projekty te po zbadaniu ich zgodności z LPR zostaną wpisane do Lokalnego Programu Rewitalizacji. Inicjatorami innych projektów rewitalizacyjnych będą mogły być wszystkie podmioty, w tym także niezaliczane do sektora finansów publicznych, które nie działają w celu osiągnięcia zysku (zgodnie z Art. 221 ust.1 ustawy o finansach publicznych) i realizują cele publiczne związane z realizacją zadań własnych gminy, Każdy projekt realizowany na obszarze wskazanym do rewitalizacji, jeśli spełnia kryteria zgodności z LPR, będzie mógł być realizowany w ramach Programu. Projekty skierowane na listę będą uzyskiwały wsparcie w formie dotacji w ramach kwoty zabezpieczonej w budżecie Miasta Tomaszów Mazowiecki przeznaczonej na ten cel. Kwalifikacja projektów będzie się odbywała w formie konkursu, na zasadach określonych w regulaminie, którego projekt zostanie sporządzony i przyjęty nie później niż do końca 2010 roku.

Tabela 18 Inne działania

INNE DZIAŁANIA				
Nazwa planowanego działania	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ IV PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI NA LATA 2007-2013 I NA NASTĘPNE LATA

W ramach prowadzonych działań strategicznego planowania wyselekcjonowano zamierzenia inwestycyjne zidentyfikowane jako projekty rewitalizacyjne. Na podstawie dokumentów technicznych oraz doświadczenia Zespołu Rewitalizacyjnego, jak również osób i podmiotów wspierających oszacowano koszty poszczególnych grup projektów. Poniższa tabela zawiera plan finansowy przedstawiający szacunkową alokację środków publicznych na realizację zadań i projektów rewitalizacyjnych.

Tabela 19 Plan finansowy

DZIAŁANIA PRZESTRZENNE (TECHNICZNO – MATERIALNE)						
Tytuł projektu	Budżet jednostki samorządu terytorialnego	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne	Razem
„Przebudowa schodów w ulicy Rzeźniczej”	94 753,32	0,00	0,00	379 013,28	0,00	473 776,60
„Przebudowa schodów w ulicy Przeskok”	86 731,04	0,00	0,00	306 169,54	0,00	392 900,58
„Przebudowa płyty placu Kościuszki”	6 129 548,65	0,00	0,00	23 618 373,56	0,00	29 747 922,21
„Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Biblioteczna”, zagospodarowanie terenu oraz poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu”	619 710,62	0,00	0,00	1 894 106,22	0,00	2 513 816,84
„Odbudowa i adaptacja budynku przemysłowego na potrzeby Miejskiego Centrum Informatyczno Bibliotecznego	2 410 740,04	0,00	0,00	9 642 959,63	0,00	12 053 699,67

(MCIB)"						
„Zagospodarowanie terenu łączącego MCIB z Kinoteatrem Włókniarz”	376 229,23	0,00	0,00	1 263 989,34	0,00	1 640 218,57
„Renowacja budynku kinoteatru wraz z przebudową Sali widowiskowej”	3 184 768,48	0,00	0,00	12 739 073,24	0,00	15 923 841,72
„Budowa 2 kładek pieszo-rowerowych nad rzeką Wolbórką”	571 402,19	0,00	0,00	2 285 608,64	0,00	2 857 010,83
„Przebudowa południowej strony parku Bulwary”	1 516 913,46	0,00	0,00	6 067 653,53	0,00	7 584 566,99
„Pasaż północny – renowacja kamienicy narożnej przy Placu Kościuszki 24/24a wraz z dziedzińcem i adaptacja jej do potrzeb gospodarczych wspierających kulturowe funkcje Placu Kościuszki”	558 323,02	0,00	0,00	2 233 291,97	0,00	2 791 614,99
„Ulica Nowomurarska” - sanacja okolic Pl. Narutowicza – zagospodarowanie terenu, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum	775 935,34	0,00	0,00	2 719 112,04	0,00	3 495 047,38

<p>Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu.</p> <p>- Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Nowomurarska”.</p>						
<p>„Ulica Bulwary” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Św. Antoniego, a Farbiarską, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu.</p> <p>- Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Bulwary”.</p>	344 216,37	0,00	0,00	1 188 317,89	0,00	1 532 534,26
<p>„Ulica Zachodnia” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Farbiarską, a Bulwarami nad rz. Wolbórką, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu.</p> <p>- Budowa ulicy pod roboczą</p>	847 719,59	0,00	0,00	2 658 185,35	0,00	3 505 904,94

nazwą „Zachodnia”.						
„Generator Marzeń” – adaptacja budynku i otoczenia byłego sądu przy pl. Kościuszki 18 na cele społeczne i kulturalno-oświatowe.	728 935,59	0,00	0,00	2 915 742,22	0,00	3 644 677,81
„Rozbudowa sieci monitoringu miejskiego”	800 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	800 000,00
„Budowa wielofunkcyjnej hali handlowo-usługowej przy pl. Narutowicza”	2 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 000 000,00
DZIAŁANIA GOSPODARCZE						
Tytuł projektu	Budżet jednostki samorządu terytorialnego	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne	Razem
„Utworzenie Lokalnej Organizacji Turystycznej”	2 500,00	0,00	2 500,00	0,00	0,00	5 000,00
„Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej przy Pl. Kościuszki w ramach LOT-u”	10 000,00	0,00	10 000,00	10 000,00	0,00	30 000,00

Utworzenie Biura Zarządzania Centrum Miasta (BZCM)	50 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	50 000,00
„Utworzenie instytucji o charakterze „Inkubatora Przedsiębiorczości”	5 000,00	0,00	0,00	15 000,00	0,00	20 000,00
„Tomaszowskie Centrum Handlu i Usług”	10 000,00	0,00	10 000,00	0,00	10 000,00	30 000,00

DZIAŁANIA SPOŁECZNE

Tytuł projektu	Budżet jednostki samorządu terytorialnego	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne	Razem
„Rewitalizacja społeczna poprzez sztukę”	50 000,00	20 000,00	10 000,00	0,00	60 000,00	140 000,00
„Kultura dla każdego”	100 000,00	25 000,00	25 000,00	0,00	170 000,00	320 000,00
„Cykl akcji artystyczno – społecznych, programy edukacyjne, sportowe i kulturalne”	10 000,00	0,00	10 000,00	0,00	30 000,00	50 000,00
Tomaszowski Uniwersytet	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	10 000,00	

Dziecięcy						20 000,00
„Poprawianie jakości życia osób starszych – współpraca z Tomaszowskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku”	0,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00	30 000,00
„Piknik Organizacji Pozarządowych pn. „Lokalni Niebanalni” – Wspólna inicjatywa Urzędu Miasta i organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych”	150 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	150 000,00
Tomaszowskie Forum Trzeźwości	80 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	80 000,00
Tomaszowska Akademia Seniora	75 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	75 000,00
„Festiwal otwartych podwórek”	30 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00
„Rozwój poprzez szkolenia”	30 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00
„Rozwój poprzez warsztaty”	50 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	50 000,00
„Dialog jako platforma współpracy różnych środowisk z samorządem lokalnym w obszarach problemowych miasta”	25 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25 000,00
Wolontariat	25 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25 000,00

„Działania prozdrowotne i edukacja zdrowotna społeczeństwa”	20 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20 000,00
„Spotkania autorskie z ciekawymi ludźmi”	0,00	0,00	0,00	0,00	25 000,00	25 000,00
„Zimowe oraz letnie zajęcia w bibliotece”	0,00	0,00	0,00	0,00	8 000,00	8 000,00
„Cała Polska Czyta Dzieciom”	0,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00	5 000,00
Biblioteczne Teatrałki	0,00	0,00	0,00	0,00	17 000,00	17 000,00
Imprezy stałe organizowane na rzecz młodszych mieszkańców Tomaszowa	0,00	0,00	0,00	0,00	7 500,00	7 500,00
„Moje Miasto – Moje Życie”	5 000,00	5 000,00	0,00	40 000,00	0,00	50 000,00
„Akademia umiejętności”	10 000,00	10 000,00	0,00	30 000,00	0,00	50 000,00
„A może byśmy tak... do Tomaszowa”	100 000,00	50 000,00	250 000,00	100 000,00	0,00	500 000,00
„MCIB MEDIATEKA – kulturalna i społeczna aktywizacja Tomaszowian”	40 000,00	30 000,00	0,00	0,00	30 000,00	100 000,00

DZIAŁANIA INNE

Tytuł projektu	Budżet jednostki samorządu terytorialnego	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne	Razem
-----------------------	--	-----------------------	------------------------	------------------	-------------	--------------

Źródło: Opracowanie własne.

ROZDZIAŁ V SYSTEM WDRAŻANIA

V.1. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Ramy prawne wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji wyznaczone są na podstawie następujących reżimów prawnych:

- system prawa wspólnotowego – aktyw prawa regulujące:
 - politykę regionalną Unii Europejskiej i zarządzanie funduszami strukturalnymi,
 - zasady konkurencji i pomoc publiczną – zasady udzielania pomocy publicznej oraz zasady udzielania pomocy de minimis określone w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie zastosowania art. 87 i art. 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006 r.).
- system prawa krajowego – ustawy i rozporządzenia regulujące:
 - funkcjonowanie gminy jako jednostki samorządu terytorialnego – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 nr 157 poz. 1240), ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.(Dz.U.2001.142.1591 ze zm.), ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.2004.19.177 ze zm.)
 - formy zarządzania funduszami strukturalnymi na poziomie krajowym,
- system prawa miejscowego:
 - uchwały organu stanowiącego sankcjonujące działania rewitalizacyjne,
 - zarządzenia organu wykonawczego ustanawiające ramy organizacyjne wdrażania działań rewitalizacyjnych.

V.2. UWARUNKOWANIA INSTYTUCJONALNO - ORGANIZACYJNE

Warunkiem obowiązywania Lokalnego Planu Rewitalizacji Miasta Tomaszów Mazowiecki na lata 2007 - 2013 jako aktu prawa miejscowego jest jego przyjęcie do realizacji mocą Uchwały Rady Miejskiej w Tomaszowie Mazowieckim. Akt ten zatwierdzi planowane dążenia władz administracyjnych do zharmonizowanego jego rozwoju na

zasadach określonych w Programie. Ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji założeń i celów każdego dokumentu planistycznego jest skuteczny i przemyślany system jego wdrażania. Na tym pierwszym etapie rewitalizacji niewątpliwie ciężar odpowiedzialności za zorganizowanie i koordynację współpracy interesariuszy oraz realizację LPR-u spoczywa na władzach samorządowych Miasta Tomaszów Mazowiecki, zarówno Prezydencie – jako inicjatorze Programu, Radzie Miejskiej – jako decydentach Programu, jak i Urzędzie Miasta i jednostkach podległych – jako realizatorach bądź bezpośrednich wykonawcach znaczącej części projektów Programu.

Wdrażaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Tomaszów Mazowiecki na lata 2007 – 2015 zajmie się horyzontalne Biuro ds. Rewitalizacji oraz Pełnomocnik ds. Rewitalizacji. Jednostki te powołano Zarządzeniem Prezydenta Tomaszowa Mazowieckiego.

Całość kompetencji w zakresie rewitalizacji spoczywać będzie na Pełnomocniku ds. rewitalizacji, który koordynuje i będzie koordynował pracę zespołu. Pełnomocnik ds. rewitalizacji pełni funkcję koordynatora zespołu zadaniowego, przygotowującego program rewitalizacji i jest odpowiedzialny za zbieranie wniosków, przygotowanie danych i wyznaczenie obszaru wymagającego rewitalizacji. Biuro ds. Rewitalizacji tworzą osoby wyznaczone spośród pracowników urzędu, specjalizujące się w planowaniu strategicznym, finansach, inwestycjach oraz i promocji miasta. Biuro ds. rewitalizacji odpowiedzialne jest za zarządzanie procesem planowania strategicznego, którego efektem będzie opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W pracach zespołu biorą również udział inne osoby zainteresowane rewitalizacją w tym m.in. dyrektorzy i kierownicy jednostek organizacyjnych miasta, przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych, właściciele lub zarządców budynków objętych programem rewitalizacji.

V.3. REALIZACJA RZECZOWA I FINANSOWA

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Tomaszów Mazowiecki będzie realizowany za pomocą projektów rewitalizacyjnych określonych przepisami niniejszego Programu. Zawarty w Lokalnym Programie Rewitalizacji katalog inwestycji rewitalizacyjnych realizowany będzie przez samorząd Miasta Tomaszów Mazowiecki oraz jego jednostki

organizacyjne. W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dopuszcza się możliwość realizacji projektów, które nie zostały ujęte w Programie na dzień jego uchwalenia. Projekty te po zbadaniu ich zgodności z LPR zostaną wpisane do Lokalnego Programu Rewitalizacji. Inicjatorami innych projektów rewitalizacyjnych będą mogły być wszystkie podmioty, w tym także niezaliczane do sektora finansów publicznych, które nie działają w celu osiągnięcia zysku (zgodnie z Art. 221 ust.1 ustawy o finansach publicznych) i realizują cele publiczne związane z realizacją zadań własnych gminy, Każdy projekt realizowany na obszarze wskazanym do rewitalizacji, jeśli spełnia kryteria zgodności z LPR, będzie mógł być realizowany w ramach Programu. Projekty skierowane na listę będą uzyskiwały wsparcie w formie dotacji w ramach kwoty zabezpieczonej w budżecie Miasta Tomaszów Mazowiecki przeznaczonej na ten cel. Kwalifikacja projektów będzie się odbywała w formie konkursu, na zasadach określonych w regulaminie, którego projekt zostanie sporządzony i przyjęty nie później niż do końca 2010 roku.

Finansowanie projektów realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji jest ściśle związane z dwiema zmiennymi:

- zasoby finansowe Miasta Tomaszów Mazowiecki, determinowane ograniczeniami
 - prawnymi – ustawa o finansach publicznych, ustawa o podatkach i opłatach lokalnych,
 - gospodarczymi – głównie – wpływy do budżetu miasta z tytułu transferu środków z budżetu centralnego oraz z tytułu podatków i opłat lokalnych,
- możliwością aplikowana o środki z zewnętrznych źródeł finansowania, w tym przede wszystkim z funduszy unii europejskiej, modelowym rozwiązaniem przyjętym w ramach planowania strategicznego jest zakwalifikowanie projektów rewitalizacyjnych płaszczyzny przestrzennej do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013 oraz projektów rewitalizacyjnych płaszczyzny społecznej do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013 jak również Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013.

Projekty realizowane w ramach LPR będą finansowane głównie z dwóch źródeł, tj. ze środków własnych (budżet miasta) oraz ze środków Unii Europejskiej. W związku z powyższym istotnym elementem jest zdefiniowanie możliwości aplikacyjnych. O ile w

przypadku projektów miękkich sytuacja ta jest dynamiczna, o tyle projekty przestrzenne skierowane zostaną do naboru w ramach działania rewitalizacyjnego RPO WŁ 2007 – 2013.

ROZDZIAŁ VI SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Tomaszów Mazowiecki stanowi dokument otwarty, ponadkadencyjny, określający cele i programy działań na kilkanaście lat. LPR poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz w razie potrzeby aktualizowany w zakresie dostosowania się do zmieniających się uwarunkowań. Monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. Dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów inwestycyjnych oraz programów jak i sposobie i prawidłowości wykorzystania udzielonej pomocy finansowej. Monitorowanie dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągnięcia planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych inwestycji. Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym. Monitoring rzeczowy obejmował będzie dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwienie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w LPR i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

- wskaźniki produktu,
- wskaźniki rezultatu,
- wskaźniki oddziaływania.

Monitoring finansowy obejmował będzie dane realizacji projektów będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nie środków finansowych. Ocena programów (projektów i zadań inwestycyjnych), przebiegać powinna według trzech aspektów odnoszących się do trzech stanów procesów realizowanych w praktyce:

- ex-ante - ocena poprzedzająca realizację procesu, nazywana oceną prospektywną, polega na sprawdzeniu poprawności ustalenia struktury operacyjnej procesu wykonawczego i struktury organizacyjnej, w której proces ten ma być realizowany;

- mid-term – ocena bieżąca, sprawowana w czasie realizacji procesu, polega na śledzeniu przebiegu procesu realizowanego w podsystemie wykonawczym, z punktu widzenia jego zgodności z założoną strukturą operacyjną oraz sprawdzaniu zgodności osiągniętych rezultatów pod względem ilościowym, jakościowym i czasowym z celami zdekomponowanymi na zadania;
- ex-post – przeprowadzona po zakończeniu działania objętego programem ocena retrospektywna, polega na konfrontacji osiągniętych rezultatów z założonymi celami. Stanowi ona podstawę oceny sprawności realizacji oraz trafności przyjętych wzorców działań.

Do monitorowania oceny realizacji programu i jego aktualizacji, służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągnięte wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania. Na system okresowej analizy, monitorowania i aktualizacji składają się:

- Pełnomocnik ds. Rewitalizacji wraz z Biurem ds. Rewitalizacji;
- Partnerzy:
 - partnerzy indywidualni i radni jako reprezentanci ogółu mieszkańców miasta,
 - mieszkańcy miasta,
 - przedsiębiorcy,
 - organizacje pozarządowe,
 - partnerzy instytucjonalni,
 - inni partnerzy.

Plan działań dla przebiegu procesu rewitalizacji i informacje o jego realizacji:

- przebieg i kolejność realizacji poszczególnych zadań w określonych przedziałach czasowych,
- informacje o realizacji działań i zadań.

Określony sposób oceny przebiegu realizacji procesu rewitalizacji:

- analiza osiągniętych w danym okresie wskaźników podczas:
 - spotkań zespołu koordynacyjnego – nie rzadziej niż raz na pół roku,
 - spotkań zespołu koordynacyjnego z partnerami, według określonego harmonogramu.

Weryfikacja realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Tomaszów Mazowiecki będzie miał trójfazowy charakter. W fazie pierwszej sporządzone zostaną

„Karty Projektów”. Wartości planowane wskaźników zostaną przedstawione w karcie projektu na dzień uchwalania Programu. W drugiej fazie weryfikowane będzie osiągnięcie wskaźników w kontekście danego projektu. W fazie trzeciej zostanie dokonana globalna weryfikacja realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, która zostanie sporządzona w formie „Analizy porealizacyjnej Lokalnego Programu Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2015” nie później niż w pierwszym kwartale 2014 – dla zadań realizowanych w podstawowym horyzoncie czasowym oraz nie później niż w pierwszym kwartale 2016 roku dla zadań realizowanych w latach 2014 – 2015.

Integracja społeczeństwa

Zasadniczym celem integracji społecznej jest zapewnienie wyczerpującej i zrozumiałej informacji oraz takich dróg jej obiegu, żeby uzyskać partycypację społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywny udział w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu. Komunikacja społeczna ma:

- zapewnić partnerom programu dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji;
- pobudzić ich do wdrażania własnych opinii;
- nawiązać porozumienie pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji, a zespołem koordynacyjnym.

Podstawą partycypacji jest informacja, wymieniana pomiędzy partnerami, a zespołem koordynacyjnym w procesie komunikacji społecznej, zorganizowanej w sprawny system. Informowanie w procesie komunikacji społecznej ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysiłek, także finansowy. Na system komunikacji społecznej składają się:

- Podmiot inicjujący proces komunikowania się - zespół koordynacyjny,
- Podmiot odbierający informacje - partnerzy indywidualni i zbiorowi
- Określone informacje:
 - wiadomości zaznajamiające oraz o specyficznym tzw. pedagogicznym charakterze, wyjaśniające zagadnienie rewitalizacji i potrzebę realizacji programu;

- wiadomości z bieżącej realizacji programu;
- wnioski z monitorowania, oceny i aktualizacji.
- Określony sposób komunikowania się:
 - środki komunikacji społecznej bezpośredniej, takie jak kontakty i spotkania Prezydenta Tomaszowa Mazowieckiego z mieszkańcami, a także kontakty i spotkania mieszkańców z urzędnikami podczas załatwiania spraw,
 - środki komunikacji społecznej pośredniej, m.in.: relacje dziennikarzy, prasy, radia, telewizji (informacja prasowa, konferencje, wywiady); ulotki, biuletyny, informatory, wydawnictwa, ogłoszenia; strona internetowa).
- System wykorzystywać może:
 - dokumentację – uchwały Rady Miejskiej w Tomaszowie Mazowieckim, zarządzenia i decyzje Prezydenta Tomaszowa Mazowieckiego, ustalenia zespołu koordynacyjnego,
 - wywiad (bieżące informacje o sytuacji),
 - badania sondażowe (wywiad kwestionariuszowy, wywiad telefoniczny, ankieta wypełniana przez respondenta).

Celem działań związanych z promocją programu jest dotarcie do jak najszerszej grupy odbiorców:

- beneficjentów projektów, w tym przede wszystkim mieszkańców miasta,
- środowiska przedsiębiorców,
- organizacji pozarządowych,
- partnerów społecznych.

Sprawność i efektywność działania systemu komunikacji społecznej zależy z jednej strony od zaangażowania, umiejętności, sposobu pozyskiwania, analizowania i oceny informacji od mieszkańców, a z drugiej strony od umiejętności doboru form i środków przekazywania informacji.

ROZDZIAŁ VII STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO – STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawą prawną sporządzenia Prognozy jest art. 46 2. Artykuł ten nakłada obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów strategicznych (m. in. programów w dziedzinie transportu, gospodarki wodnej, turystyki i wykorzystania terenu) opracowywane przez organy administracji. Prognozę oddziaływania na środowisko w celu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko „Projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013” wykonano zgodnie z art. 51 Ustawy². Przed przystąpieniem do opracowania została uzyskana informacja z Organów: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w Łodzi o stopniu szczegółowości prognozy i jej zakresie.

Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 - 2015 jest dokumentem planistycznym zawierającym wykaz określonych zadań kluczowych

z punktu widzenia interesów lokalnej społeczności i władz miasta oraz stanowiącym narzędzie sprawnej kontroli i koordynowania ich realizacji dla osiągnięcia celów i korzyści stawianych zagadnieniom rewitalizacji.

W latach 2007-2013 podstawowym dokumentem określającym zasady wykorzystania środków unijnych na rewitalizację obszarów miejskich Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013 oraz projektów rewitalizacyjnych płaszczyzny społecznej do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013 jak również Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013. Głównym celem Projektu Lokalnego Planu Rewitalizacji Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013 LPR – u jest przedstawienie warunków dla przekształceń funkcjonalnych, społecznych i gospodarczych, a w konsekwencji poprawy warunków życia oraz aktywizacji lokalnej społeczności i wzmocnienia jej integracji na obszarze śródmieścia miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Granice obszaru LPR - u wyznaczają następujące ulice:

- Od strony południowej – ul. J. Słowackiego, ul. Stolarska i ul. Szkolna,
- Od południa – ul. N. Barlickiego, ul. Konstytucji i ul. 3 Maja,
- Od wschodniej – ul. Nowowiejskiego i ul. Głowackiego,
- Od zachodniej – ul. Legionów przecinająca ul. Piłsudskiego.

Prognoza jako punkt wyjścia dla dalszych analiz charakteryzuje stan środowiska na terenie miasta oraz określa cechy obszaru rewitalizowanego. Realizowane zadania będą wpływać na stan środowiska naturalnego na etapie budowy tworząc przejściową uciążliwość. Największy wpływ na środowisko w trakcie budowy będą miały:

- emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliwa w silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych używanych w trakcie prac budowlanych,
- hałas spowodowany pracą sprzętu mechanicznego,
- odpady powstające w czasie wykonywania robót ziemnych i budowlanych,
- powstawanie wód deszczowych w wykopach.

Przy prawidłowo prowadzonym procesie budowlanym z przestrzeganiem godzin dziennych prowadzonych prac budowlanych uciążliwości te nie będą miały charakteru ponadnormatywnego. Realizacja projektów określonych w LPR, przyczyniając się do osiągnięcia celów zakładanych w tym dokumencie, przyczyni się jednocześnie do poprawy warunków środowiskowych na rewitalizowanym terenie. Realizacja LPR będzie miała wpływ na takie zagadnienia ochrony środowiska jak:

- Stan powietrza – realizacja zadań powodujących usprawnienie układu komunikacyjnego, likwidacja parkingu na Placu Kościuszki i stworzenie stref parkowania przyulicznej
- Stan wód – modernizacja sieci kanalizacyjnej, stworzenie szczelnych dróg i utwardzonych kostką nawierzchni, odprowadzenie wód deszczowych z dróg i placów do kanalizacji deszczowej
- Stan krajobrazu, ze względu na realizację zadań związanych poprawą estetyki przestrzeni publicznej uwzględniających krajobraz kulturowy miasta i zieleni tutaj występującą powstanie wiele miejsc rekreacyjnych.
- Stan akustyczny – usprawnienie ruchu komunikacyjnego

Transgraniczne oddziaływania na środowisko przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji nie będzie występowało. W tab. nr 9 przedstawiono ocenę

wpływu realizacji projektów ujętych w LPR dla Tomaszowa Mazowieckiego na stan środowiska naturalnego i ludzi.

Zalecenia dla Wykonawcy Projektów LPR – u:

- wykonanie inwentaryzacji zieleni na obszarach zielonych w szczególności parki
- dokonywanie jak najmniejszych wycinek drzew chyba, że ich stan zdrowotny jest zły lub zagrażają bezpieczeństwu ludzi
- projekty budowlane czy koncepcyjne powinny być uzgadniane z Konserwatorem zabytków w obszarze gdzie zlokalizowane są zabytki.

Ze względu na brak danych szczegółowych planowanych projektów w zakresie układu komunikacyjnego nie można było wykonać dokładnej analizy tego obszaru. Jednakże ocen obejmuje wszystkie aspekty związane z realizacją i eksploatacją tego rodzaju przedsięwzięć.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Układ komunikacyjny w mieście Tomaszów Mazowiecki	16
Rysunek 2 Przekroje pomiaru ruchu	42
Rysunek 3 Natężenie ruchu samochodowego w rejonie ulic Warszawskiej, Konstytucji 3 Maja oraz Barlickiego.....	43
Rysunek 4 Natężenie ruchu samochodowego w rejonie ulic Warszawskiej, Kościuszki, Jerozolimskiej, Św. Antoniego, Mościckiego, POW	44
Rysunek 5 Tomaszów Mazowiecki – mapa ogólna	70
Rysunek 6 Tomaszów Mazowiecki – obszar wsparcia	74
Rysunek 7 Logika interwencji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego	79

SPIS TABEL

Tabela 1 Podmioty gospodarcze w mieście Tomaszów Mazowiecki (stan na 31.12.2009)	24
Tabela 2 Podmioty według klas wielkości na koniec 2009 r.....	25
Tabela 3 Jednostki zarejestrowane wg PKD 2007 (stan na 31.12.2009)	26
Tabela 4 Pracujący w głównym miejscu pracy według płci w Tomaszowie Mazowieckim	29
Tabela 5 Główni pracodawcy zlokalizowani na terenie miasta Tomaszów Mazowiecki (stan na 31.12.2009).....	30
Tabela 6 Bezrobotni zarejestrowani według płci w Tomaszowie Mazowieckim	31
Tabela 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.....	31
Tabela 8 Ludność według płci w Tomaszowie Mazowieckim	33
Tabela 9 Ruch naturalny według płci w Tomaszowie Mazowieckim	33
Tabela 10 Ekonomiczny wymiar wieku ludności w Tomaszowie Mazowieckim.....	34
Tabela 11 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w Tomaszowie Mazowieckim.....	35

Tabela 12 Wskaźniki modułu gminnego w Tomaszowie Mazowieckim	35
Tabela 13 Analiza SWOT Miasta Tomaszów Mazowiecki.....	52
Tabela 14 Kryteria i wskaźniki wsparcia Miasto Tomaszów Mazowiecki (MTM) a Obszar Wsparcia (OW)	69
Tabela 15 Działania przestrzenne (techniczno – materialne).....	110
Tabela 16 Działania gospodarcze.....	118
Tabela 17 Działania społeczne.....	123
Tabela 18 Inne działania.....	134
Tabela 19 Plan finansowy	136

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Fluktuacja liczby podmiotów gospodarczych w latach 2006 – 2009	24
Wykres 2 Struktura wielkości przedsiębiorstw w układzie porównawczym – wybrane miasta podregionu piotrkowskiego	26
Wykres 3 Stopa bezrobocia w Tomaszowie Mazowieckim a stopa bezrobocia dla gmin miejskich województwa łódzkiego – porównanie	32
Wykres 4 Wizualizacja pytania nr 1.....	158
Wykres 5 Wizualizacja pytanie nr 2.....	159
Wykres 6 Wizualizacja pytania nr 4.....	162
Wykres 7 Wizualizacja do pytania 5	164
Wykres 8 Wizualizacja do pytania 6	166
Wykres 9 Wizualizacja do pytania 7	168

ZAŁĄCZNIK 1 RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Obok przesłanek statystycznych – wskaźnikowych istotne znaczenie w procesie wyznaczania obszaru wsparcia, jak również w procesie planowania inwestycji infrastrukturalnych i innych projektów miały przeprowadzone ze społecznością lokalną konsultacje.

Ankieta rewitalizacyjna zawierała 10 pytań merytorycznych oraz jedno związane z metryką samych ankietowanych. Adresaci ankiety zostali poinformowani o możliwości udziału w badaniu w sposób zwyczajowy zgodny z Kodeksem Postępowania Administracyjnego. Ankieta została udostępniona adresatom badania na stronie internetowej w wersji elektronicznej oraz papierowej, jak również w siedzibie Urzędu Miasta w wersji papierowej. Poniżej wskazano wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych.

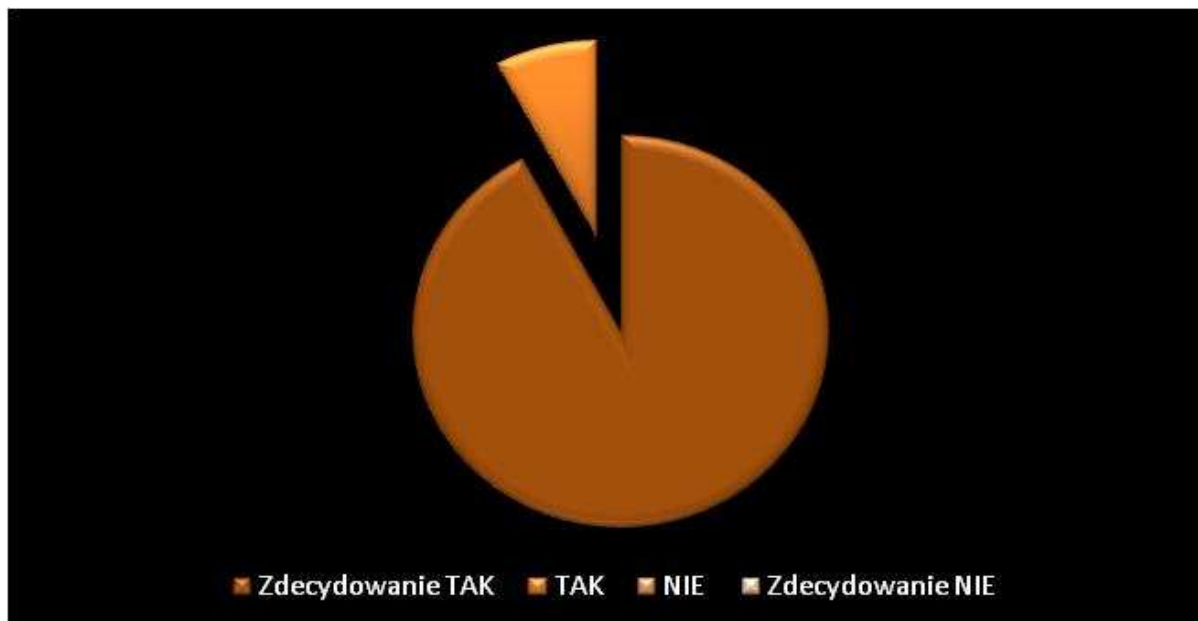
W konsultacjach wzięło udział 32 mężczyzn oraz 32 kobiety w wieku od 15 do 72 lat.

1. Pytanie: Czy Pana(i) zdaniem naszemu Miastu potrzebny jest proces rewitalizacji?

Zdecydowanie TAK	TAK	NIE	Zdecydowanie NIE
59	5	0	0

PYTANIE PIERWSZE MIAŁO CHARAKTER OGÓLNY I DOTYCZYŁO OCENY POTRZEBY REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI. WSZYSTKIE OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W KONSULTACJACH OPOWIEDZIAŁY SIĘ ZA KONIECZNOŚCIĄ REALIZACJI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Wykres 4 Wizualizacja pytania nr 1

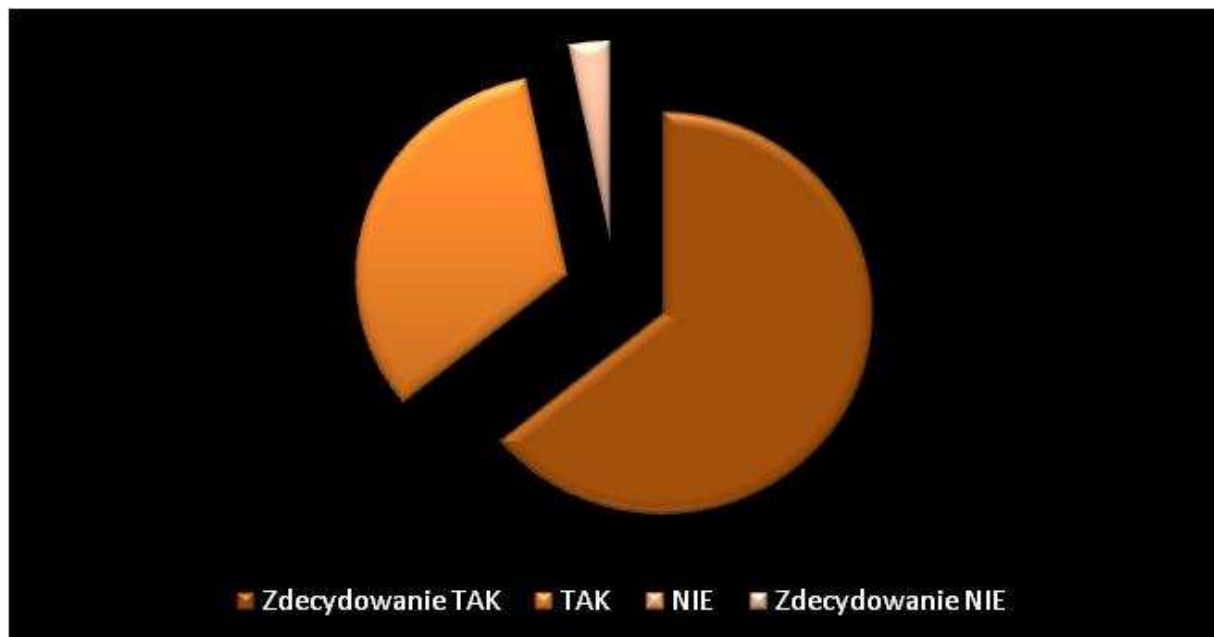
Źródło: Opracowanie własne.

2. Pytanie: Czy obszar śródmieścia Tomaszowa Mazowieckiego leżący w obrębie ulic: Barlickiego (obustronnie), Konstytucji 3 Maja, Nowowiejskiej, Mościckiego, Boh. 14 Brygady, Szkolnej, Stolarskiej, Słowackiego i Legionów jest wg Pana(i) dobrze wybrany, jako potencjalny teren pierwszych projektów rewitalizacyjnych?

Zdecydowanie TAK	TAK	NIE	Zdecydowanie NIE
41	21	0	2

DRUGIE PYTANIE MIAŁO ZWIĄZANE BYŁO Z PROJEKTOWANYM OBSZAREM WSPARCIA I DOTYCZYŁO OCENY POTRZEBY REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI ZGODNIE Z WYTYCZONYMI WSKAŹNIKOWO GRANICAMI OW. PRAWIE 97% OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W KONSULTACJACH OPOWIEDZIAŁO SIĘ ZA KONIECZNOŚCIĄ REALIZACJI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH W WYZNACZONYCH METODĄ WSKAŹNIKOWĄ GRANICACH.

Wykres 5 Wizualizacja pytanie nr 2

Źródło: Opracowanie własne.

3. Pytanie: Jakie kolejne obszary Miasta powinny Pana(i) zdaniem być poddane procesowi rewitalizacji?

Proszę podać zakres terytorium – w obrysie ulic lub charakterystycznych granic (np. rzeka) - oraz jaki jest Pani(a) związek z tym terenem (np. miejsce zamieszkania, dawne/obecne miejsce pracy, miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, miejsce rekreacji i wypoczynku)?

Ankietowani proponowali następujące tereny:

- Przystań OSiR nad Pilicą i ogólnie tereny nadrzeczne, dolina rz. Wolbórki
- Niebieskie Źródła,
- okolice dworców PKP i PKS,
- okolice parku w dzielnicy Michałówek i ogólnie parki miejskie,
- „Błonia” tomaszowskie przy ul. Strzeleckiej,
- tereny i budynki przemysłowe dawnego ZWCH „Wistom”,
- osiedle „Nieborów”,
- dzielnice: Kaczka, Podoba, Niwka, Kopce, Pocieszna Góra, Starzyce, Brzostówka,

- ulice: Warszawska, Torowa, Kolejowa, Hallera, Skłodowskiej, Niska, Spalska, Polna, Zacisze, Mareckiego, Majowa, Nowowiejska, Nowy Port, Kępa, św. Antoniego, Romanówek, Radomska, Szeroka i Barlickiego, Dworcowa, Graniczna.

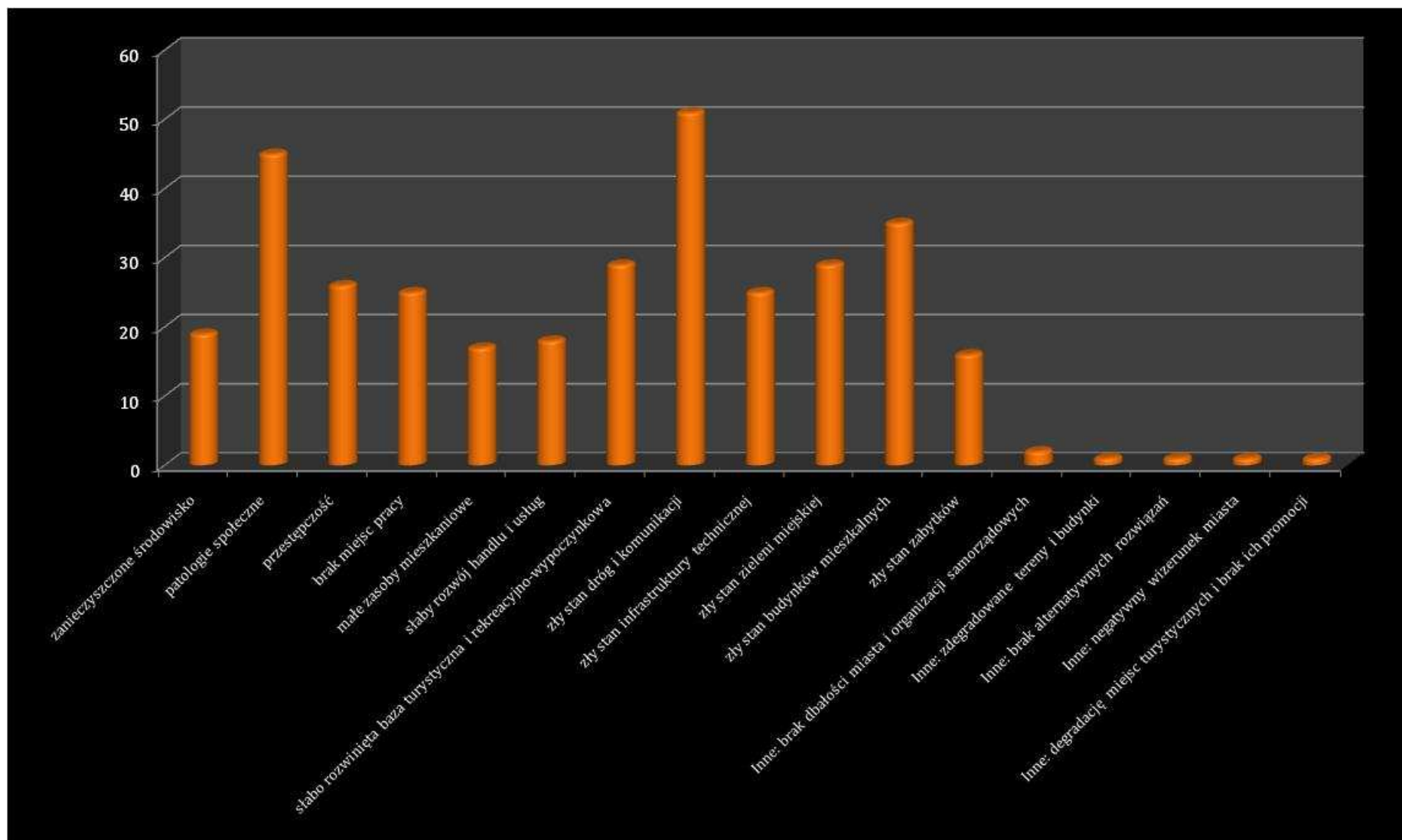
PYTANIE TRZECIE DOTYCZYŁO ALTERNATYWNEGO OBSZARU REWITALIZACJI. WSKAZANE PRZEZ OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W KONSULTACJACH OBSZARY ALTERNATYWNE NIE SPEŁNIAŁY WYMAGAŃ WSKAŹNIKOWYCH BĄDŹ BYŁY MIEJSCEM TOCZĄCYCH SIĘ INWESTYCJI NIE ZWIĄZANYCH BEZPOŚREDNIO Z REWITALIZACJĄ. JAKO POWÓD PROPONOWANYCH LOKALIZACJI ALTERNATYWNYCH ANKIETOWANI WSKAZYWALI GŁÓWNIEMIEJSCEZAMIESZKANIALUB ZWIĄZEK EMOCJONALNY Z TERENEM.

4. Pytanie: Dlaczego Pana(i) zdaniem ten obszar Miasta jest zdegradowany?

Liczba wskazań	Kategoria przyczyny
19	zanieczyszczone środowisko
45	patologie społeczne
26	przestępczość
25	brak miejsc pracy
17	małe zasoby mieszkaniowe
18	słaby rozwój handlu i usług
29	słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa
51	zły stan dróg i komunikacji
25	zły stan infrastruktury technicznej
29	zły stan zieleni miejskiej
35	zły stan budynków mieszkalnych
16	zły stan zabytków
2	Inne: brak dbałości miasta i organizacji samorządowych
1	Inne: zdegradowane tereny i budynki
1	Inne: brak alternatywnych rozwiązań

1	Inne: negatywny wizerunek miasta
1	Inne: degradację miejsc turystycznych i brak ich promocji

Wykres 6 Wizualizacja pytania nr 4

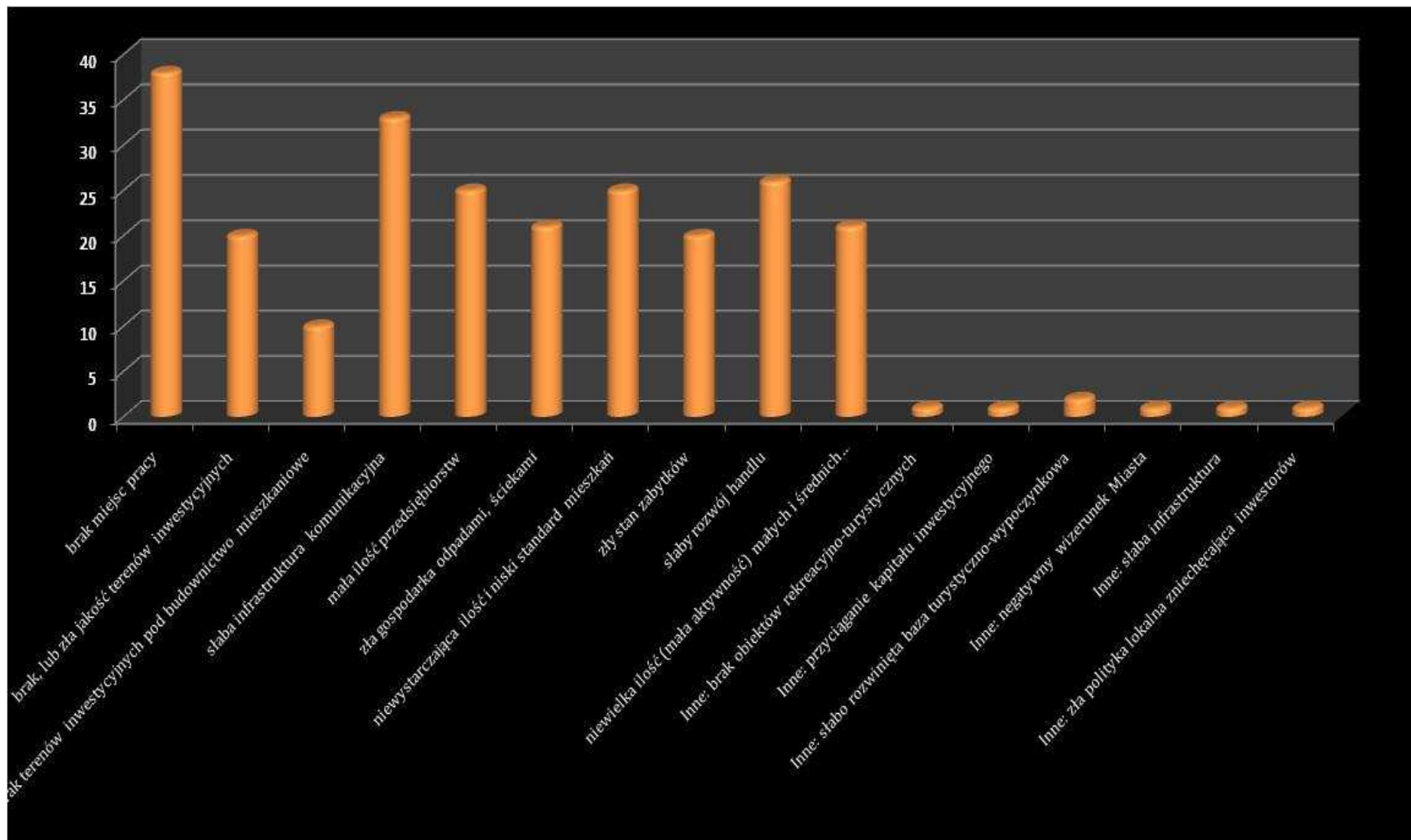
Źródło: Opracowanie własne.

PYTANIE 4 DOTYCZYŁO PRZESŁANEK KONIECZNOŚCI REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI – ODPOWIEDZI UDZIELONE PRZEZ OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W ANKIECIE ODNOŚIŁY SIĘ ZARÓWNO DO ASPEKTÓW TECHNICZNO – MATERIALNYCH JAKI I SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH. NAJCZĘŚCIEJ KONIECZNOŚĆ REWITALIZACJI ARGUMENTOWANA BYŁA ZŁYM STANEM DRÓG, PATOLOGIAMI SPOŁECZNYMI, ZANIEDBANIAM I W ZAKRESIE TURYSTYKI I MIESZKALNICTWA.

5. Pytanie: Jakie problemy ekonomiczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Liczba wskazań	Kategoria przyczyny
38	brak miejsc pracy
20	brak, lub zła jakość terenów inwestycyjnych
10	brak terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe
33	słaba infrastruktura komunikacyjna
25	mała ilość przedsiębiorstw
21	zła gospodarka odpadami, ściekami
25	niewystarczająca ilość i niski standard mieszkań
20	zły stan zabytków
26	słaby rozwój handlu
21	niewielka ilość (mała aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw
1	Inne: brak obiektów rekreacyjno-turystycznych
1	Inne: przyciąganie kapitału inwestycyjnego
2	Inne: słabo rozwinięta baza turystyczno-wypoczynkowa
1	Inne: negatywny wizerunek Miasta
1	Inne: słaba infrastruktura
1	Inne: zła polityka lokalna zniechęcająca inwestorów

Wykres 7 Wizualizacja do pytania 5

Źródło: Opracowanie własne.

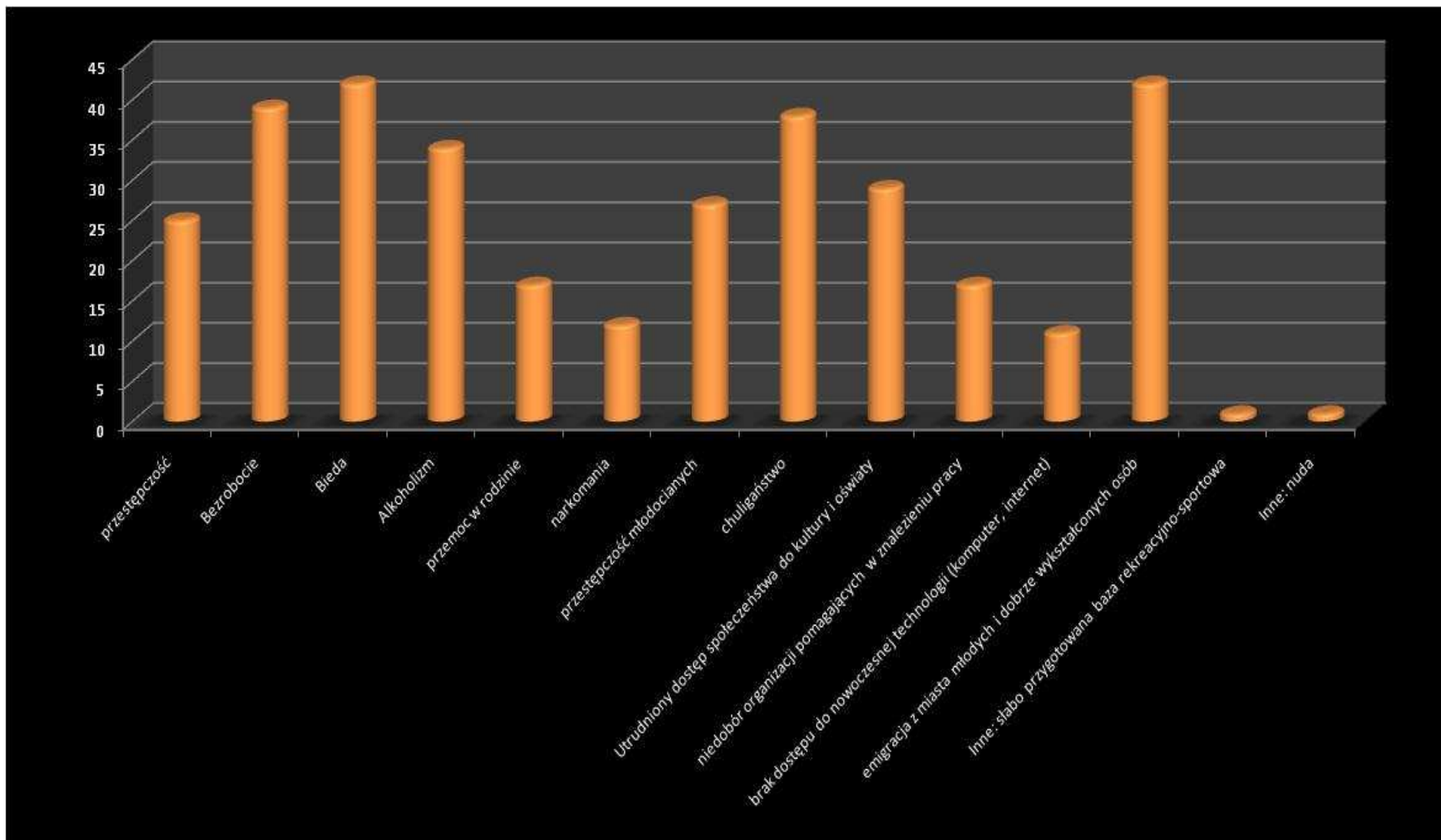
PYTANIE 5 DOTYCZYŁO EKONOMICZNYCH PRZESŁANEK KONIECZNOŚCI REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI. NAJCZĘŚCIEJ KONIECZNOŚĆ REWITALIZACJI W KONTEKŚCIE EKONOMICZNYM ARGUMENTOWANA BYŁA BRAKIEM MIEJSC PRACY, SŁABĄ INFRASTRUKTURĄ KOMUNIKACYJNĄ, SŁABYM POZIOMEM ROZWOJU HANDLU, MAŁĄ LICZBĄ PRZEDSIĘBIORSTW, W TYM SŁABĄ KONDYCJĄ SEKTORA MŚP.

6. Pytanie: Jakie problemy społeczne, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Liczba wskazań	Kategoria przyczyny
25	przestępczość
39	Bezrobocie
42	Bieda
34	Alkoholizm
17	przemoc w rodzinie
12	narkomania
27	przestępczość młodocianych
38	chuligaństwo
29	Utrudniony dostęp społeczeństwa do kultury i oświaty
17	niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy
11	brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, internet)
42	emigracja z miasta młodych i dobrze wykształconych osób
1	Inne: słabo przygotowana baza rekreacyjno-sportowa
1	Inne: nuda

PYTANIE 6 DOTYCZYŁO SPOŁECZNYCH PRZESŁANEK KONIECZNOŚCI REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI. NAJCZĘŚCIEJ KONIECZNOŚĆ REWITALIZACJI W KONTEKŚCIE SPOŁECZNYM ARGUMENTOWANA BYŁA DRENAŻEM MÓZGÓW, BIEDĄ, BEZROBOCIEM, CHULIGAŃSTWEM ORAZ ALKOHOLIZMEM.

Wykres 8 Wizualizacja do pytania 6

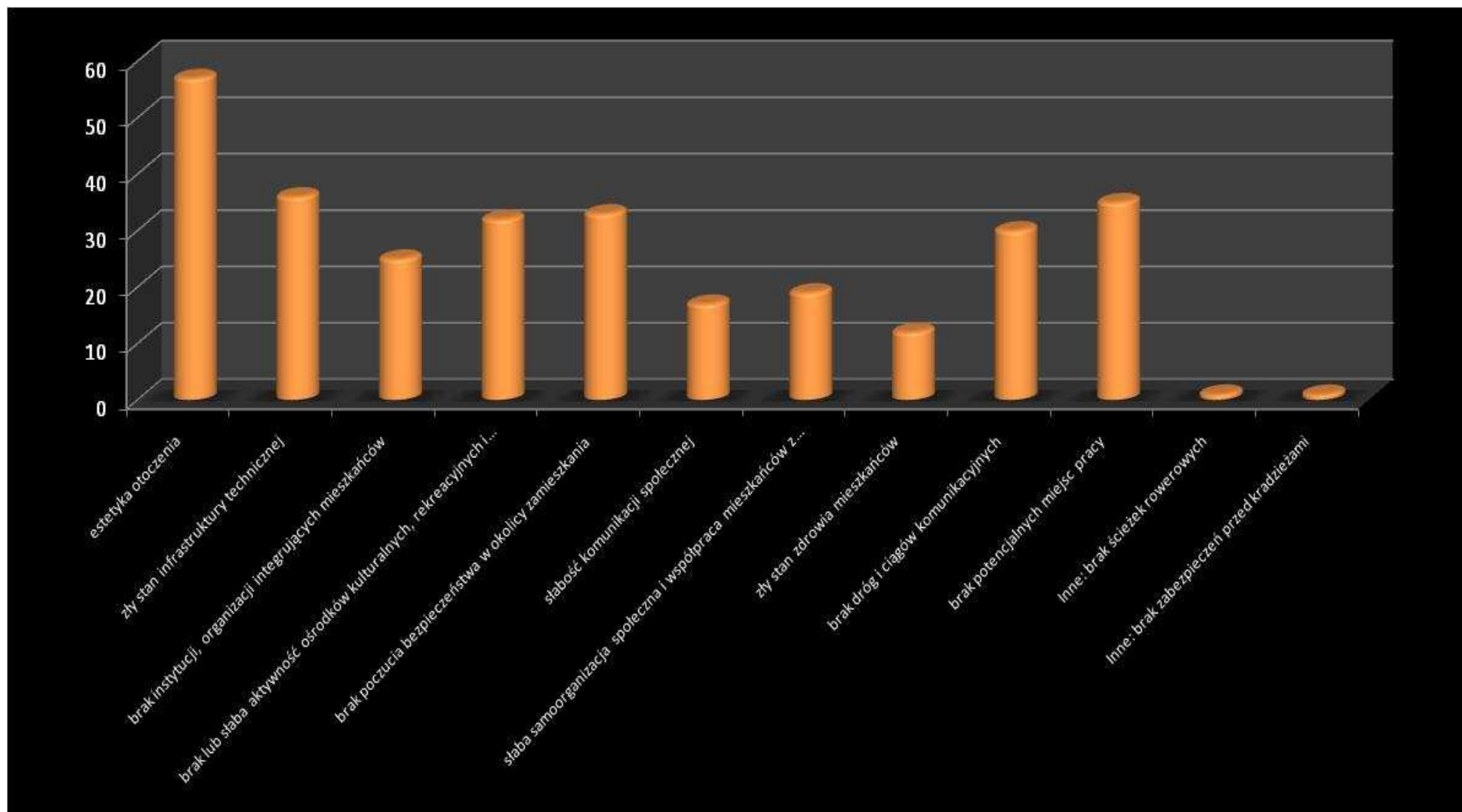
Źródło: Opracowanie własne.

7. Pytanie: Jakie problemy związane z jakością życia, na wskazanym obszarze, chciałby Pan(i) rozwiązać w procesie rewitalizacji?

Liczba wskazań	Kategoria przyczyny
57	estetyka otoczenia
36	zły stan infrastruktury technicznej
25	brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców
32	brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych
33	brak poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania
17	słabość komunikacji społecznej
19	słaba samoorganizacja społeczna i współpraca mieszkańców z władzami publicznymi
12	zły stan zdrowia mieszkańców
30	brak dróg i ciągów komunikacyjnych
35	brak potencjalnych miejsc pracy
1	Inne: brak ścieżek rowerowych
1	Inne: brak zabezpieczeń przed kradzieżami

PYTANIE 7 DOTYCZYŁO PRZESŁANEK KONIECZNOŚCI REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI ZWIĄZANYCH Z JAKOŚCIĄ ŻYCIA. W TYM KONTEKŚCIE NAJCZĘŚCIEJ KONIECZNOŚĆ REWITALIZACJI ARGUMENTOWANA BYŁA ESTETYKĄ OTOCZENIA, ZŁYM STANEM INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, BRAKU MIEJSC PRACY, BRAKU BĄDŹ NISKIEJ AKTYWNOŚCI KULTURALNEJ I REKREACYJNEJ MIASTA.

Wykres 9 Wizualizacja do pytania 7

Źródło: Opracowanie własne.

8. Pytanie: Proszę wskazać swoje uwagi w stosunku do przedstawionych koncepcji projektów rewitalizacyjnych.

PYTANIE 8 DOTYCZYŁO STOSUNKU OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W KONSULTACJACH DO PRZEDSTAWIONYCH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH. 23 ANKIETOWANYCH W SWOICH WYPOWIEDZIACH WSKAZYWAŁO KONKRETNY WARIANT ZAGOSPODAROWANIA PLACU KOŚCIUSZKI. 12 Z NICH OPOWIEDZIAŁO SIĘ ZA I WARIANTEM, A 11 ZA II WARIANTEM.

Ponadto zgłoszono następujące uwagi:

- wybudować galerię handlową (przy ul. Barlickiego),
- dbać o porządek w centrum Miasta,
- wybudować podziemny parking na pl. Kościuszki,
- na płycie placu zaplanować więcej zieleni i miejsc na ogródki gastronomiczne,
- wybudować toalety miejskie,
- skanalizować ruch samochodów pod płytą placu,
- zlikwidować parking na pl. Kościuszki,
- zlikwidować ruch samochodowy na placu,
- udostępnić plac Kościuszki na rekreację, miejsce spotkań towarzyskich oraz imprez kulturalnych i handlowych,
- wyremontować kamienicę wokół placu,
- zachęcać inwestorów do inwestowania w mieście i w jego centrum,
- budować nowe drogi i rozwiązywać problemy komunikacyjne,
- zlikwidować targowisko miejskie i przenieść go w inne miejsce,
- polepszyć dostęp do darmowego Internetu,
- umieścić na placu Kościuszki zegar słoneczny,
- ustawić scenę w środkowej części placu,
- zazielenić i uporządkować miasto,
- poprawić stan chodników,
- utworzyć miejsca parkingowe w centrum,

9. Pytanie: Jakie działania w sferze społecznej powinny zostać podjęte w procesie rewitalizacji?

PYTANIE 9 DOTYCZYŁO SUGEROWANYCH DZIAŁAŃ W SFERZE SPOŁECZNEJ JAKIE ZDANIEM OSÓB BIORĄCYCH W KONSULTACJACH POWINNY ZOSTAĆ PODJĘTE W RAMACH REWITALIZACJI. ANKIETOWANI ZGŁOSILI NASTĘPUJĄCE PROPOZYCJE: POLEPSZYĆ MONITORING W CENTRUM, PODJĄĆ DZIAŁANIA INTEGRUJĄCE MIESZKAŃCÓW NA PLACU KOŚCIUSZKI, SPOWODOWAĆ WIĘKSZE ZAINTERESOWANIE LUDZI REWITALIZACJĄ I ZWIĘKSZYĆ ICH ZAANGAŻOWANIE W PROJEKT, ZWIĘKSZYĆ ZAINTERESOWANIE TURYSTÓW TOMASZOWEM, ZLIKWIDOWAĆ ENKLAWY BIEDY, ALKOHOLIZMU I NARKOMANII, ROZWIJAĆ ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ MŁODZIEŻY, ZWIĘKSZYĆ BEZPIECZEŃSTWO NA OSIEDLACH, ZWIĘKSZYĆ BEZPIECZEŃSTWO W CENTRUM, ZAPOBIEGAĆ PATOLOGIOM SPOŁECZNYM, POLEPSZYĆ POLITYKĘ INFORMACYJNĄ DOTYCZĄCĄ REWITALIZACJI, W WIĘKSZYM STOPNIU KONTROLOWAĆ SUPERMARKETY POD KĄTEM CEN TOWARÓW, ZWRACAĆ UWAGĘ NA WYPROWADZANIE PSÓW BEZ KAGAŃCÓW I BEZ SMYCZY, ODNAWIAĆ CZĘŚCIEJ PASY NA PRZEJŚCIACH DLA PIESZYCH. ODPOWIEDZI UDZIELONE W RAMACH KONSULTACJI DOTYCZYŁY ZARÓWNO KWESTII FUNDAMENTALNYCH, JAK I ROZWIĄZAŃ SZCZEGÓŁOWYCH LEŻĄCYCH W KOMPETENCJI ORGANÓW REALIZUJĄCYCH ZADANIA WŁASNE.

10. Pytanie: Jakie działania gospodarcze powinny zostać podjęte w procesie rewitalizacji?

PYTANIE 10 DOTYCZYŁO SUGEROWANYCH DZIAŁAŃ W SFERZE GOSPODARCZEJ JAKIE ZDANIEM OSÓB BIORĄCYCH W KONSULTACJACH POWINNY ZOSTAĆ PODJĘTE W RAMACH REWITALIZACJI. ANKIETOWANI ZGŁOSILI NASTĘPUJĄCE PROPOZYCJE: TWORZYĆ NOWE MIEJSCA PRACY, ODNOWIĆ TARGOWISKO MIEJSKIE, WYBUDOWAĆ GALERIĘ MAZOVIA, JAKO OŚRODEK HANDLU, USŁUG, KULTURY I REKREACJI, ROZWIJAĆ OBIEKTY KULTURY I WYPOCZYNKU, TWORZYĆ NOWE MIEJSCA POD LETNIE OGRÓDKI GASTRONOMICZNE, WYREMONTOWAĆ ELEWACJE BUDYNKÓW I NAWIERZCHNIE ULIC, ZWIĘKSZYĆ WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW UNIJNYCH.

Analiza dążeń społecznych wskazuje, że zidentyfikowane przez Zespół ds. Rewitalizacji problemy w sferze materialno - technicznej, społecznej i gospodarczej oraz zaproponowane rozwiązania pokrywają się z potrzebami głównej grupy docelowej - mieszkańców miasta Tomaszów Mazowiecki.

**ZAŁĄCZNIK 2 ZADANIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI W RAMACH VI OSI PRIORYTETOWEJ
„ODNOWA OBSZARÓW MIEJSKICH” RPO WŁ**

Nazwa projektu	Nazwa Beneficjenta	Całkowitą wartość projektu w PLN (wskazanie szacunkowe)	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (wskazanie szacunkowe)	Wskaźniki efektów realizacji projektów
„Przebudowa schodów w ulicy Rzeźniczej”	Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	473 766,60	379 013,28	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba wybudowanych/ przebudowanych obiektów małej architektury 1 [szt.] <p>Wskaźniki rezultatu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]
„Przebudowa schodów w ulicy Przeskok”	Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	392 900,58	306 169,54	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba wybudowanych/ przebudowanych obiektów małej architektury 1 [szt.] <p>Wskaźniki rezultatu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia poddana rewitalizacji [ha] – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]
„Przebudowa płyty placu Kościuszki”	Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	29 747 922,21	23 618 373,82	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji 1 [szt.] – Liczba utworzonych / zmodernizowanych miejsc

				rekreacji i terenów zielonych 1 [szt.] Wskaźniki rezultatu – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.] – Liczba nowych przedsiębiorstw zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach 3 [szt.]
„Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Biblioteczna”, zagospodarowanie terenu oraz poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu”	Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	2 513 816,84	1 894 106,24	Wskaźniki produktu – Długość wybudowanej/ przebudowanej/ zmodernizowanej infrastruktury drogowej 350,60 [m] Wskaźniki rezultatu – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]
„Odbudowa i adaptacja budynku przemysłowego na potrzeby Miejskiego Centrum Informatyczno Bibliotecznego (MCIB)”	Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	12 053 699,67	9 642 959,74	Wskaźniki produktu – Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji 1 [szt.] Wskaźniki rezultatu – Liczba zrewitalizowanych obiektów 1 [szt.] – Liczba przystosowanych zabytków nieruchomości do nowych funkcji 1 [szt.] – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]

<p>„Zagospodarowanie terenu łączącego MCIB z Kinoteatrem Włókniarz”</p>	<p>Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>1 640 218,57</p>	<p>1 263 989,35</p>	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji 1 [szt.] <p>Wskaźniki rezultatu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]
<p>„Renowacja budynku kinoteatru wraz z przebudową Sali widowiskowej”</p>	<p>Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>15 923 841,72</p>	<p>12 739 073,38</p>	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji 1 [szt.] – Liczba utworzonych / zmodernizowanych miejsc rekreacji i terenów zielonych 1 [szt.] <p>Wskaźniki rezultatu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba zrewitalizowanych obiektów 1 [szt.] – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]
<p>„Budowa 2 kładek pieszo-rowerowych nad rzeką Wolbórką”</p>	<p>Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>2 857 010,83</p>	<p>2 285 608,66</p>	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów 350,1 [m²] – Liczba wybudowanych/ przebudowanych obiektów małej architektury 2 [szt.] – Liczba utworzonych / zmodernizowanych miejsc rekreacji i terenów zielonych 2 [szt.] <p>Wskaźniki rezultatu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia poddana rewitalizacji 0,03501 [ha] – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]
<p>„Przebudowa południowej strony</p>	<p>Gmina Miasto Tomaszów</p>	<p>7 584 566,99</p>	<p>6 067 653,59</p>	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów 88743 [m²]

parku Bulwary"	Mazowiecki			<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wybudowanych/ przebudowanych obiektów małej architektury 5 [szt.] - Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji 1 [szt.] - Liczba utworzonych / zmodernizowanych miejsc rekreacji i terenów zielonych 1 [szt.] <p>Wskaźniki rezultatu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Powierzchnia poddana rewitalizacji 8,8743 [ha] - Powierzchnia kompleksowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej rewitalizowanych terenów 8,8743 [ha] - Liczba zrewitalizowanych obiektów 1 [szt.] - Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]
„Pasaż północny - renowacja kamienicy narożnej przy Placu Kościuszki 24/24a wraz z dziedzińcem i adaptacja jej do potrzeb gospodarczych wspierających kulturowe funkcje Placu Kościuszki”	Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	2 791 614,99	2 233 291,99	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji 1 [szt.] <p>Wskaźniki rezultatu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrewitalizowanych obiektów 1 [szt.] - Liczba przystosowanych zabytków nieruchomości do nowych funkcji 1 [szt.] - Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]
„Ulica Nowomurarska” - sanacja okolic Pl.	Gmina Miasto Tomaszów	3 495 047,38	2 719 112,07	<p>Wskaźniki produktu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Długość wybudowanej/ przebudowanej/

<p>Narutowicza – zagospodarowanie terenu, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu. - Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Nowomurarska”.</p>	<p>Mazowiecki</p>			<p>zmodernizowanej infrastruktury drogowej 217,54 [m] Wskaźniki rezultatu – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]</p>
<p>„Ulica Bulwary” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Św. Antoniego, a Farbiarską, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu. - Budowa ulicy pod roboczą nazwą</p>	<p>Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>1 532 534,26</p>	<p>1 188 317,90</p>	<p>Wskaźniki produktu – Długość wybudowanej/ przebudowanej/ zmodernizowanej infrastruktury drogowej 405,6 [m] Wskaźniki rezultatu – Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]</p>

„Bulwary”.				
<p>„Ulica Zachodnia” – zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Farbiarską, a Bulwarami nad rz. Wolbórką, poprawa i rozwój obsługi komunikacyjnej centrum Miasta, w tym poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu.</p> <p>- Budowa ulicy pod roboczą nazwą „Zachodnia”.</p>	<p>Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>3 505 904,94</p>	<p>2 658 185,38</p>	<p>Wskaźniki produktu</p> <p>– Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji 1 [szt.]</p> <p>Wskaźniki rezultatu</p> <p>– Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]</p>
<p>„Generator Marzeń” – adaptacja budynku i otoczenia byłego sądu przy pl. Kościuszki 18 na cele społeczne i kulturalno-oświatowe.</p>	<p>Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>	<p>3 644 677,81</p>	<p>2 915 742,25</p>	<p>Wskaźniki produktu</p> <p>– Liczba obiektów, które uzyskały nowe funkcje w wyniku rewitalizacji 1 [szt.]</p> <p>Wskaźniki rezultatu</p> <p>– Liczba zrewitalizowanych obiektów 1 [szt.]</p> <p>– Przewidywana całkowita liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów (EPC) 0 [szt.]</p>